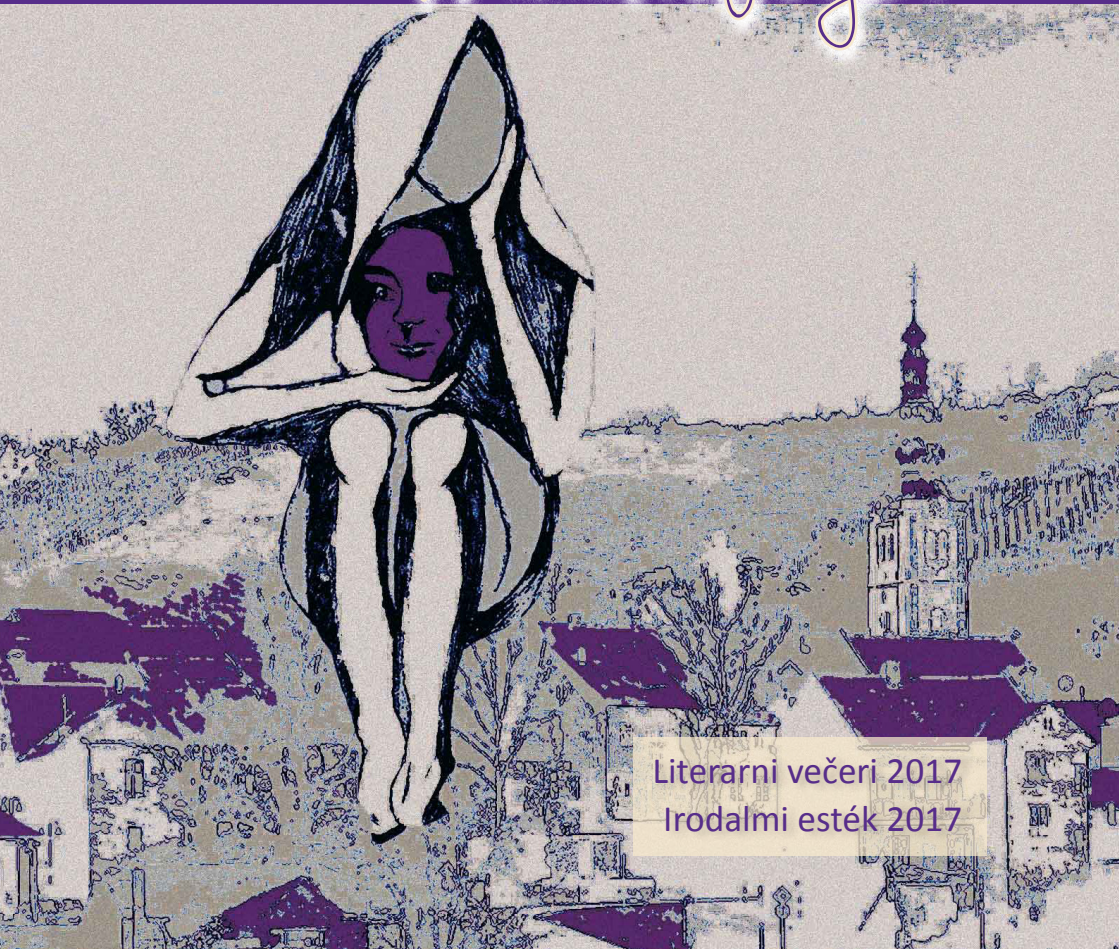

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Literarni večeri 2017
Irodalmi esték 2017

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose Harmatfogók

Literarni večeri 2017
Irodalmi esték 2017

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Lendava, 2017 ∞ Lendva, 2017

LITERARNI VEČERI 2017 ∞ IRODALMI ESTÉK 2017

Avtorji ∞ Szerzők:

LIDIJA ALT, VERONA AUGUŠTIN, RADE BAKRAČEVIĆ, KORNELIJA BAŠA,
ZLATKA FRAJZMAN-PUPA, MILAN HAJDINJAK, NATAŠA HORVAT,
DANIJELA HOZJAN, JERICA TROJAK, PETRA JOVANOVSKA, FRANC KOREN,
GIZELLA KOTER, JANJA MAGDIČ, OLGA PAUŠIČ, ALEKSANDER RUŽIČ,
BISERKA SIJARIČ, ANITA SZUNYOG, ZÁGOREC-CSUKA JUDIT, SLAVICA ZVER

Lektoriranje in prevajanje slovenski jezik ∞ Lektorálás és fordítás szlovén nyelven:
Olga Paušič

Lektoriranje in prevajanje madžarski jezik ∞ Lektorálás és fordítás magyar nyelven:
Bea Feher

Lektoriranje in prevajanje hrvaški in srbski jezik ∞ Lektorálás és fordítás horvát és szerb nyelven: Rade Bakračević

Oblikovanje ∞ Grafikai tervezés: Andrea Schneider

Založila ∞ Kiadó: Zveza kulturnih društev Lendava, 2017;

Kultúregyesületek Községi Szövetsége Lendva, 2017

Urednica ∞ Szerkesztő: Danijela Hozjan

Tisk ∞ Nyomada: Tiskarna ARMA Lendava

Naklada ∞ Példányszám: 150 izvodov; 150 példány

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-82(082)(0.034.2)

POBIRALCI rose [Elektronski vir] : literarni večeri 2017 : zbornik = Harmatfogók : irodalmi esték 2017 : antológia / [avtorji Lidija Alt ... [et al.] ; prevajanje slovenski jezik Olga Paušič, madžarski jezik Bea Feher, hrvaški in srbski jezik Rade Bakračević ; urednica Danijela Hozjan]. - El. zbornik. - Lendava : Zveza kulturnih društev = Lendva : Kultúregyesületek községi szövetsége, 2017

Način dostopa (URL): <http://www.zkd-lendava.si-pobiralci-rosezbornik-zkd>

ISBN 978-961-93614-8-1

1. Vzp. stv. nasl. 2. Alt, Lidija 3. Hozjan, Danijela

COBISS.SI-ID 93114625

Recitatorji/interpretatorji besedil ∞ A szövegek előadói: Jasna Bači, Kristina Szőke, Anica Varga, Jerica Trojak, Marija Varga, Anita Grah, Martina Tivadar in Elvira Vaupotič Göncz.

Likovniki ∞ Képzőművészek: Mladen Palić Hrvaška, Tamara Špitaler Škorič iz Pinc, Romsko društvo Romnji iz Dolgovaških Goric, Filip Matko Ficko iz Radenec, Marjana Kmet iz Velike Polane.

Zahvaljujemo se sponzorjem, lektorjem, prevajalcem, recitatorjem in vsem ustvarjalcem.

Köszönetet mondunk a szponzoroknak, a lektoroknak, az előadóknak és az alkotóknak.

Izdajo zbornika so nam omogočili: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Občina Lendava, Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport.

Az antológia nyomtatását lehetővé tették: Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítvány, Lendva Község és Oktatási, Kulturális és Sport Minisztérium...

SPREMNA BESEDA

IZPOLNILA SE JE ŽELJA!

Naša želja, izdati najmanj pet zbornikov Pobiralcev rose, se je uresničila. Zbrali smo pogum, voljo, znanje, veselje do ustvarjanja in druženja ter seveda finančna sredstva – in zbornik je že petič na mizi.

V zadnjem letu literarnega ustvarjanja smo dali večji poudarek kvaliteti literarnih prispevkov. Za pomoč smo prosili znane literarne ustvarjalce in profesorje iz našega okolja, ki so pred branjem literarnih prispevkov pripravili 15-minutne literarne vaje, ki so obsegale različne literarnoteoretične vsebine. Ustvarjalci so se pogovarjali o napakah, ki so v izražanju/pisanju pogoste, ter kako se z vajo, branjem literature in pogovori o pomanjkljivostih le-teh otresti. Ustvarjalec mora biti bolj kritičen do svojega dela.

Vesetje do ustvarjanja in druženja ter do srečevanja pogumnih in veselih ljudi, ki smo se zbirali ob literarnih večerih, izlivali svoja doživetja in čustva na papir, so nas vedno bolj navdihovali. V petih letih skupnega dela smo se dobro spoznali in v zadnjem letu v našo sredo povabili še nekaj novih članov - literatov, likovnikov, gledališnikov, ki so spoznali, da je naše delo smiselno in da oddajamo v našo okolico le pozitivno energijo, ki nam daje moč za novo ustvarjanje, ne samo na literarnem področju, ampak tudi nasploh.

Dragi bralci! V zborniku lahko najdete različne prozne pripovedi, pesmi (skupaj 110 pesmi in 18 proznih del), ki so jih napisali literati z območja občin Lendava, Črenšovci, Velika Polana, Murska Sobota in Radenci in še kdo bi se našel. V zborniku se prepleta pet jezikov: slovenski, madžarski, hrvaški, romski in srbski. Ta večnacionalnost nas združuje, navdihuje in pomaga, da postajamo vedno bolj odprti za ljudi in okolico. V prostor vnašamo lepoto narave, naklonjenost do ljudi, sprejemanje različno mislečih pa tudi otožnost, žalost in hrepenenje po ljubezni ter po lepšem in boljšem življenju.

Želim vam, da tudi vi ob branju našega zbornika doživite prijetne trenutke ter se zlijete z našim okoljem in literarnim dogajanjem, katerega nosilci smo člani skupine Pobiralci rose.

Zahvaljujem se vsem, ki nas podpirate in nam pomagata pri ustvarjanju nečesa novega in edinstvenega v tem našem multikulturnem okolju.

V Lendavi, septembra 2017

*Danijela HOZJAN,
predsednica ZKD Lendava*

ELŐSZÓ

IVALÓRA VÁLT KÍVÁNSÁG!

Kívánságunk, kiadni legalább öt Harmatfogók kötetet, valóra vált. Az összegyűjtött bátorságnak, kedvnek, tudásnak, az alkotás és a barátkozás iránti örömeinknek, valamint a pénzügyi eszközöknek köszönhetően, már ötödik alkalommal tehetjük az asztalra az elkészült antológiát.

Az utóbbi évben a legnagyobb hangsúlyt az irodalmi alkotások minőségére fektettük. Környékünk ismert irodalmi szerzőit, professzorait hívtuk segítségül, akik az alkotások felolvasása előtt 15 perces irodalmi gyakorlatokat tartottak, amelyek különféle irodalomelméleti tartalmakat öleltek fel. Az alkotók beszélgettek a kifejezőmód/írás során felmerülő gyakori hibákról, arról, miként lehet őket a különböző gyakorlatok, az irodalmi művek olvasása, valamint a beszéd során sikeresen mellőzni. Fontos, hogy az alkotó saját műveihez kritikus viszonyt alakítson ki.

Az irodalmi esteken való részvételre az alkotás, a barátkozás, a bátor és egyben boldog emberekkel való ismerkedés ösztönzött bennünket. Papírra vetettük élményeinket és érzelmeinket, hiszen ezek voltak fő ihletőink. Az öt éves közreműködés során jól megismertük egymást. Ebben az évben pedig körünkbe meghívtunk néhány új alkotót: irodalmárt, képzőművészt, színjátszót is, akik ráismertek munkánk értelmére, arra, hogy pozitív energiát sugárzunk, amely erőt ad az új alkotáshoz úgy az irodalom, mint az élet többi területén is.

Kedves Olvasók! Az antológiában elbeszéléseket, verseket (összesen 18 prózai alkotást, 110 verset) olvashatnak, amelyek egyebek között Lendva, Črenšovci, Velika Polana, Murszombat és Radenci Község környékéről érkező alkotók kezei alól kerültek ki. Az antológiában öt nyelv kapott helyet: a szlovén, a magyar, a horvát, a roma, valamint a szerb. Ez a többszínűség összeköt bennünket, ihletet ad, valamint hozzásegít ahhoz, hogy nyitottabbá váljunk az emberekkel, a környezettel szemben. Az ittélőkhöz közelebb hozzuk a természet szépségét, az emberek iránti jóindulatot, a különféle gondolkodások elfogadását, a szomorúságot, a szerelem és a szebb, jobb élet iránti vágyódást.

Azt kívánom Önöknek, hogy a kötet olvasása során kellemes pillanatokban legyen részük, váljanak eggyé környezetünkkel, az irodalmi történetekkel, melyeknek hordozói mi vagyunk, a Harmatfogók.

Köszönöm mindazoknak, akik támogatnak bennünket, segítenek valami új és egyedi megalkotásában, itt, ebben a multikulturális környezetben.

Lendván 2017 szeptemberében

HOZJAN Danijela
a Lendvai KKSz elnöke

ROSA KOT SIMBOL ČISTOSTI

V rokah držite knjižico s pomenljivim naslovom POBIRALCI ROSE in vaša pričakovanja, najsi bodo še tako različna, žene potešitev radovednosti, ki jo prinaša naslov. Kakor jutranji pohodnik po širnem travniku (besed) stopate v velikem pričakovanju, da si napolnite pljuča, ali pa najdete cvetko, ki je še ne poznate, ali ujamete metulja, ki se dviguje proti modrini neba in se izgublja v soju vzhajajočega sonca, ali pa vas vodi bolj prozaičen namen kar se da hitro prelistati, doseči drugo stran travnika, ki se vam je postavil na pot. Kakorkoli, odprli ste prvo stran in stopili nanj. Če ste si v običajni jutranji rosi zmogli stopala in oh, stopili v blatno lužo in sedaj pospešujete korak ter obračate liste, da čim prej pridete na zadnjo stran, upočasnite korak! V jutranji rosi se vedno tu in tam lahko zaleskeče nekaj, kar vam poboža dušo, če drugače ne, s svojo čistostjo. Kajti čista kot rosa je lahko marsikatera beseda, ki jo boste uzrli. Čista že zaradi svojega namena, svoje nedolžnosti, preproste želje izpovedati, kar se je pripetilo, kar se je zarisalo v spomin ali pa, kar se že dlje zajeda v dušo. Ker kaj pa je lepšega, kakor zbrati pogum in to zapisati? Še več, tudi objaviti. In sedaj kakor Apel stati za podobo, v branje ponujeno in čakati, kaj povedo bralci in kaj poreko poznavalci. Ne eni ne drugi tu niso pomembni bolj, kot so pomembni ti, ki se preizkušajo, ki se tako z branjem kot s pisanjem brusijo, ki pridejo na literarne večere, svoje besede preberejo in besede, stavke in misli tudi poslušajo. Ki skozi življenje potujejo in si zapisujejo. Tudi sam kujem rime? Ja, imate prav. Te stavke, še posebej zadnjega, so posilile rime. Tako se dogaja tudi v mnogih pesmih, ki jih boste prebrali. Naj vas ne jezijo. So pač posledica želje po pesnikovanju in prav zato morda manj izraz zrelosti in izpovedne moči, morda tudi manj razmisleka, ki pride zagotovo kasneje, ko svoje pisanje znova in znova bereš in brusiš. A bolj kot forma je pomembna vsebina ali bolje rečeno globina. Kako globoko se misel zajeda, kako srce trepeta in do kod sega pogled, kako se v jutranji rosi zrcali današnji čas, ta trenutek bivanja in zrenja in no, ja, še mnogo drugega.

Lidija Alt, Verona Auguštin, Rade Bakračević, Kornelija Baša, Zlatka Frajzman – Pupa, Milan Hajdinjak, Nataša Horvat, Danijela Hozjan, Franc Koren, Janja Magdič, Aleksander Ružič, Biserka Sijarič, Judit Zágorec-Csuka, Slavica Zver, Anita Szunyog, Jerica Trojak, Olga Paušič, Gizella Koter in Petra Jovanovska, a tudi oba likovnika Tamara Špitaler Škorič in Filip Matko Ficko ki sta prispevala slikovne podobe, so naši sosedje, znanci, prijatelji. So ljudje, ustvarjalci, ki živijo med nami v tem prostoru in delujejo. So aktivni.

Na literarnih večerih so si literati enkrat mesečno prebirali svoje literarne izdelke. Zadali so si teme in razmišljali, zapisovali, se vsak mesec srečevali na Dvojki, brali, se pogovarjali in dogovarjali. V katerem jeziku? Vsak se najlaže izpoveduje v svojem maternem. In Lendava kot dvojezično območje jih premore še mnogo več, ker je multikulturalnost tod nekaj povsem običajnega. Revija zato kaže nekemu, ki ni iz teh krajev, izjemno pitoreskno podobo in prenekateremu izjemno dragoceno spoznanje, da različni jeziki niso ovira, temveč bogastvo. Več in bolje jih obvladaš, bogatejši si. Morda se bodo v bodočnosti črkam pridružili še glasovi in simultani prevodi v neki virtualni knjigi časa, ki prihaja.

Knjigi, ki bo še bolj nazoren odraz srečevanj na literarnih večerih. A ostanimo s to knjižico v roki in z zavedanjem, da je v njej zabeležen literarni utrip, ki ga Lendava premore danes. Vseh ustvarjalcev resda ni zraven, a verjamem, da se bodo z leti priključili, zlasti mladi. Da se bo kmalu vsa duhovna energija tega prostora zrcalila skozi kapljice rose, ki jih bodo nabirali. Zaenkrat držijo skupaj ti, ki se nam predstavljajo. Če se bodo lotevali nepolitičnih tém, bo šlo zlahka, če pa bodo spregovorili tudi o aktualni družbeni problematiki, pa jim grozi davljenje, kakor je doletelo lendavsko multikulturno revijo Linduo, ki je domala ugasnila zaradi nerazumnega strahu lokalne oblasti pred angažirano in s tem kritično besedo. Nerazumnega strahu zapišem zato, ker sta samohvala in nekritičnost mnogo nevarnejši za vse, še najbolj zanjo samo. Ker kritični um išče resnico in z njo prave in za vse pravične odločitve. Da oblast to dojame, pa je očitno potreben čas. Daljši je, večja poplava besed pride, lahko tudi orkan, če bo kritiko povzelo ljudstvo. Ker časa se ne da ustaviti, kakor ne srčne govornice ljudi, ki jih žene ustvarjalni duh. Duh, ki se zaleskeče najprej v drobnih, nedolžnih, dragocenih kapljicah rose.

Rajko Stupar

A HARMAT, A TISZTASÁG SZÍMBÓLUMA

Olyan könyvecskét tartanak kezükben, amelynek címe, a HARMATFOGÓK, igen jelentős. Elvárásait, legyenek azok akár eltérőek is, a kíváncsiság kielégítése hajtja, amelyet már alapjában véve maga a cím ösztökél. A (szavak) hatalmas réjtjére természetjáróként lépnek, mint aki kora reggel feltöltődni szeretne, vagy rátalálni egy ismeretlen virágszálra, vagy esetleg elkapni egy pillangót, amely a kék ég felé száll és eltűnik a felkelő nap ragyogásában. Az is meglehet, hogy éppen egy prózaibb cél vezérli Önöket: gyorsan átlapozni a könyvet és mihamarabb elérni az útjukban álló rét végére. Bármí is legyen céljuk, ha kinyitották, a rétre léptek. Ha a reggeli harmattól nedves lett lábuk, esetleg egy sáros pocsolóba léptek és felgyorsították lépteiket, hogy mihamarabb az utolsó oldalra érjenek, lassítsanak! A reggeli harmatban itt-ott mindig megcsillanhat valami, ami megsimogatja lelküket, ha mással nem is, tisztaságával. Számos olyan szóval találkozhatnak, amely tiszta, mint a harmat. Tisztasága szándékából fakad, ártatlanságából, mindabból, amit elmondani kívánunk vele, ami beivódott az emlékezetbe, vagy ami már egy ideje ott lapul a lélek mélyén. Mi sem szebb annál, hogy valaki összeszedi a bátorságát és mindezt papírra veti? Sőt, azt meg is jelenteti! És mit szólnak ehhez az olvasók és a hozzáértők? Sem egyik sem a másik nem annyira fontos, mint azok, akik az alkotással kísérleteznek, akik olvasással és írással csiszolják tehetségüket, akik az irodalmi esteken felolvassák saját írásaikat. Akik az életen át utazva jegyzetelnek. Magam is rímeket faragok? Igen, igazuk van. Mondataimat megerősítették a rímek. Így lesz ez valamennyi, Önök által olvasott versben is. Emiatt ne bosszankodjanak. A formánál fontosabb a tartalom, pontosabban fogalmazva, a mélység: milyen mélységeket súrol egy gondolat, hogyan remeg bele a szív és meddig ér a tekintet, hogyan tükröződik a reggeli harmatban az idő, a lét ezen pillanata, érzése és még sok más is.

Alt Lidija, Auguštin Verona, Bakračević Rade, Baša Kornelija, Frajzman Zlatka – Pupa, Hajdinjak Milan, Horvat Nataša, Hozjan Danijela, Koren Franc, Magdič Janja, Ružič Aleksander, Sijarič Biserka, Zágorec-Csuka Judit, Zver Slavica, Szunyog Anita, Trojak Jerica, Paušič Olga, Koter Gizella és Jovanovska Petra, valamint a két festő, Špitaler Škorić Tamara és Matko Ficko Filip, szomszédaink, ismerőseink, barátaink. Azok az emberek, akik velünk együtt élnek, itt alkotnak. Aktívak!

Az alkotók a már előre meghatározott témákról elmélkedtek, jegyzeteltek, majd irodalmi estek keretében havonta egyszer felolvasták műveiket, beszélgettek. És mindezt milyen nyelven? Anyanyelvünkön fejezzük ki magunkat legkönnyebben. Lendva kétnyelvű terület, sőt több nyelvet is elbír, hiszen a multikultúra itt mindennapinak számít. Az antológia egy kivételes festői képként tárulkozik elént, többeknek egy rendkívül értékes felismerést nyújt, miszerint a nyelvek nem akadályt, hanem gazdagságot jelentenek. Minél több nyelvet tudsz, annál többet érsz! A jövőben, egy virtuális könyv keretében, majd a betűkhöz hangok is csatlakozhatnak szimultán fordításokkal. Egy olyan könyv születhet, amely még szemléletesebben tükrözi az irodalmi estek találkozóit. De most maradjunk

ennél a könyvnél, annak a tudatosításánál, hogy ott van benne a feljegyzett irodalmi lüktetés, amelyet Lendva ma elbír. Igaz, nincs benne minden alkotó, de hiszem, hogy az évek folyamán csatlakozni fognak, elsősorban a fiatalok, hogy a harmatcseppeken keresztül a teljes itteni szellemi energia tükröződhet. A kiadványban bemutatkozó alkotók összetartanak. Így lesz ez mindaddig, amíg politikamentes témákkal foglalkoznak, de amikor valaki felveti az aktuális társadalmi problémákat, elnyomásra számíthat, mint az a lendvai multikulturális Lindua folyóirattal is történt. Ezt angazsáltsága és egyben kritikus mondandója miatt a helyi hatóság értelmetlen félelmében kioltotta. Az értelmetlen félelemről azért beszélek, mert az öndicséret és a kritikátlanság nagyon veszélyes mindenkire, leginkább önmagára. A kritikus elme igazságot keres, vele együtt valódi és mindenki számára igazságos döntéseket. Időigényes, hogy mindezt a hatalom is felfogja. Minél hosszadalmasabb, annál nagyobb a szavak áradata. Ha a nép foglalja össze a kritikát orkán lesz belőle. Az időt nem lehet megállítani, sem az emberek szívélyes beszédét, amelyet az alkotói szellem vezérel. Az a szellem, amely először az apró, ártatlan, értékes harmatcseppekben csillan fel.

Stupar Rajko

Lidija Alt

Sem Lidija Alt, domačinka iz Lendave. Poklicno se ukvarjam z otroki in tako imam tudi tu veliko možnosti igrati se z besedami. Zelo rada berem prozo, še rajši pa poezijo, v kateri neizmerno uživam. Tudi sama sem se večkrat preizkusila v pisanju pesmi. K temu so me prvotno spodbudili žalostni občutki ob izgubi meni dragih ljudi.

Sicer pa je tematika mojih pesmi raznolika. Nekaj od teh pesmi sem objavila v naši lokalni reviji LINDUA. Pisanje pesmi je moj hobi, ki me pomirja in v katerem najdem sebe.

Alt Lidija vagyok, és Lendván születtem. Mivel gyermekekkel foglalkozom, rengeteg lehetőségem adódik a szövegekkel való játékra. Szeretek prózai szövegeket olvasni, még inkább szeretem a verseket, amelyek olvasása nagy élmény számomra. Én is sokszor próbálkoztam a versírással. Számomra kedves emberek elvesztése miatt kezdtem verseket írni, amelyek eleinte igen szomorkás hangulatúak voltak.

Különben a verseim témája sokszínű. Néhány versem már megjelent a LINDUA folyóiratban is. A versírást kellemes szabadidőtöltésként élem meg, amely megnyugtat, és amelyben magamra találok.

Verona Auguštin

Iz mladosti je ostala želja, ki je tedaj nisem mogla uresničiti: pisati, pisati - brati, želja po znanju. Sanje so šle mimo mene. Sedaj se moje sanje delno vračajo, vzela sem si majhen prostor, kjer uresničujem delček sebe. Poezija me osrečuje, to je, kar čutim, vidim, tipam ...

Moje pesmi najdete v reviji Lindua.

A fiatalságom nagy vágya teljesült azzal, hogy írok. Az álmaim elmentek mellettem. Most szép lassan visszatérnek. Van egy kis helyiségem, ahol megvalósítom magamat. A versírás örömet szerez, hiszen benne van mindaz, amit érzek, látok, tapintok... A verseim a Lindua folyóiratban olvashatóak.

Rade Bakračević

Rojen sem bil 24. 6. 1939 v Raški. Po poklicu sem univ. dipl. inž. Študij sem končal v Ljubljani, sedaj pa živim v Radencih. Z novinarstvom in pisanjem se ukvarjam že od gimnazijskih let. Sem član mednarodnega in slovenskega društva novinarjev. Svoje pesmi in prozna dela sem objavil v več knjigah in časopisih.

1939. 6. 24-én születtem Raškában. Mérnök vagyok. Az egyetemi tanulmányaimat Ljubljanában fejeztem be, jelenleg Radencin élek. Újságírással és írással a gimnáziumi éveim óta foglalkozom. Az újságírók nemzetközi és szlovéniai egyesületének is tagja vagyok. Verseim és prózáim több könyvben és újságban láttak napvilágot.

Kornelija Baša

V življenju se je zgodilo toliko lepih, prijetnih stvari, toliko anekdot. In ko se zgodijo, se nam zdijo tako enkratne, čudovite in izjemne, da smo prepričani, da jih ni mogoče pozabiti. Pa še kako pozabimo! Kako hitro nam uidejo iz misli in spomina!

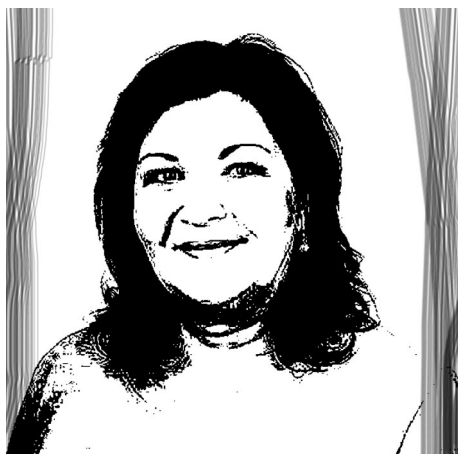
Velikokrat želim obuditi kakšen zanimiv dogodek iz otroštva mojih hčera, pa se ne morem spomniti. Zato čutim, da moram zapisovati vse, kar se me dotakne, za kar menim, da je pomembno.

Objavljam v glavnem v Lindui.

Az életben annyi szép és kellemes dolog történik, annyi anekdota. És amikor megtörténnek, egyedinek, gyönyörűnek és kivételesnek érezzük, sőt meg vagyunk győződve arról, hogy sosem lehet elfelejteni őket. Pedig hogy elfelejtjük őket! Milyen gyorsan elszállnak a gondolatainkból és emlékeinkből!

Sokszor azon kapom magamat, hogy szeretnék a lányaim gyermekkorából valami érdekeset elmesélni, de semmi sem jut az eszembe. Ezért úgy érzem, hogy ami megérintett, ami fontos, azt mind le kell írnom.

Főleg a Lindua folyóiratban jelennek meg írásaim.

Zlata Frajzman-Pupa

Rojena sem v Mariboru. Leta 1992 me je ljubezen pripeljala v Lendavo. Že v rani mladosti sem rada pisala pesmi, s katerimi sem izražala svoje občutke. Nato sem se nekaj časa posvetila družini. Znova pa sem začela ustvarjati na delovnem mestu, kjer sem bila zaposlena. Sodelujem na literarnih večerih in tu dobivam nove navdihe za pisanje pesmi.

Mariborban születtem. 1992-ben a szerelem hozott Lendvára. Már fiatalon verseket írtam, ezekben fejeztem ki érzéseimet, utána egy időre a családomé lett a főszerep. A munkahelyemen kezdtem el ismét foglalkozni az írással. Irodalmi esteken veszek részt, így új ihletet is kapok a versíráshoz.

Milan Hajdinjak

Sem Milan Hajdinjak, stanujem v Lendavskih Goricah. V prostem času rad pišem pesmi in hodim na sprehode. V življenju sem doživel marsikaj, tudi razočaranje v ljubezni, zato sem svoje pesmi posvetil ljubezni in iskrenosti. Sedaj pišem življenjsko zgodbo, ki bo morda kmalu zagledala luč sveta.

Hajdinjak Milan vagyok Lendvahegyről. Szabadidőmben szeretek verseket írni, sétálni. Életem folyamán már sok mindent megéltem, egyebek között szerelmi csalódást is, ezért verseimet a szerelemnek és az őszinteségnek szentelem. Jelenleg egy élettörténetet írok, amely hamarosan talán napvilágot lát.

Nataša Horvat

Sem Nataša Horvat, Romkinja, rojena 21. 08. 1978 na Hrvaškem, od leta 1994 pa živim v prelepi Lendavi, natančneje v romskem naselju Dolga vas. Zelo rada berem, plešem, pojem in uživam v dolgih sprehodih, ki me sproščajo in med katerimi vedno znova obujam spomine iz svojega življenja. S pisanjem sem začela že v osnovni šoli v času, ko sem začutila prve metuljčke v trebuhu, zato je tudi moje pisanje posvečeno ljubezni, ki je včasih igriva, drugič boleča, vendar za vsakega od nas kot goreča sveča.

Horvat Nataša vagyok, roma nemzetségű, 1978. augusztus 21-én születtem Horvátországban. 1994-ben költöztem a csodálatos Lendvára, pontosabban a hosszúfalui roma telepre. Nagyon szeretek olvasni, táncolni, énekelni, örömet lelem a hosszú sétákban, amelyek megnyugvást hoznak, valamint idő van a régi emlékek felelevenítésére is. Általános iskolában kezdtem az írással foglalkozni, amikor megéreztem az első pillangókat a gyomromban. Ebből kifolyólag műveim a szerelmet ölelik fel, amely néha játékos, máskor fájó, de mindnyájunknak egy égő gyertya.

Danijela Hozjan

Rojena sem v Gaberju, kjer tudi živim. Že kot otrok sem rada pisala pesmice in jih prebiralala svojim prijateljicam. V osnovni šoli sem napisala nekaj pesmic ob Dnevu varčevanja ter za različne praznike. Moje pesmi govorijo o domačem kraju, o mojih doživetjih, o letnih časih in o praznikih. Letos sem se opogumila in svoja razmišljanja in doživetja v pesmih izlila tudi v različnih temah na literarnih večerih, ki jih pripravlja ZKD Lendava ter se tako s svojimi literarnimi deli prvič predstavila širši javnosti.

Gyertyánosban születtem és ma is itt élek. Már gyermekként szerettem verseket írni és rendszeresen felolvastam őket a barátnőimnek. Általános iskolában néhány verset írtam a Takarékoság napja és különböző ünnepek alkalmából. Verseim a hazai vidékről, az élményeimről, az évszakokról és az ünnepekről szólnak. Az idén szedtem a bátorságot és gondolataimat és élményeimet különböző témakörökben papírra öntöttem az irodalmi esteken, amelyeket a Lendvai KKSZ szervez és így először mutattam be műveimet a nyilvánosságnak.

Jerica Trojak

Rojena sem v Lendavi, z družino pa smo se preselili v Čentibo, kjer še sedaj živim. Že devet let sem upokojena in v Društvu upokojencev Lendava sodelujem na različnih področjih: 7 let sem bila članica pevskega zbora Nimam časa, v gledališki skupini Kofetarji sem igrala v treh celovečernih igrach, pri Kofetarjih-M pa tudi že v kar nekaj predstavah za otroke. Zelo rada recitiram pesmi ali jih berem na literarnih večerih. Prvič pa sem tudi sama napisala nekaj, in sicer zgodbo o sebi, ker me je pritegnil dani naslov. No, morda ne bo zadnjič.

Lendvai születésű vagyok, de családommal Csentébe költöztem, most is ott élek. Kilenc évvel ezelőtt nyugdíjba vonultam. Azóta a Lendvai Nyugdíjas Egyesület keretében különféle területeken próbáltam ki magam: 7 évig voltam a „Nimam časa” kórus tagja, részt vettem a „Kofetarji” színtársulat három egész estét betöltő előadásában, valamint a „Kofetarji-M” gyermekeknek készült néhány darabjában. Nagyon szeretek verseket szavalni, illetve azokat felolvasni az irodalmi esteken. A most adódó alkalom pedig arra ösztönzött, hogy írtam magamról egy történetet. Nos, talán nem is utoljára.

Petra Jovanovska

Sem mlada literarna ustvarjalka, ki jo poleg pisanja veseli še glasbena in likovna umetnost. S pisanjem sem se začela ukvarjati že pri 14 letih, prva pravljica za otroke pa je nastala, ko sem bila stara 19 let. Pesniška tradicija zaznamuje tudi mojo družino, saj je oče izdal že dve pesniški zbirki. Nasploh me veseli ustvarjanje, kjer se lahko prosto izražam. Po strokovni izobrazbi sem ekonomski tehnik, drugače pa svojo poklicno pot še razvijam. Veseli me tudi psihologija in njej sorodne znanosti. Moje vodilo je: nikoli ne pozabi kdo si in kam si namenjen.

Fiatal irodalmi alkotó vagyok, akit az írás mellett megörvendeztet a zene és a képzőművészet is. Az írással 14 éves koromban kezdtem foglalkozni. Még csak 19 éves voltam, amikor napvilágot látott az első gyermekmesém. A költői hagyomány meghatározza családomat, hiszen édesapám két verseskötete is megjelent. Örömmel tölt el az alkotás, amelynek köszönhetően szabadon kifejezhetem magam. Végzettségem szerint közgazdász vagyok, de szakmai karrieremet még fejlesztem. Továbbá érdeklődöm a pszichológia és az ahhoz kapcsolódó tudományok iránt is. Irányelvem: sose feledd, hogy ki vagy és merre tartasz.

Franc Koren

Del mene se je zmeraj odražal v pisni obliki. Zmeraj je bila del mene sporočilnost, ki sem jo prepuščal verzom, gnetel v besede, sledil mislim, pretopil v stavke in jih največkrat puščal na klopeh v parku, pod pepelniki v gostilnah, podarjal potencialnim ljubicam in ljubimcem in sedaj se jih je nekaj napaberkovalo za objavo v tej zbirki. Kot pleme spermijev, ki se odpravlja na bojni pohod.

Személyiségem egy részének mindig az írás volt a kifejezőeszköze. Az üzenetközvetítés a részem, így szavakba, versbe szedtem a gondolataimat, melyeket legtöbbször a parkban a padokon, a vendéglőkben a hamutartók alatt hagytam, alkalmi szeretőknek ajándékoztam. Most néhány e kiadványban jelenik meg. Mint egy spermatorzs, amely hadjáratra indul.

Gizella Koter

Magyarszakos tanárnő vagyok és évek óta az 1. Számú Kétnyelvű Általános Iskolában dolgozok. Vajdaságban Zentán születtem, és 1989-ben költöztem Muravidékre. Sok éve foglalkozom drámapedagógiával és rendszeresen magam írom a színdarabokat, jeleneteket. Szeretek olvasni és leírni a gondolatokat melyek itt tolongnak a fejemben. Szabadidőmben néha meséket, verseket vagy rövid novellákat írok.

Sem profesorica madžarskega jezika in že leta delam na DOŠ I. Lendava. Rodila sem se v Senti v Vojvodini. Leta 1989 sem se preselila v Prekmurje. Že veliko let se ukvarjam z dramsko pedagogiko in sama pišem dramske tekste. Rada berem in zapisujem svoje misli. V prostem času včasih pišem tudi pravljice, pesmi ali kratke novele.

Janja Magdič

Po rodu sem iz Prlekije, zdaj pa živim z družino v Veliki Polani.

Delam na JSKD OI Lendava kot vodja izpostave. Moje življenje se od mladih let prepleta z ljubiteljsko kulturo – pa naj bo to folklor, pesem ali literarno ustvarjanje. Pišem že od osnovnošolskih let. Pesmi sem predstavljala na različnih prireditvah doma in na Hrvaškem, sodelovala na lite-rarnih srečanjih in tekmovanjih ter objavljala v različnih osnovnošolskih in gimnazijskih glasilih, Vestniku, Lindui ... V minulih letih se je nabralo veliko besedil iz vseh življenjskih obdobj. V pesmih izražam različne občutke ljudi in njihovih usod, rada pa pišem tudi o vsem lepem, kar nas obdaja. Papir vse prenese – zato me pisanje veseli in notranje bogati.

Prlekijai születésű vagyok, most viszont a családommal Velika Polánán élek.

A SzKKK Lendvai Területi Kirendeltségén irodavezetőként dolgozom. Gyermekkorom óta kapcsolatban vagyok a műkedvelő csoportokkal, legyen az tánc, zene vagy irodalom. Versírással már általános iskolás korom óta foglalkozom. Verseimet itthon és Horvátországban is bemutatták, részt vettem irodalmi találkozókön és versenyeken, írásaim különböző iskolai és gimnáziumi újságokban, a Vestnik hetilapban vagy a Lindua folyóiratban jelentek meg. Az elmúlt években sok írásom született. A verseim az emberek érzéseit, a sorsukat tükrözik, de szeretek írni mindenről, ami szép, ami körülvesz bennünket. A papír mindent elbír – számomra ezért az írás öröm, és egyben gazdagít is.

Olga Paušič

Sem domačinka, rojena Lendavčanka, od malih nog zaljubljena v naš kraj. Po upokojitvi leta 2009 se s še večjo vnemo predajam literarnemu ustvarjanju. Pišem odrska besedila za lendavsko gledališko skupino Kofetarji (Kofetarji, En hribček bom kupil, Gremo na morje), tudi za šolske gledališke skupine (zbirki Šolski štosi in Veselo na oder); poezijo za odrasle bralce (Sanje o zvezdah) in prozo za mlade (romani: Junaki, Skrivnosti, Osumljen), kratko prozo za odrasle (Mavrični vsakdanjiki) in najmlajše (Imejmo jih radi, Pod belim gradom) ter potopise, ki jih lahko berete v revijah Svet in ljudje, Horizont ter prilogah Dela, v Vestniku, Slovenskih novicah in Šolskih razgledih. Sem stalna sodelavka spletne revije Locutio in internetnega portala MojaLeta.si in članica uredništva revije Lindua.

Született lendvai vagyok, már gyermekkorom óta szerelmese e vidéknek. Nyugdíjba vonulásom óta még nagyobb buzgalommal alkotok. A lendvai Kofetarji színjátszó csoportnak írok színdarabokat, de az iskolai színjátszó csoportokról sem feledkezem el. Vannak felnőtteknek szóló verseim, kisprózáim, fiataloknak szóló ifjúsági regényeim, és a legkisebbeknek szóló rövid történeteim. Rengeteg útirajzot jelentetek meg különböző folyóiratokban, hetilapokban vagy napilapokban. A Locutio online magazin és MojaLeta.si internetes portál állandó munkatársa vagyok, valamint a Lindua folyóirat szerkesztőségének tagja.

Aleksander Ružič

Doma sem v Gornjih Petrovcih. Star sem 64 let in sem upokojeni profesor geografije in zgodovine. Za mano je 42 let neposrednega pedagoškega dela v stroki. Raziskujem lokalno zgodovino in geografski prostor severovzhodnega Goričkega. Na spletni strani OŠ Gornji Petrovci je objavljenih mojih 23 avtorskih prispevkov s tega področja. Pri založbi Franc-Franc je izšel moj prvi roman z naslovom Ko se niti čas ne premakne, v Evangeličanskem listu pa v nadaljevanjih drugi z naslovom Zaklad. Zdaj objavljajo tretjega z naslovom Zgubljeni čas. Napisal in izdal sem tudi zelo obsežno Kroniko osnovnih šol v Občini Gornji Petrovci. Za KUD Goričko pišem in režiram skeče, ki jih naši amaterski igralci zelo uspešno predstavljajo po vsem Prekmurju in širše. Naštudiranih imajo že več kot 25. V tedniku Porabje in v Porabskem koledarju, ki izhajata v Monoštru, sem do sedaj objavil številne daljše in krajše literarne prispevke, vse v goričkem dialektu. Pesmi pišem že kar nekaj časa, ampak prvih osem sem poslal kar ZKD Lendava.

Gornji Petrovcin élek. 64 éves vagyok, nyugalmazott földrajz- és történelemtanár. 42 évig tanítással foglalkoztam. Jelenleg Goricskó északkeleti részének helyi történelmével és földrajzával foglalkozom. A Gornji Petrovci Általános Iskola honlapján 23 ilyen jellegű írásom jelent meg. A Franc-Franc Kiadónál jelent meg első regényem Ko se niti čas ne premakne címmel, az Evangeličanski listben pedig folytatásokban a második regényem Zaklad címmel. Most folytatásokban ugyanott jelenik meg a harmadik, Zgubljeni čas című regényem. A Gornji Petrovci Község általános iskoláinak krónikáját is feldolgoztam. A Goricskó Művelődési Egyesületnek rövid boházatokot írok és rendezek, melyeket amatőr színjátszóink Muravidék-szerre nagy sikerrel adnak elő. Már több mint 25 színre vitt boházatum van. A Szentgotthárdon megjelenő rábavidéki Porabje hetilapban és Porabje naptárban számos hosszabb és rövidebb irodalmi alkotásom jelent meg, mindegyik goricskói tájszólásban. Versírással is már régóta foglalkozom, de az első nyolc versemet a lendvai KKSZ-nek küldtem el.

Biserka Sijarič

Poezijo sem začela pisati že v osnovni šoli in nanjo ne gledam zgolj kot na hobi, temveč kot potrebo po tovrstnem izražanju, je del mene in prav tako tudi rase z menoj. Za seboj imam tudi nekaj objav v reviji Mentor, v pomurskem Vestniku, Lindui, pesniških zbirkah "Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva" (l. 2002) ter "Valovanje misli" (l. 2012).

A versírással már általános iskolásként foglalkoztatott, és nem csak hobbiként tekintek erre, hanem mint egy kifejezési lehetőség, amely szintén én vagyok, és együtt fejlődünk. Jelentek meg verseim a Mentor és Lindua folyóiratokban, a Vestnik hetilapban, valamint a »Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva« és a »Valovanje misli« c. verseskötetekben.

Anita Szunyog

Sem Anita Szunyog, rojena 5. 5. 1967 v Murski Soboti. Živim v Lendavi in se rada ukvarjam z različnimi dejavnostmi: šivanjem s strojem in ročnim šivanjem, berem knjige, zanimata me lokalna kultura in narava. Ker mi je všeč literatura, občasno tudi kaj napišem.

Szunyog Anita vagyok, Muraszombatban születtem 1967. május 5-én. Lendván lakom. Szabadidőmben szeretek varrni, kézzel és varrógéppel is, könyveket olvasok, egyebek között érdeklődöm a helyi kultúra és a természet iránt. Mivel irodalomkedvelő vagyok, néha magam is papírra vetem gondolataimat.

Zágorec-Csuka Judit

Göntérházán születtem, jelenleg Kapcán élek, és az 1. Sz. Lendvai KÁI-ban könyvtárosként dolgozom. Az alkotásban kiteljesedek, szenvedélyes olvasó és színházkedvelő vagyok. Írok, amióta az eszemet tudom, leginkább verseket (több verseskötetem is megjelent: Viharverten, Kiűzve az Édenből, Kettős hangzat, Sivatagi szélben, Új horizontok). Fordítással is foglalkozom (Evgen Car: A gólyák is elpusztulnak). A szakmámmal kapcsolatosan szakmai és tudományos cikkeket is megjelentetek. Számos hazai és külföldi, főleg magyarországi folyóiratokban jelentek meg írásaim.

Doma sem iz Genterovcev, živim pa v Kapci in delam kot knjižničarka na DOŠ I LENDAVA. Ustvarjanje me izpolnjuje, sem tudi strastna bralka in ljubiteljica gledališča. Pišem, odkar pomnim, najraje poezijo (pesniške zbirke: Viharverten, V ognjenem kresu, Slepci na zemljevidu, Kiűzve az Édenből, Kettős hangzat, Sivatagi szélben, V sebi zate, Novi horizonti). Ukvarjam se tudi s prevajanjem (Evgen Car, Štrki umirajo). V povezavi s stroko objavljam strokovna in znanstvena besedila o šolskih, dvojezičnih knjižnicah, njihovi zgodovini, poslanstvu in prihodnosti. Objavljam v številnih tiskanih medijih tako doma kot na tujem, predvsem na Madžarskem.

Slavica Zver

Živim v Hotizi, v čudovitem kraju blizu reke Mure. Tukaj sem tudi rojena. Rada pišem poezijo in slikam, najraje s tehniko olje na platno. Pred mnogimi leti, že v srednji šoli, sem objavila svoje pesmi in prispevke v šolskem glasilu in v Vestniku. Iščem vrednote življenja, skrivnost prve ljubezni, ponos matere in zadovoljstvo dovršenosti ter pozabe. Kadar ustvarjam, se pred mojimi očmi odpirajo nove podobe lepote ljubezni in topline, ki me odnašajo daleč proč od vsakdana. Vsako novo delo napolni moje srce z novim žarom in preganja iz njega bolečino, žalost in osamljenost ...

Hotizán, a Mura folyó mellett élek. Itt is születtem. Szeretek verseket írni és festeni, legszívesebben olajfestményeket. Sok évvel ezelőtt, még a középiskolában jelentek meg a verseim és írásaim az iskolai újságban, valamint a Vestnikben. Keresem az élet értelmét, az első szerelem titkát, az anyák büszkeségét, valamint a teljesség és a feledés elégedettségét. Amikor alkotok, a lelki szemeim előtt a szerelem és a melegség új horizontjai nyílnak meg, melyek távol visznek a mindennapi élettől. Minden új alkotásom a szívemet új reménnyel tölti meg, és elkergeti belőle a fájdalmat, a szomorúságot és a magányosságot...

Andrea Schneider

Hkrati z zbornikom Pobiralci rose so nastajale moje prve ilustracije in oblikoval se je način povezovanja. Močni ustvarjalno-srčni utripi so me razburkali, ko sem, vsa potopljena v doživljanje, prisluhnila vživetim, zelo dobrim interpretacijam recitatorjev in avtorjev. Pogumno sem se lotila risb na moto posameznega literarnega večera, da ne bi pozabila vtisov.

Učila sem se osnov založništva, oblikovanja knjig in ilustriranja v svojem stilu. Dejavnosti in zanimanja sem prilagodila vsebinam zbornika in jih poskušala praktično doživeti, da sem lažje premagovala izzive dela in vsakdanjika.

Rada živim v Lendavi in spoznavam kulturo tukaj živečih ljudi.

A Harmatfogók c. antológia keletkezése közben születtek meg első illusztrációim, amelyekkel színesíteni szerettem volna a benne megjelenő írásokat. A szerzők írásait olvasva heves alkotói láz fogott el, és bátran nekiláttam az egyes irodalmi estek mottójául szolgáló rajzok elkészítéséhez.

Tanulmányaimat a könyvkiadás, grafikai tervezés és illusztrálás szakon végeztem. A tevékenységeim végzését az antológia témájához alkalmaztam, megpróbáltam megélni azokat, hogy könnyebben vegyem a munkám és a mindennapok nyújtotta kihívásokat. Szeretek Lendván élni és ismerkedni az itt élők kultúrájával.

Mladen Palić

KAKO ZAČETI LETO? ∞ MIKÉNT KEZDJÜK AZ ÉVET?

ALI SE ZADOSTI CENIM? ∞ ÉRTÉKELEM MAGAM?

POT DO USPEHA ∞ A SIKER ÚTJA

32. literarni večer ∞ 32. irodalmi est

Lidija Alt

NA POTI ISKANJA

Nekje na poti iskanja,
na križišču uspehov in zmot
sem našla svojo pot,
zastavila zanjo
sem dvoje pridnih rok.

Verujem v silo,
ki v srcu kipi
z željo neskončno,
da sad moje duše
nekoč obrodi.

MAJHNO SEME

Majhno seme,
seme neopazno
padlo je na plodna tla.
Tu je vzknilo,
se z dežjem,soncem,vetrom
je borilo.
Iz zemlje srkalo sokove,
se vzpenjalo k vrhu gore.
Postalo mogočno je drevo,
ki ponosno zre v nebo.
Sije v slavju cvetenja
in širi svežino čez
meje svojega življenja.
V krošnji so skrite zelene sanje.
Ali tudi ti veruješ vanje?

NOVO LETO

Moj neznanec,
želim te spoznati,
ti zaupati svoje sanje
in s teboj prijateljstvo kovati.

Daj mi roko
in popelji me na pot,
kjer upanje cveti,
kjer mir in dobrotu
povezujeta ljudi

PESEM VIOLINE

Vrnila sem se na obalo,
kjer spoznala sem
ljubezen svojo.
Zaslišim glas violine,
kot da joka za menojo,
iz mojega spomina
privabi melodijo,
ki nekoč mi jo je zaigral
na violino.

Spet sem tukaj,
kjer sva se spoznala.
Prisluhnem; veter mi prinaša
nežne zvoke najine pesmi,
ki prebuja v meni
neizbrisane spomine.

Vse bolj in bolj
slišim te nežne zvoke,
ki jih nikoli pozabila nisem.
Prišel je on,
igra mi isto melodijo
o najini ljubezni.

ČEŠNJEVI CVETОВI

Čas, ko češnje zacvetijo,
se srca zudijo,
v strasti hitijo.
Spomin nate je ostal.
Venček iz češnjevih cvetov –
spletel si ga zame,
z njim okronal si
najine mladostne sanje.

Srečala sva se pod češnjo.
Nje veje sklanjale so se do tal,
obdane z nežnimi cvetovi,
nisva vedela, koliko
bolečin nama usoda zadala bo.
Nedolžnost, ki hitro mine,
pušča neizbrisane spomine.

ALI SE ZADOSTI CENIM

Na začetku naj omenim pregovor, ki se glasi tako: »Lastna hvala, cena mala!«

Ne bom tako malenkostna, lahko se pogovarjam, koliko sem bila vredna v preteklosti in koliko v današnjih dneh. Osebno mislim, da sem bila v preteklosti s svojim aktivnim delom na vseh področjih dovolj aktivna za čas, ki je bil takrat drugače naravnan.

Spomin me povede v preteklost, ko sem začela delati, to je bilo davnega 20. januarja 1963. Ne morem mimo tega obdobja, ki smo mu rekli čas samoupravljanja. To je bilo obdobje, ki je najbolj zaznamovalo naše delo! Takrat sem se začela izobraževati; vpisala sem se v srednjo tekstilno šolo, ki sem jo tudi uspešno končala. Takrat je Mura širila svoj program ženske konfekcije v Lendavi, kjer smo šivali krila. Tedaj sem bila prva delovodja. Pozneje smo dobili še program moških oblačil. V tem obdobju sem bila vključena na vseh področjih samoupravljanja. Bila sem predsednica delavskega sveta, predsednica sindikata, sekretarka ZK. Mislim, da ni bilo organa, kjer ne bi aktivno sodelovala. Tako smo se trudili in delali za Lendavo, tudi s samopriskevki; zgradili smo vse javne ustanove, hotel Lipo, vrtec in šolo, kanalizacijo, telefonsko omrežje, stanovanja in še in še ... Danes ni ničesar od tega več, za kar bi lahko rekli, da je 'naše'. Veliko vsega je propadlo. Še delnice smo izgubili, ker so nas prepričali, da naj vložimo v Muro.

Končno sem se spet vrnila v Lendavo, kjer sem se začela vključevati v različna društva. Najprej sem začela peti v pevskem zboru Društva upokojencev Lendava. Nimam časa, nato sem pa začela s pisanjem pesmi in proze ter se vključila v literarno skupino, kjer še sedaj aktivno sodelujem.

Če bom strnila svoje popotovanje skozi čas, ki nam tu v Prekmurju ni bil nikoli zelo naklonjen, sem lahko s seboj zelo zadovoljna, tudi z opravljenim delom na vseh področjih, kjer sem sodelovala. Tudi v literarni skupini Pobiralci rose, saj sem z mojimi literarnimi deli prispevala k razcvetu tega področja kulture.

STIGLI SMO DO VRHA

Želeo sam na Vrh, bio je nedostupan.
Kao i uvek vrhovi su bili namenjeni izabranoj vrsti.
Ostalo nam je malo prostora među najboljima.
Odluka je pala.
Idemo do kraja. Stavili su pred nas barijeru koja je do tog trenutka bila nepremostiva.
Golim rukama tražili smo put kroz trnje i zelene koprive.
Za njih su i koprive na stazi života donosile sreću.
Nas su čekale oguljene grane osušenog drveća.
Zelenilo je nestalo.
Izgubilo se u njihovim neljudskim postupcima.
Šta nam je ostalo.
Jauk majki kojima su oduzeli smeh sa usana.
Mada je ograda bila od neprobojne materije nisu mogli pogled preko nje da zaustave.
Čekali su svoj trenutak, koji je trebao da označi pobedu.
Išli su pored ograde po nepoznatom terenu.
Nasuprot njima bili su nepoznati, koji nisu imali iste ciljeve.
Pao je nesmisao života i izgubio se pobednički eho.
Za uspeh se je trebalo boriti a nisu znali kako.
Njihov put je bio trnovit.
Do vrha nije bilo lako.
Posle mnogo posrtaja pružili su mu ruku.
Preskočio je jednu veliku prepreku.
Pobedio je samoga sebe i skočio u kavez sa nepoznatima.
Čekala ga je samo mržnja i ponižavanje.
Nije se hteo predati.
Upotrebio je najefektivnije oružje.
Upotrebio je svoju pamet,
Nisu imali oružja protiv njegove pameti.
Osetili su da pamet ne mogu pobediti.
Njegov uspeh bio je neočekivan i munjevit
Spustili su rampu na ulazu koji je od tada bio otvoren za njega.
Nije bilo razloga za slavlje.
Priznali su mu pamet, koja im je bila potrebna za njihov obdostoj.
Bio je planetarni uspeh ali ne pravi.
Ipak su ga zadržali na donjoj lestvici.
Ono gore bilo je nedotakljivo.
Potrebno je bilo da na vreme stigne na cilj.
Da sve ono što je dolaskom na ovaj svet dobio vrati na najbolji način.

Uspeh je zavisio samo od njega.

Uspeh je deo i naših prijatelja koji su duboko povezani sa nama.

Njihovi tragovi se reflektuju čak i u našim mislima,

I onda će naše misli biti pune događaja sa raznih strana, koje će nas voditi u nepoznato,

Na nama je, da sa zahvalnošću pobedimo tamu, koju nam je neko nepoželjan doneo.

Izbledeće njihova senka u mislima našim.

Oslobodićemo se njihovog uticaja i otići zauvek u reku života, koja će nam doneti radost.

Naša pobeda biće dalekosežna. Sa njom ćemo pružiti sreću i onima koji su nas primili širokih ruku

Sreća donosi sreću. Uspeh je deo te sreće.

Zajednički ćemo podeliti sreću, koja neće imati kraja.

Hiljadugodišnje iskustvo je put ka uspehu.

To je veština koja se dobija vežbanjem

U životu nema nemogućeg.

Sam put do uspeha vodi preko grešaka.

Uspeh nije zagarantovan. Za njega se moramo boriti.

I dobro je da je to tako!

Nažalost naš život je pun dokaza da je više neuspeha nego uspeha.

Okrenimo svoje misli uspesima.

Sreća će biti na našoj strani.

Zlatka Frajzman-Pupa

SAMO JA ZNAM

Samo ja znam,
gde skita moja bolesna,
radoznala duša, tražeći svoj raj.

Samo ja znam,
da u mojoj praznoj sobi
ne treba ništa osim tvog lica.

Samo ja znam.
da žudim za dunavskim talasima.
Samo ja znam.
da te čekam na petrovaradinskoj tvrđavi,
pored našeg sata.

PRIČAJ MI ...

Pričaj mi o mojoj duši,
pričaj mi o meni,
o čekanju, nadanju, stradanju ...
o kapljicama nade, vere ...
i čekanju dobro namernih ljudi,
koji čine ljubav
pričaj ljudima. kako sam te volela
kad bi znali, svi bi do jednog plakali.

Milan Hajdinjak

MIMO ZVEZD

Mimo zvezd sva potovala,
ker midva sva znala
ljubezni dati ptice krila,
midva sva se res ljubila.
Mimo sonc sva potovala,
ker midva sva znala
sreči dati tisto moč,
ki v dan spreminja noč.

STARI ČASI

Del poti sva skupaj prehodila,
z roki v roki, polna sreče –
se spomniš, da sva se ljubila,
da odšla si brez besed – boleče.

O zvestobi se sprašujem,
ki nič več ne pomeni –
utihnilo so vzdihni njeni,
o starih časih premišlujem.

TEBI, DRAGA

Rasteš vitka breza bela,
poganjaš svoje korenine,
bujno si ozelenela –
poletje ti prehitro mine;
jesen je tu in zima,
veje so ti ovenele –
brezi, ki življenja nima,
več ne bodo ptice pele.

Nataša Horvat

NE BI

Ne bih znala pričati ovako,
ni osluškivati tišinu,
uzdahe iz daljina.
Prstima nikoga dotakla ne bih,
previše sve beznačajno bi bilo.
Da nema tog pogleda,
ispod tvojih obrva,
nikada snove snivala ne bi.
O, kako se volim zagledati u tu dubinu,
u te tvoje velike plave,
snene tužne oči.
Puno svega sakrivenog u njima ima.
Nemira, strasti, prezira, najviše mira.
Jednom samo još,
bez da te pitam,
zagledaću se u njih.
Razgrnuti trepavice, ući.
Osjetiš li ... krećem dalje.

TAMO

Tamo,
gdje ima samo nas.
Tamo,
gdje vode su duboke.
Tamo,
gdje sve prestaje i počinje.
Tamo,
u jednom dijelu naših srca.
Tamo,
u najudaljenijim prostranstvima naših duša.
Tamo,
postoje odaje u kojima se čuvaju najveće naše tajne.
Tamo je moj put do uspjeha!

ODORING (ROMŠČINA)

Odoring,
kaj sam numaj amen.
Odoring,
kaj si e paja horutne.
Odoring,
kaj sa načhol thaj kezdil.
Odoring,
ando jekh than amare ilesko.
Odoring,
ande majdurutne thana amare atmenge.
Odoring,
si thana kaj garađon e maj bare garavimata.
Odoring si muhre sukcesesko drom!

RECI MI KAKO

Sve što mi je na duši
na papir neka stavim.
Misli da pustim neka pišem.
Reci mi kako?
Kad olovku u ruci
odavno imala nisam,
znaš da lako neće biti.
Zato nemoj, ne stavlaj me
na muke tolike,
kad kraj mene ne dišeš.
Kako da pišem, reci mi kako?
Misli da pustim,
kad nikada nikuda nisu
krenule osim ka tebi.
Kada te za ruku ne držim više,
kako, da nastavim put do uspjeha?

Danijela Hozjan

POT DO USPEHA

Pot do uspeha je lahko dolga,
kratka, težka, lahka,
lahko je posuta s cvetjem,
veseljem ali posebnim doživetjem.

Na tej poti lahko spoznaš ljudi,
ki so veseli, srečni, dobrosrčni,
lahko pa žalostni, slabotni,
bolni, hudobni in nezvesti.

Vedno pa se najde kakšna pot,
ki vodi v nebo, obsijano z uspehom,
soncem, dobrimi deli,
da smo na koncu vsi veseli.

Takšno pot si uberíte,
na skrbi se ne ozrite,
dobro voljo natrosite
in se veseli po tem svetu podite.

KAKO ZAČETI LETO

Vsako leto si želimo,
da ga zdravi in srečni preživimo.
Začeti nekaj na novo je težko,
se prilagoditi, naučiti, skozi težave iti,
samo da nam bo na koncu lepo.

Začnimo leto z optimizmom,
stopimo na duhovne poti,
ki bi nam odprle obzorje duha,
nas popeljale do tega,
da se spremenimo in na novo zaživimo.

Do sprememb naj vodi dobra volja,
da posežemo po nečem večjem,
globokem, širokem doživetju,
da se spremenimo
ter stare zamere odpustimo.

Težko je odpreti svoje srce,
če naše misli niso čiste,
če je okoli nas le hudobija.
Očistimo vse to, si oprostimo
in v novo življenje stopimo.

ALI SE ZADOSTI CENIM

Ali se cenim, se spoštujem,
se veselim in občudujem?
Je moj svet popoln ali poln egoizma
ali pa je to samo občutek optimizma?

Ceniti se je težko, če se nimaš rad,
če svojega dela ne spoštuješ,
se ne veseliš majhnih stvari,
ampak samo obtožuješ.

Ceni se, pa boš uspešen,
postavi se zase in vsi te bodo spoštovali.
Želeli si bodo priti v tvojo bližino,
te imeli radi in občutili tvojo toplino.

Ne igray se z občutki,
ki te peljejo v pogubo,
raje odpri svoje srce,
pa boš pregnal vse gorje.

Franc Koren

VEDEŽEVALEC

Ne skrbite za prihodnost,
stojimo na pragu zadnje revolucije.

Ne verjemite več v bogove.
Vesolje je že tako blizu, da je dokončno.

In ni treba več verjeti vase,
vaša svobodna volja je le še virtualna resničnost.

Tudi sanje niso več potrebne,
prerasli smo vse scenarije iger v peskovniku.

Moški – ni vam treba več riniti komu med noge in jih dvigovati do možganov.
Dovolj imamo že zamrznjenih potomcev za kloniranje.
Lahko ste pa še zmeraj neumni in tu in tam
potresete semena na pregrete klitorise.

Ženske, ni vam treba več rojevati in vzgajati otroke,
saj ne bodo nikoli odrasli.
In posledično ni treba več delati in ne varčevati
za nič in nikogar.
Ni več ponudbe in povpraševanja.
Vse so vam ukradli, še preden ste se zavedeli svojega obstoja.

In ne potrebujete več vedeževalca.
Ne ve več, kam z bogastvom, sedaj, ko si je prilastil še samega sebe.

Lahko pa boste koga ubili, če se vam zahoče.

Kajti:

Ni vam treba več »biti«,
ljudi se ne da reciklirati.

Hail, Hail, Hail ...
bo odmevalo v času.

ROBERTA FLACK: FIRST TIME ...

Prvič sem poslušal to otožnost glasu na najlepšem otoku sredi Jadrana.

Med tristotimi potencialnimi ubijalci, ki so jih dvanajst mesecev na sto in en način učili postati komandosi. Ta glas, te besede, ta linija basa, ki je potrkavala do palca na nogah in še zraven jazzy kitara.

Imel sem priložnost, da sem jo lahko vsako jutro ob 5.30 spustil v eter in jih tolažil. Tristo dni je ta otožen glas vsako jutro božal njihove sanje. S črnimi baretkami na glavi so prihajali iz spalnic in se prebujali v nov dan. Branilci idealov in ideologije sreče na Balkanu. Tristo izbrancev, ki so jih poslali na ta otok, da se naučijo jemati življenja in se žrtvovati.

Vse je enkrat prvič. Tu na otoku sem prvič spoznal, kakšen je občutek, ko je več življenja kot možnosti zanj. In ti potencialni morilci so morali zaustavljati čas, da se jim ne bi mlada življenja prelila čezenj.

Bolj so iskali bližnjice, bolj so zamujali. Cilj je ostal enako oddaljen kot smrt. Preživeti in ostati normalen, potem ko so vsak dan zahtevali, da nisi bil več to, kar si mislil, da si.

Na otoku je čas omejen tako kot kopno. Zmeraj si na začetku, ko prideš do konca. In tako vsak dan. Vseh tristo in nekaj dni. Ubijati in preživeti.

Spoznal sem vse njihove zgodbe, zgodbe potencialnih nevtralizatorjev človeških organov. In nekaterim sledil vse do danes. Nekateri so res ubijali. Nekateri so celo igrali nogomet z odrezanimi otroškimi glavami. Na pobočjih Jahorine. Tam na otoku smo igrali le hokej z živimi podganami. V učilnici bratstva in enotnosti. Že takrat, ob smrti velikega vodje, so zakrvavele stene. Že takrat smo vedeli, kako opojno je plesati po razžvrkljanem mesu in kosteh na tleh. Brez glasbe in ritma. Le ko te je zbudila Roberta Flack in si se pogledal v ogledalo, si se zavedel, da življenje ni ravna črta. In potem si šel po sledih morilcev. Vse so vedeli. Kako zadaviti človeka, kako mu z dvema prstoma izpuliti oko, kako zarezati v vratno žilo, da brizgne kri meter visoko, kako zgnesti plastični eksploziv, vstaviti detonator in merilec časa, ki bo nekomu res zaustavil čas.

Vse so vedeli. Kako postati neviden, kako postati noč, kako postati človeški in kako zacviliti kot podgana, ko več nimaš kam.

Vse so te naučili, če si hotel ali ne. In priznam, hotel sem izvedeti za vse načine, kako ugasniti mladost in preživeti.

Brioni. Otok lepote in stvari, ki se lahko zgodijo le prvič in nikoli zadnjič. Izbranim tristotim dušam. Še danes, po tolikih letih, mi redki preživeli pripovedujejo, da ne

morejo poslušati te pesmi. Že desetletja ne marajo slišati tega glasu in melodije. Preveč boli. Tisti, ki so jo prevečkrat poslušali, so odšli. In jaz sem jo vrtel vsak dan ob 5.30 zjutraj.

Tam sem prvič videl, kako so v džungli obesili človeka na drevo z glavo navzdol, mu slekli hlače in ga šibali po jajcih samo zato, ker je soborcu, verjetno v trenutku nerazsodnosti (pozneje mi je povedal, da je bila kriva Roberta Flack in njena - First time) izpovedal ljubezen in ga pobožal po dlaneh. Še dva tedna je scal kri. Med črnimi baretkami ni ljubezni, samo drkanje.

In takrat sem prvič nekomu razbil glavo. Drugače bi verjetno scal kri tri tedne. In drugemu sem razbil zobe. Tri naenkrat. Šele potem so se umirile strasti. Ko so doumeli, da sem dozorel za ubijanje. Ker je bil moj prijatelj. Ker je spal je na pogradu pod mano. Koliko prijateljstva je lahko med potencialnimi ubijalci?

Vseeno sem čez kakšen teden po dogodku prisedel k njemu na obali ugašajočega morja pod žarečim rdečim nebom. Tam se je zadrževal vsak večer, sam, odtujen. In sem ga vprašal.

»Zakaj nisi pobožal mene?«

Začudeno me je pogledal.

»Jaz bi razumel!« sem nadaljeval.

»Jebi ga, nisi moj tip!« je bolj kot ne otožno povedal.

»Tu nihče ni tvoj tip. Tu vedo samo jemati, nobeden dajati!«

»Človek vseeno upa,« je dejal s še bolj otožnim glasom in nadaljeval: »Prosim, nikoli ne zavrti tiste pesmi zvečer pred spanjem. Ne bi zdržal!«

In naslednje jutro, ko sem že ob petih izbiral glasbo v glasbenem studiu kasarne in vklapljal oddajnike, sem bil prvič v dvomih. First time ali kaj drugega?

First time ... tako kot zmeraj.

Bilo bi nevzdržno, če bi posegel v intimo teh črnih, še zmeraj tako nedolžnih duš. Jutra so bila še zmeraj tako čista. Tudi ko je pihala burja ali jugo. Jutra so bila tako primerna za to, da se zaveš, da še obstaja bolečina in neka radost pričakovanja. Tudi ko je deževalo ali so padale dolge sence skritega sonca po poteh, po katerih so se vlačili na plano - ti v črno oblečeni mladeniči.

In nekega sončnega pomladnega dne se je raztreščil. Ta prijatelj, katerega tip nisem bil, ni hotel odvreči ročne granate, potem ko jo je aktiviral. Pet dolgih sekund je bil pred mano v jarku, pet dolgih sekund se je slišal tisti, nam ubijalcem znani, tanki pisk do eksplozije. Štiri in pol sekunde je trajalo, da se je vrgel nanj kapetan in ga skušal ... kaj jaz vem, kaj.

Rešiti?

Obvarovati?

Še njemu je odneslo roko.

Trenutek smrti je res samo trenutek. Skušal sem mu spraviti krvaveča, smrdeča čreva v trebušno votlino. Skušal sem mu vstaviti oči v lobanjo in tista zrkla napolniti s svetlobo, da bi videl. In nabodel sem se na njegov zob, ki je polomljen ležal tam nekje, kjer je bilo še pred kratkim čutiti dihanje. Nezavedno sem ga pospravil v žep. Kaj pa, če ga bo še kdaj rabil.

First time je naslednje jutro zvenel še posebej otožno. Trenutek smrti nastopi samo prvič in zadnjič. Nikoli več ga ni mogoče ponoviti, popraviti, komu podariti ali se še enkrat žrtvovati.

Na vrhuncu poletja, ko sem do potankosti obvladal tristo načinov ubijanja, sem se vrnil domov. In se čez čas zaljubil. Mogoče zato, ker sem vedel, da nobena stvar v življenju ne bo nikoli več prvič. Ko veš jemati življenje, si preživel že vse stvari, ki se dogajajo prvič.

Čez dvajset let sem kot vsako leto dopustoval z družino pri mojem prijatelju. V vasi ob obali, nedaleč od najlepšega otoka na Jadranu. S sosedi smo se vsak dan dobivali na jutranji kavi. Včasih nas je bilo tudi dvajset in še več. Otroci so žvrgoleli in preigravali idealne scenarije iger življenja. Zdravniki, kavboji, rdeče kapice in kakšen volk. Mi smo ob kavici preigravali scenarije vsakdanjih dogodkov. In se imeli na nek način radi.

In potem se je iz radia nekje v ozadju zaslišal glas Roberte Flack. Kako je, ko je prvič. Po dolgem času sem zopet zadrhtel kot tristokrat pred leti. Povedal sem zgodbo z najlepšega otoka na Jadranu, ko je nekdo izgubil življenje in drugi roko. In zadrhtela je še soseda.

Soseda mojih let.

Solza, samo ena solza, iz levega očesa se je utrnila z balkona njenih lic, ko je povedala:

»Veš, ta, ki mu je odtrgalo roko, je bil moj oče. In je še isti dan v bolnišnici tudi umrl. Nikoli nam niso hoteli povedati, kaj se je zgodilo.«

Še druga solza z desne strani.

»Nikoli več ga nisem videla. Poslali so nam ga v zavarjeni svinčeni krsti.«

In še več solza.

»Spomnim se, kako me je zjutraj, preden je odšel v službo ves nasmijan pobožal in dejal: 'Mala, vstati bo treba.'«

Po dvajsetih letih skupnega druženja ob jutranji kavici tistih nekaj poletnih dni na leto na obali pred najlepšim otokom na Jadranu je pesem končala še eno zgodbo. Prvič, ko sem jo videl, sosedo mojih let, nisem vedel, kaj naju družijo, kaj je tista empatija med nama, katera je tista zgodba, katere so tiste besede, ki so zmeraj zmanjkale na koncu dopusta. Vse dokler se nama ni oglasila Roberta Flack.

Še danes sem otožen, ko slišim to pesem. In še danes vem, kako enostavno je ubiti človeka.

Janja Magdič

RAZMIŠLJANJE OB NOVEM LETU

Polni pričakovanj,
polni radosti, veselja
čakamo novega leta prihod.
Kaj pa misel na vse druge dni?
Nikar naj strah je ne črni!

Kaj prinese novo leto,
je vprašanje, ki sledi.
Morda v sreči zažari,
morda zdravje podari,
delovnih uspehov več,
strpnosti, iskrenosti,
toplih stiskov rok vse dni ?

Kaj nam leto bo prineslo,
res nihče ne ve,
vendar velikih želja
so polna naša srca vsa.

Otresimo se okovov starega leta,
opustimo slabe navade,
popravimo stare napake,
zacementimo bolečine in rane,
novo upanje in obljube
naj napolnijo nas vse.

Postati želimo boljši,
drugačni in iskrenjši!
A ne moreš se na novo roditi
in ne zlahka starih navad otresti.
Človek ne bi bil človek,
če ne bi bil glasen v besedah,
a tih pri dejanjih
- in to ga ubija!

Iz leta v leto, vedno znova,
preveč velikih je želja ...
Kdo lahko jih uresniči?
To skrivnost je – vredna zlata!
Kljub vsemu naj srečno bo
novo leto to!

Aleksander Ružič

GLE DAM

Gledam v globino
njenih oči,
kjer skrita je misel
in se iskri.
Pleše v krogu
in se vrti.
Je mehka in nežna
in krasno diši.
Vabi v globine,
kjer so čeri.
Kjer rose dehtijo
in čakre letijo.
Čaka prelesti,
da zaživi.
Oči se zaprejo
in je več ni.

PESEM

Pesem je polna.
Izpeta.
Se vanjo naselil je krokar.
Se v svoji lepoti
razkošno bohota,
uživa v zmoti
in nič ga ne moti.

TOTAL

Zavesi sta padli
čez vlažne oči.
Total.
Hropenje strasti.
Prelest je zgorela.
Medlost telesa
odstira belino oči.

PRAMEN

Zapuščam ti pramen,
ki krhek se zdi,
a trd je kot kamen
in v siju gori.

Siva je cesta
in cvet je ožet,
bela so mesta,
v njih sem ujet.

Besna je roža,
v spominu živi,
roka jo boža,
od tega živi.

NEMIR

Stojim na mostičku.
Je iz lesa, je star in razpada.
Sivi mah mu je vzel mladost.
Pod menoj poskakuje bistri potoček.
Nemirna voda teče in teče.
Prek kamenčkov poskakuje.
Meri čas, ki odteka.
Odbleski večernega sonca
mi rišejo temne slutnje.
Kot vešče na obrazu
poskakujejo v zloveščem plesu.
A bistra voda teče in teče.
Nekam daleč
v blatno rjavo reko,
ki leno teče
in odnaša moje misli.
S seboj nosi mokra trupla.
Tudi moje pride na vrsto.

Biserka Sijarič

VELIKI UPI

Ko se z velikimi upi
podaš v svoj mikro svet,
se nahraniš z optimizmom,
ki že davno razočaral je ves svet.

Še tipaš v isti temi
in jemlješ nov zalet,
da v nekem novem času
pustil bi nepozabno sled.

A svet za majhne in velike,
najdene in izgubljene duše
znova spisal svojstven bo sonet,
kjer hudič pod vsako željo se podpiše.

KLOVNI

Izzveneli so koraki,
ki v preteklost silijo,
onemele so besede,
čeprav kričijo v nebo.

Nov začetek nosi upe,
a tem upom striže krila
tista misel, polna dvoma –
sestra, mati, hči nemira!

In nasmešek kot obleka
le resnico ublaži,
z lažno mimiko obraza
kupiš sanje brez vesti.

Klovni smo, med klovne gremo -
vsem pod rebra le pesti!
V ogledalu brez odseva
se še upanje ne obdrži.

A CSÓK

Péter kifejezetten menekült a nőktől. Enyhe melahóliájából már régóta nem mozdította ki senki és semmi. Miért kell minden jót elrontanunk, ugyanakkor miért tüssessük fel jó színben, ami nem az? Ő általában elrontotta a nőknél azt, ami elrontható. Ezzel is tisztában volt. Az utóbbi időben ritkán nyitott ajtót, még a szomszédokat sem engedte be a lakásába. Kialakult napi rutinjában élt. Egy egyedülálló férfi, aki számos balul sikerült kapcsolaton volt túl, sőt el is vált, szinte senkiben sem bízott meg. Édesanyját is elveszítette. Reggel egyedül itta meg a kávéját, napközben élte a jelentéktelen hivatalnokok szürke életét. Ismerősei néha megjegyezték, hogy szomorú, elkeseredett, levert, de nem foglalkoztak vele. Majd csak valahogy megtalálja a helyét a világban. Az elvált férfiakkal nem szoktak különösképpen foglalkozni. Eleget tett a feletteseinek, akikre egyébként sosem nézett fel, mert nem volt karrierista. Hetente eljárt futni is, hétvégeken még az uszodát is meglátogatta. Egészen berendezkedett a magányos övtenévesek életvitelére. A csinos nőket észre sem vette. Néha, a kollégái a háta mögött megjegyezték, hogy úgy él, mint szerzetesek a kolostorban, akik fogadalmat tettek, hogy csak Istent szolgálják. Nem volt vallásos. Néha, alkalom adtán, ha nagyon beszélhetnéke volt, megívott egy fröccsöt az ismerőseivel. Barátait nem látogatta, ezért idővel leoptak. Nem volt szokványos elvált férfi, nem futott kétségbeesetten a nők után. Becsapottnak és sikertelennek érezte magát. A fájdalmát sem beszélte meg senkivel. Minek fárasszon ezzel is valakit? El tudta viselni. Idővel pedig már nem is volt olyan nehéz. Megtanult magányosan élni.

Aztán karácsonykor elutazott a szlovén tengerpartra, Piranba, hogy egy kicsit kipihenje magát. Már az első nap hiányérzete támadt, amikor kinézett a szállodai szobájának az ablakán. Rágyújtott egy cigarettára és eljátszott annak a füstjével. Majd elmélyült a gondolataiban. Hirtelen bevillant az emlékezetébe Heléna, szőke hajával, amely szétziláltan hullámozott a vállán. Olyan volt, mint Botticelli Vénusza a világhírű festményen, amelyet az egész világ megcsodált. A Vénusz isteni meztelenségben jelenik meg aranyszínű hajzuhatagával a képen. Heléna is ilyen volt, isteni. Nem tudott szabadulni az emlékezetétől. Lassan mindennapjainak is része lett a lány. Másnap, sőt harmadnap is felsejlett az emlékezetében. Nem tudott menekülni tőle. Kezdek kínosak lenni már az ünnepnapjai is. Szégyelte is magát, de nem tudta eltitkolni a belső vonzalmát egy fiatal lány iránt. Esténként már nem tudott elaludni, csak hánykolódott az ágyában. Néha bevett egy altatót. Félt, hogy lassan színt kell vallania, ha véget ér a hosszú hétvégi kirándulása. Hánykolódott, mint a háborgó tenger, ha szélvihar gyötri. Ha nem néz vele szembe, ezzel a hirtelenül jött vonzalommal, esetleg kihátrál belőle, az is csak a gyávaságát erősítené, gondolta. Hiába, ha elbukik, hát elbukik, de talán lesz még egy esélye, gondolta magában. Ismeri

már a padlót, a veszteséget, de most egészen másról van szó. Egészen másról, egy csodáról, amelyet sem elfogadni, sem eltaszítani nem tudott magától.

És mi is járna meg neki ebből a csodálatos és egyszerre kínos vonzalomból? Valami aprócska dolog, ami kimaradt az ötven hosszú évtizedeiből. Egy igazi csók. Semmi más. S ez nem is olyan nagy dolog. Ő nem akar egy nagy kalandot, amely sorsfordító volna az életében. Ő évtizedekig vár erre a szelíd csókra. Valami belső gondolat figyelmeztette.

- Ezt akarod?

- Igazán ezt?

Elhatározta, hogy nekirugaszkodik és beleugrik, mint a fürdőzők a szálloda úszómedencéjébe. Nagyot loccsan és belemerül majd ebbe a szelíd ölelésbe. Átadja magát ennek az ábrándozásnak, mint egy kamasz. Aztán kinyitotta szemét és látta, hogy közben leégett a cigarettája, amelynek a hamuja lehullott az ablakpárkányra. Felriadt, hiszen egyedül állt az ablak előtt. Még mindig érezte a lány selymes bőrének illatát.

Másnap estefelé felhívta Helénát mobiltelefonján, s váltott vele néhány szót. Kedves volt hozzá, mint ahogy az a szerelmesek esetében szokás. Utolsó nap pedig kirándulásra indult Piranba, a gyönyörű, jó hangulatú, gondozott szlovén tengerparti városba, amely teli volt turistával. A tengerparti kikötőben pedig még újévi hangulatban csillogtak a klubok, a kávézók és az éttermek. Az olaszos hangulatú mediterrán város szűk utcáit bejárva, eljutott a város védőszentjéről elnevezett Szent György templomba és a domb tetején található várba, melyet a szűk, romantikus utcácskákon keresztül érhetett el. Ott fent, a vár teraszáról, csodálatos kilátás nyílt Piranra és a tengerre. Megszólint benne egy hang.

- Mi történik veled? Szerelmes vagy?

- Kíváncsi vagy erre az érzésre?

- Akkor miért félsz tőle?

- Kényelemből, gyávaságból, tehetetlenségből nem mersz vele szembenézni?

- Belefér-e ez is még az életedbe? Vagy nem?

- Talán ez a lány nem vár tőled sokat? Elfogad olyannak, amilyen vagy?

Reménykedjél benne!

- Meddig fog tartani?

- Miért is akadt az utadba ez a lány?

- És ha csak délibáb az egész?

- Játék, kacérkodás egy elvált férfival?

- Ha sokáig mérlegelsz, még belesülhetsz. Vigyázz!

Amikor visszatért szolgálati lakásába még tépelődött egy kicsit, hogy felhívja-e Helénát? Aztán kimosta a szennyes ruháit, vásárolt valami ennivalót is a következő

hétre, majd megfontoltan a mobiljához nyúlt és bepötyögte a lány telefonszámát. Megcsörrent a telefon, de Heléna nem vette fel. Elmúlt egy egész déluta, majd estefelé visszahívta a lány. Péternek akadozott a hangja, de meghívta hétvégére vacsorára. Heléna elfogadta a meghívást. Mintha örült volna neki. Ez jó érzéssel töltötte el. Örömmel várta a következő hétvégét.

Heléna időben érkezett. Elegáns volt, mosolyával lenyűgözte Pétert, feloldotta a benne megbúvó feszültséget. Kék blúzt viselt mély dekoltázzsal, streccses, csípőhöz idomuló fekete szoknyával, magas sarkú cipővel. Nyakában vékony aranylánc volt apró szívecskével, amely diszkréten csillogott. Az este is ígéretes volt. A könnyű vacsorához vörösborot ittak, a háttérből halk zene szólt, Vivaldi Négy évszakának kezdő akkordjai.

Péter úgy érezte, hogy eljött az a pillanat, amikor meg kell hogy érintse Heléna kezét. Bizonytalan volt és feszült, de megtette a kezdő mozdulatokat. Az asztalon hozzá simította a kezét és enyhén megfogta Heléna kezét. A lány megrezzent, de nem húzta ki kezei közül az ujjait. Aztán Péter felállt az asztaltól és felkérte egy lassú táncra. Heléna hozzásimult testéhez, alkalmazkodó volt, élvezte Vivaldi zenéjének a ritmusát. Összeért a testük. Péterben oldódott a feszültség, közben lassan kezdte átérezni Heléna puha testét. Mintha megérezett volna valamit a lelkéből is, egy apró rezzenését, enyhe sugarat. Ekkor szenvedélyesen magához ölelte, mélyen a kék szemébe nézett, és Vivaldi lassú akkordjainak lüktetésével szelíden megszókolta.

MEA CULPA!

A szeretet,
a magány és
a vesztség
oltárán keresem
fényes és sötét
álmaimmal sebeim
értelmét, amelyet
nem tud senki és
semmi begyógyítani.

Mea culpa!
A csendességem,
a némaságom
a csendességeddé,
némaságoddá válik.

A TE UTAD – KEMÉNY ISTVÁN KÖLTŐNEK

A te utad is a halálba vezet,
az ismeretlen halálba,
csöndes düllóutak,
csöndes ösvények,
egyirányú utcájába.

Kik állnak az út szélén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

A te utad is a halálba vezet,
egy feneketlen tó szűk
folyosójába sodor a víz,
s annak egyirányú alagútjába.

Kik állnak az alagút végén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

A te utad is a halálba vezet,
egy hosszú autószeráda
végtelen sávjába
száguldasz az autóddal
az aszfalt gőzölgő
ködtengerének zsákutcájába.

Kik állnak a ködtenger végén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

NOVO JUTRO

V hladno jutro odprem oči,
ko ura me zbudi.
Čakam sonce, da se pokazalo bo,
me v nov dan popeljalo bo.

Sončnih žarkov res se veselim,
ker z njimi dan lepše preživim.

Če v hladno jutro se zazre oko
in sončnih žarkov od nikoder ne bo,
dan srečen si naredim,
ko prijatelju nasmeh svoj podarim.

MOČ SEDANJEGA TRENUTKA

Lahko drsaš po ledeni ploskvi, toda previdno.
Nikoli ne veš, kako tanek je led in načet, tudi preluknjan.
Lahko ti zdrsne. Padeš v globoko brezno brez dna.
A to ni najhujše.

Najtežje je, da ti pri padcu nihče ne pomaga.
Samo opazujejo te, kako padaš. Reši te veja, ki leži pod ledom.
Pomagaš si sama z močjo, ki je v tebi.
Nova izkušnja te naredi bolj samozavestno, močnejšo in modrejšo.
Sposobna si premikati gore in ponosno stopaš naprej.

Tamara Špitaler Škorić

OTOŽNOST ∞ BÁNAT

PUST ∞ FARSANG

NOVO ŽIVLJENJE ∞ ÚJ ÉLET

33. literarni večer ∞ 33. irodalmi est

Milan Hajdinjak

ČUDNA SI

Čudna si, po svoje, ženska –
kakor angel se smehljaš,
tvoja duša je peklenška,
v prsih kamen trd imaš!
Zadala si mi bolečino,
ker ljubezen si lagala –
pustih dni sivino,
neba modrina bo pregnala.
V meni ni več tiste jeze
in zate mi je le hudo –
iz vitke, bele breze
postala suho si drevo.

NE BOM

Ne, ne bom dejal, kaj mi pomeniš
in da si vse mi na svetu
in k meni ko prihajaš
in izzivalno ko se slačiš,
ne, ne bom rekel
besede ljubezni
in strasti,
ki prihaja.

Niti jutru, ko se javlja
sredi zmečkane prevleke,
šele ko odšla boš k svoji zvezdi
in ko roke stiskajo praznino,
oh, nemir se res dogaja
in spakljivo ustnice kričijo.

Želim si s tabo biti,
kjerkoli daleč si,
saj vem, da boš čutila,
kako noro te ljubim.

Nataša Horvat

NE BUDITE ME

Kada bi ikako bilo moguće
prespavati ovaj dan
i sve one prošle.

Sklopiti te oči i spustiti suze izdajice
svoje brzinom
koja sliči brzini svjetlosti.

Samo da je zaspati,
možda i nikada se ne probuditi,
ali ako se ikada probudim,
neka me ne veseli šuštanje lišća,
pjev ptica.

Ako iz daljine osjetim miris pokošenog sijena,
neka nikada ne vratim se u djetinjstvo.
Neka nikada prstima ne dotaknem latice tratinčica.

Ne budite me.
Ako se ikada probudim,
neka se probudim sama
i neka više nikada ne budem ista.

NA ŽUNGAVERN MAN (ROMŠČINA)

Kana šaj varesar avelas šajimos
te sovav ande kado djes
thaj sa kodla save nakhle.

Te phandavav muhre jakha
sidjarimasa
savi mezil po sidjaripe e rošlipeimaski.

Numaj te avel te sovavtar thaj maj
but tena žungadjuvav.

Aj te varekana žungadjilem,
mek bahćarel man o ašunipe e patrengo,
o gilabipe e ćiriklengo.

Te si kaj andar o duripe te haćarav e šindi ćarr,
šoha te na boldav man ando šhavorikanipe,
te na šoha e najenca astarav e luludja.

Na žungaven man.

Aj te varekana žungadjilem,
mek žungadjuvav korkori
tahj šoha maj but tena avav sar kaj semas.

SAHRANIT ĆU SVE USPOMENE, SJEĆANJA

U noći
kada mjesečina
osvjetljavać će mi put
ili možda
kada će Mjesec
nespretno namigivati iza oblaka
ili ga neće biti ...
Možda bit će noć pred kišu,
baš kao što je ova ...
Otići ću tada
potražiti idealno mjesto
na kojem sahranit ću
dostojanstveno
sve uspomene
sjećanja ...
Riječi ispisane,
izlizane...
Samo još da ih skupim
sva nevjerstva,
laži ...
Izdajice
što bezobrazno klizile su
niz naše obraze,
koje su toliko puta bile viđene,
možda i izmišljene,
samo da bismo trajali ...
Dostojanstveno
sahranit ću
sve uspomene,
sjećanja ...
Na jedno od dva savršena mjesta ...
Ispod bora
u tvom dvorištu
ili ispod
veličanstvene breze
zasađene
u drvoredu uspomena ...

Danijela Hozjan

OTOŽNOST

Ko te kdo pogleda z žalostnimi očmi,
v njem vidiš samo žalost, trpljenje in skrbi.
Odsev telesa postane drugačen,
občutek v njegovem srcu temačen.

Skrbi, ki ga morijo,
se ga preveč oklepajo,
ne vidi več jasnine neba,
pred njim je le moreča tema.

Kako pomagati človeku?
Ga pustiti v njegovem svetu,
se ga dotakniti, objeti
in zanj dobro poskrbeti?

Povedati, da ga ima nekdo rad,
da ga občuduje in z veseljem obiskuje,
se mu posveča in mu pomaga,
da vse skrbi hitro premaga.

PUST

Vse kriči, iskri, se veseli,
ker pust pred njim beži.
Čudne so in lepe pustne maske,
šege in navade vznemirljivo krasne.

Čarovnice, pajaci, medvedki,
pikapolonice in razne šeme
so prišle, da odženejo zimske dneve
in poskrbijo za toplejše vreme.

Kakšne maske pa nosimo ljudje?
So iskrene, lepe, močne,
dobre, vesele in ponižne,
ali pa čudne, hudobne, grde in slabotne.

Vsak naj pogleda v svoje srce,
se zamisli in na glas pove,
kakšno masko bi rad nosil,
da bi po svetu le dobro trosil.

NOVO ŽIVLJENJE

Na ta svet se rodimo z namenom.
Vsak ima svojo nalogo že pred rojstvom zapisano,
ki jo mora dobro opraviti,
da mu je ne bo treba kdaj popraviti.

Novega 'življenja' se vsi veselimo,
mu veliko zdravja in sreče želimo,
da bo postal velik in močan
in se postavil vedno komu v bran.

Ne rodijo se samo ljudje,
ampak tudi rastline, živali,
tudi ideje in misli nam pridejo naproti,
da se zavemo tudi takšnih skrivnosti.

Novo življenje pride in gre,
vodi ga mogočna sila veselja,
vodi ga dobra materina roka,
ki z ljubeznijo poskrbi za svojega otroka.

Franc Koren

PO MLAD NA

Vzcvetele so akacije
in raznežile trnovo robotost vej.

Obstal si pred vrati.
Obstal si in se zamajal.
Tok tok je naredilo tvoje telo.
Padel si noter.
Čezte razgrinjam goloto.

Končno moj,
končno cvet,
katerega vonj sem.

Biserka Sijarič

PREPOZNAM TE, BOLEČINA

Preveč teme je v meni
kljub soncu, ki rano vzide,
na obzorje spuščam veke –
lačna duša lušči spomine.

Danes se mi bo zgodila
neizprosna inventura uma,
z majhno žlico nad velike norosti –
dvakrat cepljena melanholija.

Še te čutim, ko te vpija
vsaka pora, ki še diha,
prepoznam te, bolečina,
grenko-sladka ironija.

Še te čutim, ko me vpija
tvoja zoprna bližina,
prepoznam te, bolečina,
prisotnost tvoja me razžira.

Anita Szunyog

JAZ

Vem, da sem
in sem tu.
Tu sem, ker vem,
da sem, čeprav ti
morda ne veš, da
sem in
kdo sem.

NOVO ŽIVLJENJE

Zgodilo se je nekega dne, ko sem bila stara 5 let in sta bila oče in mama odsotna od doma. Pustila sta me v varstvu starejšega brata. Z otroki sem se igrala pred blokom. Brat se je medtem učil v stanovanju, obiskoval je namreč srednjo tehnično šolo v Lendavi, saj je bil veliko starejši od mene.

Iz prešernosti sem ujela žogico in stekla z njo po stopnicah v drugo nadstropje. Žogico sem hotela zagnati skozi okno, pri tem pa sem izgubila ravnotežje in padla pet metrov globoko na betonsko ploščo. Pri padcu sem se hudo poškodovala. Sosed me je na rokah odnesel v ambulanto, ki je bila takrat kar blizu našega bloka.

Zdravniki niso imeli veliko upanja, da bom ostala živa. Bila sem v nezavesti, imela sem hud pretres možganov, poškodovano glavo, čeljust in jezik ter zlomljeno roko. Moje življenje je viselo na nitki. Si lahko predstavljate, kako je bilo mojim staršem in bratu, ko so prišli v bolnišnico in me zagledali?

Moj lečeči zdravnik dr. Palancsai je bil zelo dober prijatelj staršev in jima je rekel, naj gresta domov in ju bo obvestil takoj, ko se bom zbudila. Mama ga je prosila, naj bo ves čas ob meni in naj jo obvešča o mojem zdravstvenem stanju, ona pa je čakala dolgo v noč v Naftini telefonski centrali, ki je bila takrat edina možna povezava med domom in bolnišnico.

Prijazni zdravnik je seveda poklical in potolažil mamo, da sem se zbudila in da naj nekaj časa ne prideta z očetom na obisk, ker sem zelo utrujena in bom veliko spala ter da bi obisk samo poslabšal moje stanje. To pa seveda ni bilo res, kajti šele tretji dan sem se zbudila iz nezavesti. No, takrat pa je zdravnik spet poklical in ju povabil, da me obiščeta. Šele takrat jima je priznal, da ju je ves čas samo tolažil in jima lagal, samo da me ne bi prišla gledat. Rekel jima je, da sem bila kar tri dni v komi in da sem šele sedaj izven nevarnosti. Rekel jima je tudi, da sem se takrat na novo rodila.

Zdravljenje je dolgo trajalo, a ko sem se vrnila domov, so prihajali na obisk sosedge in govorili samo o tem, da se je zame začelo novo življenje, ker sem ga res skoraj izgubila.

Judit Zágorec-Csuka

NEZNANE LOVSKE POKRAJINE

Hodim po dolgih poteh,
kot kašna nevidna
igrača starega lovca.

Skozi prašne prerije,
od sonca izžgane, stopam
neskončnemu horizontu naproti,
daleč na neznane
lovske poljane.
Na belem konjičku,
v beli meglici
k neznanim pokrájinam.
Tu pustim
krajíno,
čarovnijo,
pekel,
saj sem odletel v meglo.
Ne segajte
po mojih perutnicah!

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Izvirna pesem: Ismeretlen vadászmezők, v: *Lindua* 10 (2016) 18, 42.

VANKUVERSKA ROMANCA

Lesketanje k nebu slepeče odšlo je,
tja gor, v progo letalsko nad letališčem
vankuverskim, a za toliko le, da se od
obrežne civilizacije in lagunskih otokov
oddaljim v Tihi ocean.

Žarkov sončnih le toliko je,
da v njih si okopam trudne oči.
Med kriki galebov, šumenjem vodá
srce se sprašuje: kaj je tisti veliki KAJ,
tisti ČEMÚ, ki zanj naj živim?

Oddaljil se bom
od Tihega oceana - v smrt.
Izstopajoč iz nekoč blestečega čuda,
izstopajoč iz zelenih oaz in truda
bom odletel tja, v večni ónkraj.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Izvirna pesem: Vanquveri románc, v: Lindua 10 (2016) 18, 42.

NE ČAKAJ

Ne čakaj občutkov,
teh nimam zate,
nisem občutek,
nisem občutek zate.

Ne čakaj čutnih src,
takšno srce sploh nisem,
nisem srce,
nisem srce zate.

Ne čakaj čutnih dotikov,
nisem takšen dotik.
Nisem dotik,
nisem dotik zate.

Ne čakaj name,
nisem čakanje,
nisem čakanje zate,
nisem več čakanje zate.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Izvirna pesem: Ne várj, v: *Lindua* 10 (2016) 18, 42.

JEZUSU

Tudi iz borne koč
lahko prideš
v nebesa.
A niti z zlatom
niti s srebrom
ne boš
dostojen
vstajenja.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Naslov izvirne pesmi: Jézusnak, v: *Judit Zágorec-Csuka, Sivatagi szélben, Pilisvörös-vár – Kapca*, 2011, 5.

V PUŠČAVSKEM VETRU

Kakor da še Bogu ni lahkó
tvojih načrtov dojeti.
Še vetrovi se težkó
izvijejo iz neviht poletja,
zíma pa je še daleč.
Prazen je horizont, pusta krajina,
pusta moja duša.
Ker se mi ni moč opreti nate,
slutim, da me vetrovi odnesó
k Bogu.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Judit Zágorec-Csuka, Sivatagi szélben/V puščavskem vetru, Pilisvörösvár – Kapca, 2011, 26.

VITEZ

Sinu Davidu

Sinjina tvojih očí - kot da morje
Jadrána proti meni valove valí.
Tvoj nasmeh kot sončno pomladno vreme,
ki pozlatí razcvetele cvetlice
in utíša pikapolonice.

Stolp kralja Davida,
iz srebra in zlata grajene palače,
njih številni labirinti me vodijo
v rajski vrt.
Bilo je poletje. Pripeka je zoríla pšenično klasje,
ko sem te rodila.
Vile so se spustile na Murine
mrtvice in zadrhtel je šáš.

V sinjini tvojih očí
se je zrcalil vitez,
v spremstvu vil je dirjal na konju
visoko nad rosnimi kapčanskimi gozdovi.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Judit Zágorec-Csuka, A dalia/Vitez, v pesniški zbirki Sivatagi szélben/V puščavskem vetru, Pilisvörösvár – Kapca, 2011, 40.

ZADNJA PESEM VSEH

Pride tvoj zadnji trenutek,
zadnja stopnica,
zadnja priložnost,
ko se konča tvoje
mučno popotovanje.
Pride tvoj odhod,
praznina,
ko se razloči
gornje od spodnjega,
podoba od videza,
nasmeh od trpke bridkosti,
bučen klepet od tišine,
goré od vodà,
svetloba od teme,
jaz od tebe,
mati od svoje maternice,
od svojega otroka,
od vsega in vsakega.

Od zadnje pesmi.
In stopim v čudovito presenečenje.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Naslov izvirne pesmi Az utolsó vers mindenkinek, v: Judit Zágorec-Csuka, v pesniški zbirki Sivatagi szélben. Versek és műfordítások, Pilisvörösvár – Kapca, 2011, 62. (V Puščavskem vetru. Pesmi in umetnostni prevodi).

RAZTEGNJEN ČAS

Ko skozi okno pogledam
in stopim na travnik pomladni,
v naročju marjetic in rdečih makov
se ustavi čas.

Ko stopim v šotor
zelenečih pomladnih gozdov,
čuj, mati, kot da sem spet v zibki
in v tvojem objemu ustavi se čas.

Ko prikuka zvonček
iz suhega listja,
prisije še žarek in mi na dlani
kot pikapolonca tiho zaspí.

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Naslov izvirne pesmi Kitáguló idő /Raztegnjen čas), v: Judit Zágorec-Csuka, Sivatagi szélben. Versek és műfordítások, Pilisvörösvár – Kapca, 2011, 33. (V Puščavskem vetru. Pesmi in umetnostni prevodi).

MARIJA, GLORIJA

Na prag nebeški odložim
svoje grehe, ustavim se
v svetlobi angelov, znova si nadenem
samostansko obleko. Ta čas pa
mi dopusti, da vzgojim otroke
in se ogrejejo jaslice.
Tako se mi vsaj upočasni srcá utrip,
utiša se polna luna betlehemska
in cvrčanje murnov.
Marija, glorijska moja
in Mati!

(Prevod: dr. Jožef Smej)

Naslov izvirne pesmi: Mária, glória, v: Judit Zágorec-Csuka, Sivatagi szélben. Versek és műfordítások, Pilisvörösvár – Kapca, 2011, 63. (V Puščavskem vetru. Pesmi in umetnostni prevodi).

Tamara Špitaler Škorič

SPOMINI ∞ EMLÉKEK

OGLEDALO ∞ TÜKÖR

SANJE ∞ ÁLMOK

34. literarni večer ∞ 34. irodalmi est

Lidija Alt

POT SPOMINA

V tišini noči,
ko vse mirno že spi,
me otožnost je objela,
tiho, počasi
film življenja odvrтела.

Dolga je pot spomina,
globoka srca bolečina
ostala je v meni
kot grenka usedlina.

SANJSKI SVET

Nehajte, spomini,
pustite me spati,
danes si želim
v sanjski svet potovati.

Tja, kjer
se pravljice zgodijo,
tja, kjer
zaslišiš sanjsko melodijo.

Nehajte, spomini,
pustite me spati,
danes ne želim
z vami kramljati.

V SPOMIN

Kot deklica majhna
si v spominu
se mi prikazala.

Vidim te,
kako tečeš čez travnike
brezskrbnega otroštva,
slišim tvoj glas
v ptičjem ščebetju,
vidim lesket tvojih oči
v sončevempletu,
še vedno te čutim
v svojem objemu.
Čprav že odrasla
pred menoj stojiš,
spomin na majhno dekletce
v meni še vedno živi.

ZRCALO DNEVA

Sredi gozda,
v oazi lepote in miru,
se nekaj močno sveti -
kaj bi to lahko bilo?

Morda je luč pomladi,
ki vabi nas v objem,
ali iskra sreče,
ki polni nam srce ...

Da,
to je zrcalo dneva,
ki na vodi se iskri,
v njem se ogleduje svet,
ki tu ob njem živi.

SPOMINI

Za 60. rojstni dan me je starejša snaha presenetila z zanimivim darilom: 70x50 centimetrov velikim kolažem fotografij, ki ilustrirajo pomembne mejnike mojega življenja. Res me je osupnilo, kajti izvedela sem, da je morala nekatere fotografije izbrskati iz prepolnih škotel dokumentov moje ostarele mame, ki ima zelo kaotičen »arhiv«. Kar pogosto se zastrmim v ta kolaž in skušam ob posamezni fotografiji podoživeti trenutek, katerega priča je. Ni lahko, večkrat se mi zgodi, da moram povprašati moža, ki ima boljši spomin za nazaj, je tudi dober fotograf in marsikatera od njegovih starih, že porumenelih fotografij, mi je zelo ljuba. Tudi mamine pripovedi pomagajo oživiti na fotografijah zabeležene dogodke, vendar je tudi njen spomin že dodobra načet, saj se bliža devetdesetim ...

Deklica v karirasti oblekici

Levo zgoraj kraljuje 62 let stara podoba deklice v karirasti oblekici. Takšna sem bila, ko so me kot dveletnega otročka postavili pred fotografsko kamero. V tistih časih ljudje niso imeli svojih aparatov, če so se hoteli fotografirati, so morali stopiti v foto studio. V Lendavi se je takrat ukvarjala s fotografijo le gospa Heti – njen studio se je imenoval Foto Heti - ki se je le blede spomnim, najbolj tega, da je bila vedno elegantno oblečena in je imela živordeče našminkane ustnice. To je bilo zelo vpadljivo, saj se moja mama in naše skromne sosede v hiši nikoli niso ličile in tega pač nisem bila vajena. Spomnim se, da smo živeli na Glavni ulici, ki se je v tistih časih imenovala Partizanska ulica, v stari meščanski hiši, kjer je bilo vedno hladno in vlažno. Bila sem prvorojenka in zahvaljujoč temu sem (vsaj tako se zdi) vsrkala vse najboljše lastnosti mojih staršev: očetovo modrost, vztrajnost, trmo, samozavest, ključovalnost in mamino delavnost, srčno dobroto, potrpežljivost in sočutje do vseh pomoči potrebnih.

Iz tega zgodnjega časa nimam prav veliko spominov. Še najbolj živo mi je ostal v spominu nenavaden dogodek, ko sva bila z očetom sama v stanovanju, mama je šla namreč v bolnišnico roditi dve leti mlajšo sestro; oče je menil, da se morava dobro pripraviti na mamin in sestrin prihod, zato je bilo treba osnažiti tudi lesena tla po hiši. Pripravil je toplo vodo, raztopil v njej sredstvo za čiščenje tal in potem sva s ščetko družno drgnila tla. Da ne bi kasneje hodila po mokri površini, sva naredila »stezo« iz časopisa. Polagala sva star časopisni papir po tleh in se trudila hoditi le po tako označeni potki. A kaj – ko so se tla posušila, so ostali na najini stezici lepo vidni odtisi časopisnih člankov. Leže na trebuhu bi lahko prebiral časopis od prve do zadnje strani. Uh, sva se nasmejala, potem pa »časopisna tla« znova oprala.

Deklici na saneh

Mlajša sestra in jaz na saneh, stari kakšnih šest in štiri leta. Takrat so bile zime še zime, otroci smo se veliko gibali zunaj, se pozimi sankali, drsali, kepali ... Ni bilo televizije, računalnikov in podobnih, danes tako samoumevnih naprav, ki zabavajo ljudi, da se jim ne bi bilo treba zabavati drug z drugim. Imeli smo knjige in igre v naravi, druženje s prijatelji in potepanje po okolici. Nikoli ni bilo dolgčas. V stari hiši, kjer smo živeli vse do mojega desetega leta, je bilo veliko otrok. Spomnim se, da sva s sestro pogosto prebili popoldneve pri sosedovih, pri teti Marici in njenih dveh otrocih. Mama je namreč delala v dežnikarni, en teden dopoldne, drugi teden popoldne – ko je popoldne ni bilo doma, so naju popazile sosede, ki niso bile zaposlene. V hiši sta bivali tudi starki, ki ju včasih še vidim pred sabo, ker sta bili zelo nenavadni gospe: ena debela, velika, prav košata, druga pa drobna, vedno sključena, njen glas pa tako piskav, da je paral ušesa. To sta bili teta Verona in teta Ana. Njuni stanovanji sta se nahajali v kletnih prostorih, zanimivo pa je bilo, da se je skozi njuni okni v dnevni sobi lepo videlo noge mimoidočih na ulici. No, videlo se je tudi pod krila žensk, ki so takrat nosile pasove za nogavice, spodnjice tudi do kolen – tako sva s sestro iz »bunkerjev« starih tet, ki sta pogosto pazili na naju, videli marsikaj zanimivega. Sva se imeli s sestro radi? Najbrž ja, a se ne spomnim prav dobro, kakšni so bili najini zgodnji medsebojni odnosi. Vem, da sva se pogosto pretepali, obe sva namreč vzkipljivi in kot otroka sva bili grobi ena do druge. Tako pravi mama, ki ji je šlo vedno na živce, ko smo se dekleta na dvorišču pretepalala. Da to ni ženstveno – je trdila.

Fotografija ob koncu 5. razreda osnovne šole

Iz tistih let, ko sem hodila v vrtec, nimam nobene fotografije, žal. Mama mi je pripovedovala, da nisem rada hodila v vrtec, ki se je nahajal v veliki stavbi čez cesto. In prav zato, ker je bil kar čez cesto, sem pogosto preprosto pobegnila in šla k tetama Veroni in Ani. Nimam pojma, zakaj nisem marala vrtca, najbrž se nihče ni kaj prida poglobljajl v to. Sicer smo v tistih časih obiskovali vrtec le dve leti – kot pripravo na vstop v dvojezično osnovno šolo.

Na črno-beli fotografiji je skupina petošolcev ob koncu šolskega leta. Preštejem kar 28 obrazov. Ja, nekoč so bili oddelki zelo številčni, tudi do 35 duš, pa se nihče ni razburjal zaradi tega. Fantje stojijo zadaj, dekleta pa sedijo na klopeh pred njimi in sredi njih kot koklja med piščanci nasmejana kratkolasa učiteljica v plisiranem krilu in do vratu zapeti bluzi s kratkimi rokavi. Ob straneh pa napol čepita, napol klečita deklici v krilih in majicah brez rokavov. Tista, ki gleda v tla, sem jaz, druga, ki se mršči na drugem koncu, je pa sošolka in še danes dobra znanka Marjeta. Zakaj sva »izolirani« od črede? Za kazen! Menda sva bili najbolj poredni učenki tega oddelka 5. razreda. Spomnim se, da sva pogosto stali v kotu na koncu učilnice, včasih sva bili tudi zlasani ali poslani v pisarno ravnatelja šole. Seveda so bili po takšnih izpadih klicani v šolo tudi starši in potem sem »fasala« še doma: oče je najpogosteje zgrabil leseno kuhinjsko desko za rezanje in me z njo pošteno naplahtal po riti. V tistih časih je bilo

kaznovanje otrok tako samoumevno kot svež zrak, nihče se ni razburjal zaradi tega in še danes trdim, da nisem zaradi takšnih in drugačnih kazni utrpela nobene škode.

Mnogo kasneje, ko sem kot slovenistka začela delati na lendavski osnovni šoli, je bilo že vse drugače. Bog ne daj, da se učitelj dotakne učenca, takoj so mu kršene človekove pravice, lahko doživi stres, ki ga bo zaznamoval za vse življenje, lahko pridejo v šolo starši z odvetnikom in potem sledi kolobocija! No, saj nisem pristaš fizičnega kaznovanja, a otroci, ki te dni gulijo šolske klopi, so resnično poglavje zase. In njihovi starši prav tako. Dandanes se na pedagoško delo spozna vsak mimoidoči, vsak lahko učitelju soli pamet, kot se mu ravno zdi – in učitelj je v bistvu nemočen, šola je nemočna, po malem bo nemočna celotna družba. Pa to očitno nikogar ne moti.

Fotografija je nastala na grajskem dvorišču, kjer je bila v letih po drugi vojni nastanjena Dvojezična osnovna šola Lendava. Pod gradom je bila še ena osnovna šola – slovenska, enojezična. Verjetno sta me starša vpisala v dvojezično šolo zato, ker je bil mamin materni jezik madžarščina, oče, ki se je rodil in živel v Trnju, je pa bil seveda Slovenec.

Družina na ranču

Fotografija v desnem gornjem kotu nas je ujela sede na tleh pred vrtnimi gredami na našem »ranču«. Tako smo imenovali posest, ki jo je oče kupil malce izven mesta, da bi imeli vrt in sadovnjak. Mama je namreč ljubila delo na vrtu, brkljanje med gredami cvetlic, hrano iz doma pridelane zelenjave in seveda naše družinsko delo na ranču. Takrat ta del mesta – ulica, ki se vije od novega pokopališča navzgor v Benec - še ni bil pozidan, tako se nam je zdelo, da smo daleč proč od vrvečega sveta. Na fotografiji sta starša videti zelo srečna, posebno oče, ki je postal kasneje zaradi občinskih političnih igravic, podtikanj, polen pod nogami precej zagrenjen mož. V ospredju smo tri sestre. Najmlajšo objemam z desnico okoli vratu. Tako prisrčno sproščeni smo, kot si le lahko sproščeni sredi narave po opravljenem delu.

Najmlajša sestra se je rodila deset let za mano. Tedaj smo se že preselili v blokovo stanovanje na Trgu Ljudske pravice 6. To je bila zanimiva prigoda. Mama jo večkrat rada obnovi in vselej se nasmejemo, ko tako živo opisuje našo selitev po dolgi Partizanski ulici z enega konca mesta na drugi. V omenjenem bloku je že pred nami živel očetov sodelavec, in ko se je eden od šestih stanovalcev bloka izselil v novogradnjo, je očetov znanec zadržal ključ od vhodnih vrat praznega stanovanja in nagovoril očeta, da smo se v enem dnevu na horuk vselili. Stvari smo nosili v velikih pletenih košarah, pohištvu pa nam je nek kmet prepeljal na traktorski prikolici. Seveda je bilo potem kar nekaj posredovanja s stanovanjske skupnosti, hoteli so nas celo na silo izseliti, a moj trmasti oče se ni dal. Tako sem v tem najstarejšem lendavskem bloku živela vse do mojega 21. leta. Še zdaj trdno stoji, v naše nekdanje stanovanje so pa naselili Rome.

In naš ranč? Dolga leta smo se družili tam, imeli krasen vrt in sadovnjak s preštevilnimi sadnimi drevesi, potem se je pa srednja sestra spomnila, da bi z možem prav tam postavila hišo. Prišlo je do prvih nesporazumov med tremi sestrami. A oče je zgladil prepire tako, da je nama, »oškodovanima«, občasno stisnil v žep nekaj denarja. Pa kaj naj bi bili storili? Zato pa pravim, da je najbolje, če nimaš nobenega premoženja – se potomci vsaj nimajo okoli česa gristi, kajne?

Poročna fotografija

Le-ta kraljuje sredi kolaža. Nič posebnega ni – v bistvu. Je pa ena redkih, ki ima točen datum nastanka: 25. maj 1974. Ko sva se z Jožetom poročila, sva bila revna kot cerkveni miši. Jaz sem bila takrat sicer že zaposlena kot slovenistka na lokalni osnovni šoli, Jože je pa ravno prišel s služenja vojaškega roka. Pravzaprav sem ga jaz nagovorila, da sva se poročila. Sitno je bilo stanovati pri starših, se sestajati v parku ali ob potoku, torej sem predlagala, da se poročiva, najameva kakšno garsonjero in zaživiva skupaj. Takrat si lahko sorazmerno hitro in brez problemov prišel do stanovanja, ni bilo komplikacij kot danes: profitna/neprofitna/lastniška/kadrovska in bogve, kakšna vse so stanovanja še lahko. Moji so se strinjali, njegova mati pa se je mrščila in tiho protestirala – še danes ne vem, zakaj.

Poroka je bila seveda samo civilna. Zakaj SAMO civilna, je menda kar jasno. Učitelji smo bili praviloma člani ZK, Jože je bil med služenjem vojaškega roka tudi sprejet v partijo, torej o cerkveni poroki sploh nisva razmišljala. Doma smo bile hčere vzgojene v ateističnem duhu, kar zadeva očeta, mama je pa bila »tajna« vernica: vse tri nas je dala skrivaj krstiti, ker »nikoli ne veš, kakšni časi še pridejo«, v cerkev pa nikoli nismo hodile, niti k verouku ne, tako smo vselej zavidale sošolcem, ki so bili obdarovani za božič, za veliko noč, za prvo obhajilo, birmo in kar je še takega.

V bistvu o teh cerkvenih svečanostih nisem vedela kaj dosti, vse dokler se nisem zaposlila. Potem sem morala ob različnih besedilih iz šolskih beril raziskati praznike in cerkvene običaje, svetopisemske prigode itd.

Na sliki se prav vidi, da sem bila zelo skromno opremljena nevesta: ker je bila poroka 25. maja, na dan mladosti, mi je krojač sešil obleko s kratkimi rokavi, segala je malce čez kolena, še najdražji kos opreme pa so bili rdeči sandali s polno peto, ki sem si jih kupila v Avstriji, ker pri nas tiste čase podobne obutve ni bilo mogoče kupiti. No, hecno je bilo še to, da sem si priložnostni nakit iz ametistov kupila na poročni dan. Nikomur nisem nič rekla, preprosto sem se z avtobusom odpeljala v Maribor in kupila ogrlico, uhane in zapestnico. Domači so bili čisto iz sebe, ker me vse dopoldne ni bilo, vrnila sem se šele ob 14. uri, dve uri pred poročnim obredom. Nekoč res nismo komplicirali in ne tako tekmovali v imenitnosti na poročni dan kot danes.

Pred rumenim spačkom

Ta fotografija je prva barvna med nanizanimi v kolažu. Takrat smo seveda fotografirali s klasičnimi (ne digitalnimi) fotoaparati. Tako si moral motive skrbno izbirati in varčevati s filmom, saj je bilo z enim mogoče »postreljati« le 36 fotografij. Filmi niso bili ravno poceni in tudi razvijanje ter izdelava barvnih fotografij ne.

Najin prvi avto je bil sijoč rumen Citroenov spaček. Kupila sva ga kakšno leto po poroki. Kaj dosti izbire ni bilo, denarja sva imela res malo, boljši avtomobili so bili za naju pač nedosegljivi. Na fotografiji sem jaz pred spačkom, mislim, da sva se peljala malo v lajf do Maribora, ker sem v zelenem kostimu in čevljih s peto, torej sva krenila nekam v mesto, morda v šoping. Takrat sva se kar veliko vozila naokoli, bencin je bil poceni in standard se nama je počasi dvigal, tako da ni bilo treba trikrat obrniti vsakega dinarja.

Spaček nama je odlično služil kakšnih pet-šest let. Z njim sva prepotovala vse tedanje jugoslovanske republike vse do Ohrida in prevozila jadransko magistralo od Ulcinja do Reke. Dober je bil predvsem poleti, pozimi pa je rad zatajil. Najiminitnejše je bilo, da sva si lahko vsako poletje privoščila vsaj mesec dni pustolovskih počitnic. Običajno sva si določila tri glavne destinacije po deset dni, nato pa se vozila na izlete v okolico. Taborila sva, kar je bilo praktično, saj sva lahko šotor postavila pač tam, kjer naju je ujela noč. Spomnim se prvega potovanja: najprej sva bila deset dni v Vrboski na Hvaru, od tam sva se napotila proti Ohridu in končala potepanje v Ulcinju tik ob albanski meji. Zelo rada sva hodila na Hvar. Zdi se mi najlepši otok na Jadranu, čeprav sem uživala tudi na Korčuli, Lastovu, Krku ...

Žal je najin spaček doživel dokaj klavrn konec. S prijateljico slovenistko sva se peljali z njim v Portorož na slavistični kongres in ponoči ga je na parkirišču pred hotelom »povozil« pijan Italijan, ki je preživel noč v kazino. Spaček ima veliko pločevine in le malo »trdih delov«, in tako sva ga našli zjutraj podobnega zmečkanemu sendviču. Kaj pa zdaj? Na policiji so bili jako prijazni, hitro so tudi ugotovili, kdo je krivec, a kaj nama je to pomagalo? Polovica vozila je bila resnično zmečkana. Dandanes naju s takšnim vozilom ne bi pustili potovati, a nekako sva se morali vrniti domov. Torej na pot. Šlo je po polževo, prijateljica je morala vso pot držati kljuko vrat, da se niso samodejno odpirala. Spaček je cvilil, ropotal, ves čas je škrtalo po podvozju ... a sva po veliko urah trpljenja prilezli domov. Sorodnik ga je sicer skušal popraviti, a spaček je definitivno končal svojo kariero na cesti. Res mi ga je bilo žal.

Knjiga OBRAZI

Na črno-beli fotografiji je šolska zbornica Dvojezične osnovne šole I Lendava, kjer sem delala skoraj vse svoje poklicno življenje. Zbornični stoli so postavljeni v polkrog kot odrsko prizorišče. Prepoznavam obraze bivših sodelavcev, v prvi vrsti tudi predstojnice Zavoda za šolstvo OE Murska Sobota Irene Kumer, poleg nje sedi prof. Lijana Hanc Krapec, slovenistka z Dvojezične srednje šole Lendava, ki je bila tako prijazna, da je pripravila spremno besedo h knjigi *Obrazi*. Spisala sva jo skupaj s Štefanom Huzjanom, pesnikom in likovnim ustvarjalcem, obenem mojim sodelavcem. Midva sediva pri klubski mizici v desnem delu fotografije. Pred nama je skladovnica rumenorjavih knjižic *Obrazi*, ki sva jo predstavila sodelavcem tistega decembrskega dne leta 1995. Kako skromen začetek – bi rekel kdo. A pisalo se je leto 1995 in v tistih časih je bila objava knjige v samozaložbi pravi podvig. Kar namučila sva se, preden je uspelo! Zamisel je bila v bistvu Štefanova. Vedel je, da pišem, jaz sem vedela, da tudi on veliko ustvarja, in tako sva združila moči. V tistih časih smo pisali še na roko, o računalnikih se še ni govorilo. Rokopis je bilo treba dati nekomu, da ga je pretipkal na pisalnem stroju, potem najti oblikovalca, ki bi gradivo pripravil za tisk, nato tiskarja, potem knjigo seveda tudi ustrezno predstaviti bralnemu občinstvu in jo prodati ... Pa je res skromna knjižica – obsega le 66 strani, polovica so Štefanove pesmi in likovna dela, druga polovica pa moje kratke zgodbe. No, sodelavci so bili kar nekako ponosni na naju, lepo število se jih je udeležilo predstavitve v šolski zbornici, čeravno zdaj, ko jo vzamem v roke, ugotavljam, da res ni nič posebnega. Tudi na fotografiji sva videti jako zadovoljna z dosežkom, prvim takšne vrste, ki je nastal na DOŠ I Lendava. Kasneje smo pisali strokovne priročnike o metodah dela pri dvojezičnem pouku in pri jezikovnih skupinah v devetletki ... No, Štefan je kasneje objavil še tri ali štiri samostojne knjige, mojih se je pa do danes tudi nabralo lepo število – skupaj z *Obrazi* petnajst.

S »štručkama« v naročju

»S štručkama v naročju« na balkonu stanovanja v novem bloku na Kranjčevi ulici 8 je zame krasna, zelo ljuba črno-bela fotografija! Štručki sta bili na sliki stari kakšen mesec. Zelo dolgo sem čakala nanju, z Jožetom sva v bistvu že obupala in se sprijaznila z dejstvom, da bova ostala »prazna« družina. Nikakor nisem mogla zanositi. Deset let je trajalo zdravljenje in v teh letih sem se dodobra natrpela. Ginekolog-specialist za neplodne pare je bil v Murški Soboti. Torej sem se vozila na preglede v Soboto. Vozila – ja, z avtobusom. Običajno sem šla z doma ob štirih zjutraj, da sem bila v ordinaciji med prvimi pacientkami; če ne bi bila tako zgodnja, bi prebila v soboškem zdravstvenem domu ves dan. V tistih časih še niso naročali na uro, tako da je šlo po principu »prej prideš – prej melješ«. Končno je po desetih letih in tonah zdravil le uspelo! Še večje presenečenje pa sva doživela na ultrazvočnem pregledu. Zdravnik je ugotovil, da bosta dvojčka. Ker v družini nikoli ni bilo dvojčkov, je sklenil, da je to rezultat zdravil, ki sem jih zaužila. Nisva pa izvedela za spol dvojčkov in tako sem sanjala o »klasični« kombinaciji deček + deklica. Nikakor pa si nisem želela dveh hčera, z dvema sinovoma bi bila srečnejša,

sem si mislila. Zelo sem pazila na zdravje, v službi se nisem pretirano naprezala, ker je bila nosečnost res naporna. Trebuh je rasel skoraj vidno, iz tedna v teden. Ko se nisem mogla več sama obuti, je bil skrajni čas, da grem v bolnišnico, čeravno je bilo do predvidenega poroda še debel mesec časa. No, dvojčki se skoraj praviloma rodijo prezgodaj, kajne?

Takrat, bilo je leta 1983, porodnišnica v soboški bolnišnici ni bila ravno kraj, kjer bi si želela poviti dvojčka, torej sem se odločila za bolnišnico v Čakovcu, ki je tedaj veljala za naj sodobneje opremljeno daleč okoli. Pod strogim nadzorom ginekologov sem preležala v bolnišnici dober mesec. Zanimivo je bilo, da smo bile v eni sobi štiri bodoče mamice dvojčkov. Zunaj se je rojevala čudovita pomlad, me smo pa zapolnjevale dneve s pregledi, skrbmi, kako bo, ko pride odločilni trenutek – porod, kako potem, saj imeti dva dojenčka hkrati ni ravno mačji kašelj. Imela sem srečo, da med porodom nisem prehudo trpela, zdelo se mi je, da sta dojenčka kar padla iz mene. Dva fantka! Z Jožetom sva pripravila 3 kombinacije imen: če bi bila deček in deklica, bi ju poimenovala Jan in Julija, če bi se rodili deklici, bi bili Nina in Julija, za dva fantka pa sva predvidela imeni Igor in Andrej. Obveljala je torej tretja kombinacija: Igor in Andrej. Velikansko olajšanje je bilo, ko je zdravnica povedala, da sta oba zdrava, čila in zelo živahna, le da je eden prešibak, da bi lahko šel domov. Andrej, mlajši dvojček, je tehtal le 1800 gramov, zato so ga zadržali v bolnišnici dober mesec, da je dosegel težo 2500 gramov. Tačas sem se ob Igorju naučila veččin »mlade mamice«, vsak dan smo pa hodili trije na obisk v Čakovec pogledat drobceno bitje v oddelku za nedonošenčke. Rasel je kot kopriva, in ko smo ga pripeljali domov, sta bila dojenčka kot dve jajci. Komaj sva ju ločevala, čeprav so po porodu trdili, da nista enojajčna dvojčka. Najlaže je bilo poudariti razliko z oblačili, drugo, kar se je kmalu pokazalo, pa je bil njun različen značaj: Igor je bil kričav, glasen, Andrej pa bolj potrpežljiv, redko je jokal in se veliko smejal. Življenje se nama je zelo spremenilo in seveda sva bila presrečna, da končno lahko govoriva o »družini«.

Dvojčka z dedkom v goricah

Na barvni fotografiji so trije »fantje« v oblačilih za prosti čas, dedek pa nosi še modro delovno haljo. Sedijo na podrtni slivi in zelo resno zrejo v objektiv. Dvojčka sta stara kakšnih pet let, njun ded – moj oče – pa nekaj nad šestdeset. Zakaj so tako resni, iz fotografije ni mogoče sklepati. Fanta sta oba zelo kodrolasa, kar se je kasneje spremenilo, ko sta se začela sama striči skoraj na balin.

Kmalu po njunem rojstvu sva z Jožetom investirala v zemljišče v Lendavskih goricah, kajti v bloku živeti ni ravno super, če nimaš okoli bloka zelenic, igrišč, narave, kjer bi se otroka lahko dovolj gibala. Tako smo imeli svoje gorice, ob cesti smo postavili še vikend in gori na svežem zraku, sredi zelenja, tik ob prostranem gozdu preživljali večino sončnih dni od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Nad vinogradom, sadovnjakom in vrtom sta bila navdušena tudi moja starša, ki sta rada in veliko pomagala, dokler sta bila dvojčka še majhna. Posebno oče, ki je bil ljubitelj domače

žganice in špricerja iz domače kleti. Pa otročka je imel zelo rad. Vozil ju je na kopanje v Petišovce (kopališču smo rekoli Mokra Terma), nabirat zvončke in norice v Polano do Copekovega mlina, mama jima je srčno rada kuhala in pekla vse, kar se jima je zasanjalo, tako sta imela res srečno otroštvo. Jože jima je privzgojil ljubezen do narave in dela v naravi, jaz sem se pa trudila, da bi ju navdušila za branje mladinske literature – a mi žal ni najbolje uspelo. Od samega začetka sta segala po revijah, kot so Gea, Svet in Ljudje, Proteus in podobne, za pravljice, pripovedke in otroško literaturo pa jima ni bilo veliko mar. Postala sta zavzeta naravoslovca, znanstvenika, zdaj že oba doktorja znanosti, zaposlena na Univerzi Maribor!

Z zastavo na Machu Picchuju

Fanta sta rasla kot konoplja. Zanimiva, zelo živahna in bistra otroka sta bila. Skupaj smo hodili v vrtec in šolo, ker je bil moj pedagoški urnik zelo prikladen. Mišljeno je tako, da sem najprej tri leta pešačila z njima do vrtca, ki stoji na polovici poti do šole, kjer sem delala. Po pouku sem ju poiskala v vrtcu in smo skupaj pešačili v obratni smeri. Ko sta začela hoditi v šolo, pa smo imeli trije isto pot. V tistih časih še ni bilo devetletke, pouk se je za učence in učitelje končal ob 13. uri, in tako smo spet hodili skupaj tja in nazaj domov. Šola ju je zelo zanimala, posebno predmeti s področja naravoslovja. Kar kazalo se je, v katero smer bosta šla. Mnogo govora je bilo o vrtnarski šoli v Celju, a šolska psihologinja je svetovala, naj ju vpišemo v gimnazijo, da bosta imela po štirih letih na izbiro več možnosti. Izbrala sta Gimnazijo Franca Miklošiča v Ljutomeru in se vozila v šolo z avtobusom. Takrat se je kar precej lendavskih otrok odločalo za ljutomersko gimnazijo, ki je slovela za eno najboljših v Sloveniji, tako je bila urejena avtobusna povezava zanje: ob šestih zjutraj tja, ob dveh popoldne nazaj. To je bilo dobro rešeno. Razen pri matematiki drugih težav nista imela. Z Jožetom sva se bala, da bi se jima zalomilo, zato sva poiskala inštruktorico za matematiko. Pa še tako smo se dogovorili: če ne bo popravni izpitov iz matematike, bosta skupaj z očetom – ker še nista bila polnoletna – odpotovala v Peru. Bilo je, kot bi jima zrasla krila! Vse, kar jima je inštruktorica Jerneja naložila, sta se naučila, izračunala, posrkala vase kot izsušeni spužvi. Peru so bile njune sanje. O Inkih in njihovem imperiju sta vedela vse, poznala kraje v Peruju, prebrala ogromno literature v angleščini ... skratka, cilj, ki se je vse jasneje zarisoval na obzorju, ju je z neverjetno močjo gnal naprej. Občudovala sem to vnemo, voljo, trdno odločitev premagati vse ovire na poti!

In ja, potovanje v Peru sta si zares pošteno zaslužila. Sama sta celo vse skupaj organizirala: povezala sta se z Jožetom Cajzekom, vodnikom turistične agencije Atlantis iz Rogaške Slatine, ki je bil tiste čase eden najboljših poznavalcev dežele Inkov, in potem so moji trije moški odpotovali za tri tedne v Južno Ameriko. Kako rada bi bila šla z njimi, pa nisem mogla. Prvič zato, ker je bilo sredi pomladi, ko v šoli ne bi dobila dopusta, drugič pa zato, ker smo imeli pri hiši dve psički, ki ju nihče ne bi vzel pod streho za tri tedne. Torej sem popotovala z njimi le v duhu in na velikem

zemljevidu sveta, ki smo ga pritrdili na vrata dnevne sobe – in tam je še danes. Na fotografiji so trije popotniki z zastavo Slovenije pred sabo, v ozadju pa štrli v nebo Mali vrh (Huayna Picchu), ki se dviguje nad Machu Picchujem. Nasmejani obrazi trojice potovalcev povedo vse. Vsakokrat, ko se pogovarjamo o tem prvem potovanju (kasneje sta bila fanta in tudi midva z Jožetom še večkrat v Peruju), povesta, da jima je doživetje lepot, bogate zgodovine in zanimivih tradicij Peruja spremenilo življenje. Vem, da je bilo res tako!

Na kolažu je skoraj petdeset fotografij, tudi tistih z mojimi prijateljicami in takšnih s popotovanj po Kitajski, Indiji, Nepal, severni Afriki, po Svilni cesti itd. – res jih ne morem vseh predstaviti, a jih vse po vrsti rada in pogosto pogledam, se spomnim dogodkov in sem nadvse zadovoljna, da je bilo moje življenje prepolno res prijetnih, osupljivih, srečnih trenutkov!

Spomin jih hrani kot bisere, nanizane na dragoceni ovratnici.

DALEKO OD ZABORAVA

Daleko od našeg kraja još mi zvuče tvoje reči.
Tvoje neizrečene želje postale su stvarnost, koja kraja nema.
Zapečatili smo uspomene na najlepše trenutke.
Sedeli smo u zagrljaju prirode.
Na obali reke čije su kapi odlazile leteći u drugi svet.
Naše misli otišle su daleko u neke druge krajeve.
Negde gde i priroda progovori.
Misao nas je vodila u beskonačnost.
Nismo znali da nas negde čeka sudbina.
Godinama smo verovali u uspomene nadajući se, da se nikada neće izbrisati.
Čekali smo da nešto dođe.
Nismo znali odkuda.
Možda su naše misli još bile nezrele.
Možda smo čekali neko drugo vreme.
Želeli smo da ti trenuci nemaju kraja.
Želeli smo da zapečatimo našu mladost.
Kroz prohujalu mladost pratim tvoje korake.
Nekada kasnije setili smo se tih nezaboravnih dana.
I cvet na obližnjem drvetu mirisom je ovekovečio naše misli.
Zaustavio je zaborav.
Uspomene se nikada ne brišu.
Ostaju zauvek u nekom delu naših snova.
I onda na raskrsnici naših puteva sačekamo sudbinu.
Ona će nas odvesti u neke nove krajeve.
Tamo gde će snovi postali stvarnost.
Tamo gde ćemo ispuniti naše želje.
Snovi su dozvoljeni a nisu sigurni.
Pomešaćemo snove i misli.
Rezultat biće obojen mirišljavim cvetovima.
Pred nama će se raširiti plamen nekadašnje mladosti.
Žalost će ispuniti naše duše.
Radost se ne može vratiti ako je jednom pokopana.
Htela si, da me vratiš u ono vreme, koje je zauvek otišlo.
Tvoja želja je bila velika i sada je nedostižna.
Neka nova pokolenja nastave naše snove.
Neka uspomene na naše susrete pokažu pravu istinu.
Neka snovi postanu stvarnost.
Neka zauvek ostane trag nečega što ni zemlja ne može da izbriše.

Milan Hajdinjak

DANES

V jutri naj verujem,
za jutri naj živim,
naj lepe sanje sanjam,
srečen naj trpim?
Saj danes – to ni nič,
to je domišljija,
ki botruje ji hudič,
ideologija:
mrtva stvar, izmišljotina,
izrojena giljotina!
Mislim, da je pasji sin,
ki mu ni mar trpin
in ...
Vi, ki jutri ste spoznali,
kaj, če bi nam danes dali?

SAMOTA

V sobi samotni sedim,
po ljubezni tvoji hrepenim,
oziram se okrog,
da ugledal bi tvoj lik.

Kako želim si
tvojih ljubečih oči,
v tej uri samote
želim si poljuba
iz te težke noči.

So izgubile se lepote vse,
a meni je dovolj samote te.
Brezmejno je moje trpljenje,
zdaj se poslavlja moje življenje.

Duša moja sedaj
še bolj trpi,
ker tako daleč
in blizu si ti.
Trpek spomin je nate,
ker tvoje srce
me ljubiti ne sme.

OPROSTI

Oprosti, ker sem tako močno te ljubil
in ker želel sem te bolj,
oprosti, ker jokal kot dež sem neskončni,
ker bolečine razkriti nisem znal dovolj.

Oprosti, če te v pesmi bom spominjal,
če o tebi bom napisal najlepši verz,
za vse mi oprosti, draga,
saj ljubil sem te bolj od nje.

Oprosti, če lagal drugače bom o tebi,
če te drugače ljubil bom kot prej,
oprosti mi, ker pesem ti posvečam,
še ljubil te bom bolj kot vse.

JOKAJ

Sanjaj o meni,
objemi me,
ne moreš mi več zlomiti srca,
jokaj, prosim te,
a nikoli več mi ne reci,
da ljubiš me.

Nataša Horvat

RISPARIMATA (ROMŠČINA)

So si kado amencar
Thaj ande amende?

Soste khonik naj bahtalo thaj
Khanći naj sar anglal?

Soste khonik
Khanikas í hačarel?

Šaj si kaj naj ažuçarimata thaj
O pativalipe ande maj lašhe djesa?

Soste amen kaći butipena dukhan?
Si vareko ko čačas kamel?

Feri sooste si e dikhlimata
Ande bare gndimata.

Soste najsam bahtale
E hurdimatenca ?

Račancar rovelpe, asas
Sa maj pocrra thaj crra ...

Khatar e pharimata.
Korkore amenge. A sar tena?

Kasko kado vas
O trajo iskirisarel?

Thaj ko vadje šaj katar e
risparimata te dihijisarel?

USPOMENE

Što je to sa nama
i u nama??

Zašto nitko sretan nije i
ništa nije kao prije??

Zašto nitko
nikoga ne razumije??

Zar nestalo je nadanja i
vjerovanja u bolje dane??

Zašto nas toliko toga boli??
Postoji li netko da baš iskreno voli??

Zbog čega pogledi su zamišljeni,
zašto ne radujemo se sitnicama više??

Noćima se plače, smijemo se,
sve tiše i tiše ...

Od muke,
sami sebi. A kako i nebi??

Čija nam to ruka
živote piše??

I tko još može od
uspomena da diše??

Danijela Hozjan

SPOMINI

A se še spomniš,
kako si me gledal z odprtimi očmi?
Kako si občudoval moje gibe
in se poigraval z mojimi lasmi.

Se spomniš tudi zaljubljenih pogledov,
razbijanje srca in strastnih objemov?
Nisi se pretvarjal, samo pokimaval,
se smejal in zabaval.

To so spomini,
ki še danes sežejo do srca,
me spomnijo lepih trenutkov,
objemov, poljubov in strastnih občutkov.

Bilo je nekoč in vrača se vsak dan,
ker je najina ljubezen še živa.
Dokler bova občutila strast,
si bova rekla: »Tu sva in še živiva!«

OGLEDALO

Poglej se v ogledalo
in povej, kaj vidiš?
A vidiš sebe ali druge?
A vidiš to, kar si,
Ali to, kar želiš biti?

Ogledalo ne laže,
vse pove in vse pokaže.
Temu, kar vidiš, ne moreš ubežati
in se kriti, ampak se čim prej soočiti.

Ko se pogledaš v ogledalo,
naj bo tam le oseba, ki ve kaj hoče,
ki se smeji, ne joče,
ampak se spoprime s skrbmi, ki ji krajšajo noči.

Poglej se v ogledalo
in povej, kaj vidiš zdaj?
Upam, da vidiš sebe, svoje skrbi,
veselje in le svoje življenje.

SANJE

Sanjam, da sem nekje na drugem planetu,
kjer je vse lepo in prav,
kjer se nihče ne joče
in dela kar hoče.

Ta planet je nekje v vesolju,
majhen a lep in poln cvetja,
čudovite pisane in bujne narave,
obdan z griči, dolinami in slapovi.

Tako si predstavljam raj,
kjer se vsi razumejo med seboj,
se imajo radi in si pomagajo, se veselijo
in ob v ritmih prijetne glasbe zazibajo.

Nato pa se zbudim in vidim realnost,
ki ni tako lepa in ljubeča,
vidim drugačne stvari in
občutim otožnost, žalost, ki me mori.

Kaj bi dala, da bi se moje sanje
lahko uresničile,
da bi bili pogledi iskreni,
ljudje ljubeči brez skrbi
skratka, da bi vsi uživali.

Franc Koren

NA FRONTI

Povabila si me v dvorano izgubljenih korakov.
Ujela v odmev pesmi, ki objublja.

Beli pajčolan se je ujel v čipkasto razpoloženje
in razkril poti na tvoji koži, ko je zdrsnil na tla.

Lasje so spletli jadro in zaplapolali v plesnem vrtincu.
Prebiral sem strune in se bal, da se bom razglasil.

Da bo ton poželenja zdrsnil v blues.
In na tvojem pubisu bodo ovenele trave iskale vodo.

Da bo v nekem trenutku potrebno priti do izvira.
Okusiti porodne krče in priklicati mesečino.

Poiskati steljo, splesti krog, zadihati jutro.
Moja Venera ne bo več planet, ki kroži okrog mojih poti.

Moja Venera boš lahko Ti.
Poimenovala se bova brez strahu.

Saj navsezadnje lahko gre samo še za en koitus.

SANJAM

Na ciprski obali stojim,
v soncu na krilih misli lebdim,
moj korak je lahak,
kot bi me nosil sanjski oblak.
Kakšen svet sredi morja!
Narava čarna, daleč od gorja,
ki straši svet tam izza gora.
Pozabim skrbi, mir me prevzame
in vonji, polni omame.
Zaprem oči in začutim dotik,
tih šepet, vabljiv vzklík:
»K meni v valove se podaj,
med moje čeri – tu večni je raj!«
Pogledam jo, lepotico,
kot koprena megle lebdi
nad temnim obrisom čeri.
Oh Afrodita, ti boginja zvita!
Iz morske pene rojena,
večna, prelestna, zelena,
usodna krasotica,
ljubezni glasnica!
Zob stoletij te nič ni načel,
tvoj lik je živ, nasmeh vesel,
tvoj slôves nas še navdihuje,
umetnik še te v zvezde kuje.

A jaz le sanjam lahko,
kakšen tvoj svet je tam pod vodó.
Le sanjam lahko
tvojo belo rokó – in jabolko,
ki Párisa je zapeljalo,
Heleno mu na pot poslalo.
A jaz le sanjam lahko
Párisovo sijoče oko,
ljubezen, ki še smrt preseže,
ljubezen, ki vesolje doseže.

ZRCALO

Nekoč je vprašala hudobna kraljica
v zrcalo zroč vedrega lica:

»Zrcalce, zrcalce na steni, povej,
katera najlepša v deželi je tej?«

Iz plošče svetleče prišla je resnica:

»Nisi najlepša, ljuba kraljica!«

Kaj le bi reklo sodobno zrcalo?
Najbrž z grenkobo bi mi priznalo,
da je kaj malo resnice ostalo!
Kaj bi na plošči se pokazalo?

Danes je vse v celofan zavito,
očem ljudstva dobro skrito!
Koliko prevar, laži, goljufij,
koliko podtikanj, zavisti, norij!
Danes si dober, če modro molčiš,
če kimaš, glavo v pesek tiščiš,
greš na volitve z navodili v rokah,
potem te nikogar ni treba bit' strah.
Bog ne daj, da resnico poveš!
Še preden se dobro zaveš,
si odpisan, izobčen, preklet,
spoznaš, da ni zate ta svet!

Nekje drugje, nekoč morda,
se bo resnica vendar našla.
In takrat bo reklo modro zrcalo:
»No, pa se je pokazalo,
da nekaj poštenja je le še ostalo.«

Če hočeš ČLOVEK ostati,
nikar lagati in goljufati!
Vsak dan se pred zrcalo postavi,
ne sprašuj, le prisluhni, kaj pravi;
boš videl, kakšno resnico pokaže –
zrcalo namreč nikoli ne laže!

Aleksander Ružič

ŠE JE TU

V moji duši je pomlad,
pregnala mi je zime mraz.
Izhlapel je mračni hlad,
videl sem le tvoj obraz.

Iskre božale so mit
neskončnih sanj in upov vseh,
dolgih košenj zrelih žit,
prelestnih iger, vžitih v smeh.

Zlita, vpeta. V tiho noč
oglašal se je le skovik,
na valovih kot некоč
je žgolel prelestni krik.

Nežno tiha noč je šla,
v sanjah se je izgubila.
Solza padla je na tla
in se v sreči utopila.

Še v duši je pomlad,
valov nemirnih sila.
Žene jih jesenski tihi hlad
in spleta žito v pramene.

Biserka Sijarič

SPOMINI S PODPISOM

V globini pozabljenih čutov
debeli zidovi kričijo,
med žarki, ki vlivajo upe,
preden pod senco zbledijo.

Ostale razpoke so v času
in solze, razlite v spominu,
še čuti ranljivost se v glasu
kot duše trepet ob izzivu.

V šibki predstavi življenja
še padajo maske z obrazov,
prelahek ulov je brez plena –
vrstijo se dnevi porazov.

Bledijo, zbledijo spomini,
zacementirajo, krpajo rane,
a najmanjša sled v brazgotini
kot trajni podpis le ostane.

Anita Szunyog

EGY

Te vagy én ?

Én vagy te ?

De miért

merre

mikor

mit ?

Te

vagy én ?

Ne legyen így – vagy úgy

legyen amúgy.

De miért ?

Mert egy a világ.

Egy a minden.

Egy a szeretet.

Tamara Špitaler Škorić

KAJ BI RAD/A POSTAL/A? ∞ MI SZERETNÉL LENNI?

NAŠ ODNOS DO SVETA ∞ VISZONYUNK A VILÁGHOZ

KAKO POSTATI DOBER ČLOVEK? ∞ HOGYAN LEGYÜNK JÓ EMBEREK?

35. literarni večer ∞ 35. irodalmi est

Lidija Alt

ČUDEŽNA DLAN

Roka toplejša je
od vseh gnezd,
nikar ne stiskaj
je v pest,
v pesti roka zledeni
in žalost seje med ljudi.

Prebudi svojo dlan,
poklanja naj dotike,
te mile, tihe stike,
občutke in užitke.

Tako bo lepši
naš planet,
ki tava v temi,
ta srečenosen stik dlani
je kakor cvet,
ki v soncu se rodi.

ABECEDA ŽIVLJENJA

Abeceda življenja
se v zibki začenja,
jo roka neguje,
srce ji veleva:

“Taktu dobrote, poštenja
naj korak tvoj sledi,
iskrenost zbližuje
dobre ljudi.”

Je mnogokateri
takt drugi ubral,
nakar je v temnem
tunelu obstal.

Naj abeceda življenja
živi v vseh nas,
naj daleč se sliši
njen dober glas.

V SPOMIN DOBREMU ČLOVEKU

Imela sem zelo dobrega očeta: ljubečega, nežnega ... Vedno ga je zelo skrbelo zame, tudi ko sem postala 'malo starejša'. Skrb in ljubezen mi je pokazal tudi tako, da mi je v službo prinašal kosilo. Priznam, sedaj me je sram, da sem se takrat sramovala 'cekrov', iz katerih so dišale mamine dobrote.

Klical me je Babám ali Nelikim. Mož me je vprašal, zakaj ti reče Nelikim, kajti to zveni kot nekakšno ameriško ime - Nely Kim. Pojasnila sem mu, da to v madžarščini pomeni 'moja mala Neli'. Nasmehnil se je in dejal: »Saj si res njegova 'cartika'.« Prav to sta po rojstvu postali moji hčerki, njegovi vnukinji. Oboževal ju je, podaljševali sta mu življenje. Zaupal mi je, da teden preživi samo zato, ker bo za vikend videl vnukinji. Hvala bogu, da sta mu ljubezen in spoštovanje tudi vračali, kar ga je dodatno osrečevalo.

Rad se je spominjal obdobja, ko je delal v Egiptu, na naftnih vrtinah v Sahari. Pripovedoval je o poti v to daljno deželo v začetku 60. let prejšnjega stoletja, ko je takšno potovanje trajalo več dni. Žal se je poti spominjal najbolj zato, ker si je kupil pretesne čevlje, ki so ga do Beograda tako ožulili, da si je moral kupiti nove. V tistem času so bili moderni 'špičaki' – ker se je vedno rad lepo oblačil, je sledenje modi plačal z bolečinami in žulji, ki se zelo dolgo niso zacelili (na palcu je nosil večni spomin).

Z leti si je nabral številne bolezni, veliko tednov preživel po bolnišnicah, kjer so ga tudi imeli radi, saj je bil vedno vesel, optimističen, rad se je pošalil, v žepih pa je imel za sestre vedno pripravljeno kakšno čokoladico, bonbon ... Vedrina mu je odpirala vrata do src sester, zdravnikov in do src mnogih, ki so ga poznali.

Letos pa se mu je zdravje poslabšalo. Spet pot v Rakičan, pogovor z zdravnico: »Žal vam ne morem povedati ničesar spodbudnega. Očitno mu več ne moremo pomagati.«

Šok, bolečina ob slišanjem, še bolj pa ob videnem: moj dragi očka je zelo trpel. Preveč je ljubil življenje, ljubil vse nas, da bi smel tako trpeti ...

Stojimo ob bolniški postelji, vemo, da se poslavljamo, da se bo kmalu zgodilo, kar se ima zgoditi, da se zadnjič vidimo, saj niti govoriti ne more več ...

Moja bolečina pa je bila še večja, saj so mu nekateri obiskovalci sporočali: »Bori se, bori se ... kmalu boš doma, pod pergolo bova pila kapučino ... bori se ...«

Naslednji dan sem počakala in zadnja stopila k njemu, mu šepetala na uho: »Bil si zelo dober oče. Hvala ti za to. Oprosti mi, če je morda med nama ostalo kaj

neizrečenega. Ker te imam neizmerno rada, te prosim, da če je hudo, tako težko, da se ne moreš več boriti, pojdi na svojo dolgo, dolgo zadnjo pot ... Rada te imam, apukám.«

Naslednji dan mi je hotel nekaj pomembnega sporočiti, saj je dvignil kazalec kot vedno, ko je želel nekaj povedati. Žal nisem razumela, kaj, upam pa, da bi mi rekel: »Köszönöm, babám.«

In čez 2 dni je krenil na mnogo daljšo pot, kot je bilo potovanje v Egipt, Kairo ... pot, kjer ne bo nobenih žuljev, nobenih bolečin.

Srečno pot, kedves apám, szeretlek ...

Zlatka Frajzman-Pupa

NOVI DAN

Ima dana kada reč ne ide,
kad se rađa samo ćutnja
kada zivot bude kajanje
a misao postane loša slutnja.

I onda koračas starim putem
stazom ubogom razočaranja
dok suza u oku sećanjem raste
a tuga se gordo tebi klanja.

I kada su svi Oa i radost na drugoj strani
poželi neku misao dragu,
baš onda kad tuga i ti
u bespuću života ostanete sami.

Kao i svaki put,
tako i tuge nije bez kraja
jer važno nije bez kraja
jer važno je koračati smeti,
a sreća se može i njome početi.

Milan Hajdinjak

GREH

So ptički žvrgoleli,
potočki zašumeli,
ko mlad sem bil
in velik greh storil.
Imel sem zalo dekle,
sem mislil, da zvesto mi je,
zaželel sem si je,
a ona me grobo zavrnila je.

DOLINA

Ta dolina skrita
je v jutranjih urah
z megleno zaveso
vsa prekrita.

Pravi dom je
in pa raj,
kdor želi
svobode si nazaj.

In obleko, hrano,
tukaj vse dobi,
čeprav v žepu
cvenka ni!

NE VERJEMI

Ne verjemi
idealu,
še v mraku rojen
je rasel v temi
na piedestalu,
ki po meri je bedaku!

Ne verjemi
zaobljubi!
Srečo vzemi,
preden jo zasnubi
eden črnih bratov!

Ne verjemi
sonca luči,
preden se ti ne prikaže,
(dokler si v temi,
naj te dvom ne muči!)
resnica lahko tudi laže.

Danijela Hozjan

KAJ BI RADA POSTALA

Ko bom velika, bom zdravnica,
frizerka, znanstvenica,
častna sestra, popotnica,
svetovalka ali igralka.

Takšne so bile moje želje in sanje,
samo, da imam določeno znanje,
s katerim bi obogatila svet okoli sebe,
moje prijatelje in ljubljene osebe.

Vse se vedno ne izteče po željah,
večkrat pride tudi kaj vmes,
naj bodo to drugačne sanje,
potrebe ali pa finančno stanje.

Potujemo skozi življenje,
ki sčasoma postane težje,
prihajajo nove skrbi, težnje,
odrekanja in neizpolnjene želje.

Postanemo to, kar smo si izbrali.
»Ali je to naše poslanstvo?«
se bomo na koncu vsi spraševali,
samo, da bi se opravičevali.

Nisem postala ne zdravnica
ne frizerka, ne znanstvenica.
Tudi častna sestra ne in ne igralka,
sem pa popotnica, ki s ponosom gleda v svet.

RÉGI SZÉP IDŐK

Vannak dolgok melyek természetes velejárói az életünknek, majd hogyanem nem is veszünk tudomást róluk, csak akkor, ha elveszítjük őket. Én is csak az idő múlásával szembesülök oly sok és fontos dologgal. Anyám lángoló vörös haja minden reggel megjelent szobám ajtajának keskeny részén és ébresztett, hogy iskolába indulhassak. Nem tudhattam, hogy nincs szebb ébredés annál, mikor hangja beragyogja szobám falát. Nem tudhattam tizenévesen, hogy puhán lépkedett a szobámig és szíve szerint nem keltene, hagyná, aludjak biztonságban szárnya alatt. Hány és hány gyermek ébredezett hasonló szeretetben, hány gyermek szívta magába a reggeli rituálék megnyugtató csörömpölését és a reggeli tejeskávé illatát... és vajon hány gyermek vágyott ugyanerre?

Nem tudom... de szerintem nagyon sokan.

A tévénézés gyerekkoromban sokkal többről szólt, mint napjainkban... már reggel elkezdődött, miután a testvéremmel piros filctollal aláhúztuk a tévé műsorban a film címét. Délután már lestük az órát, hogy időre odasorakozhassunk a díványra... DE még maradunk a készülődésnél. Az első lépés az volt, hogy apám felmászott a tetőre, én a létra alatt álltam, a testvérem a bejárati ajtóban, anyám meg a folyosóról leste a tévét...

- Parkettás a kép... fordítsa kicsit jobbra... – mondta anyám a testvéremnek, én meg torkom szakadtával az apunak, fel a tetőre.

- Dobjál fel egy csiptetőt, ahol fogom azt össze kell kapcsolni... – mondta apám és szegénykém atyai odaadással forgatta az antennát, hogy az esti filmet szép tiszta képen nézhesse a család. Mi egyéb ez, ha nem apai hőstett?

- Most fut a kép – kiabált a nővérem, de eredetileg anyámat is hallottam, olyan beleadással mondta – Most jó! Most jó... ahogy az előbb volt úgy jó!!!

Miután mindenki a tévésobában volt, lekapcsoltuk a lámpákat és teli várakozással néztük a Tenkes Kapitányt vagy a Bud Spenser filmeket. Természetesen színes tévé meg nem volt, távirányító sem, reklámok sem film közben.

Régi szép idők... mondjuk... megéltük, átéltük, az emlékek foszlányában néha megmutatkozik, majd tovaszáll. Messze, messze.

Franc Koren

RINGARAJA

Veš, ni vseeno, ali na koncu, ko odidejo vsi,
ostanem samo jaz ali midva.

Ali ko se zaustaviva s kolesi na visečem mostu ali v tolmunu
pod sabo opazim šarenko le jaz, ti ali oba.

Ni vseeno, ali hudič se nama prikrade v življenje skozi žepe
ali skozi strast preizkušanja ljubezni.

In ni vseeno, kaj piše na tehtnici, ko deliva mene, tebe ali oba.

Pa tudi ni vseeno, ali bo kdo prvi ali zadnji

Tam, kjer ni mesta za oba.

Saj veš, skozi leta se nalagajo drugačni občutki,

eni so bolj moji, drugi bolj tvoji, zvezani v eno pentljo na poteg.

Tvoja svoboda je lahko v materinstvu in moja v partnerstvu,
skupna v posesti obojega.

Ni vseeno, ko bova stara 70 let ali več, kateri bo bolj bolan.

Kdo bo prvi, kdo bliže in kdo dlje časa v razmerju do pozabe.

Posesivna prasca za okroglo mizo z zemljevidi in slepim kompasom.

Veš, ne bo nama vseeno na koncu, ko odidejo vsi -
ali ostanem samo jaz ali ti ali nobeden.

DOBER ČLOVEK

Pod odcvetelo češnjo pijevo popoldansko kavo, zreva v zelenečo pomladno okolico, v zloglasni Vinarium na vrhu griča levo od Piramide, in preštevava opuščene vinogradniške površine na nasprotnem bregu, kjer kraljuje kapela Svete trojice. Sredi bujne pomladi zaraščene površine prav grdo kazijo okolico, podobno kot čudno grajene/dograjene/predelane kleti v naši sicer spomeniškovarstveno zaščiteni coni Lendavskih goric.

»Šestindvajset,« pravi Joži, jaz sem jih pa preštela osemindvajset.

»Kaj moreš, priseljujejo se Kranjčani, Primorci, Ljubljančani ... kaj bi se matrali z vinogradi! Tu so le ob vikendih in takrat bi počivali, ne garali med trtami,« razmišlja Joži med kavo, v katero se usipajo cvetni lističi s češnje. Prehitro je odcvetela, že v začetku aprila.

»Najin dragi sin je tudi sklenil, da bo izkrčil polovico trt in zasadil orehe, leske in eksotično sadje,« se nasmehnem, ker se res sliši precej za lase privlečeno, da bomo začeli v Lendavskih gorica gojiti indijanske banane, kaki, naši, kivi, jagode goji, neke tropske maline in bog ve, kaj vse še - tu, kjer je od nekdanje rasla trta. Joži bi ravno rad dodal svoj komentar, ko zaslišiva predirljivo hupanje prihajajočega mopeda. Sosed Frenki!

Vsak dan, ko se vrača z dela, nama pohupa, Joži mu pa odgovori z žvižgom, ki para ušesa. Tako s prstoma v ustih. No, tokrat Frenki ne odpelje mimo, ampak parkira svoje vozilo pod najino slivo in prisede. Že slutim, da prinaša koš novic. Frenki je namreč naš lokalni efbiajevec: vse vidi, vse ve, o vsem naju obvešča in seveda pričakuje tudi od naju koristne informacije, ki jih lahko posreduje dalje.

Pozna vse v »ulici« in seveda o vseh kaj ve. Odkritosrčen človek je, delaven, kljub pomanjkljivi izobrazbi (čeprav je v mladosti skoraj končal semenišče!) veliko bere, vedno priskoči, če je treba komu pomagati. Imamo ga že kar za maskoto naše ulice.

»Bog, vidva!« pozdravi, odloži čelado in odpne tesen jopič, ki kar poka na njem. »Sta že slišala, kaj se je minulo noč zgodilo?« Z Jožijem se spogledava in složno odkimava. Joži se pošali: »Vidiš, da čakava nate – kot pes na kost – da naju razsvetliš.«

»No – oropali so Česarjev vikend! Okoli dveh ponoči sem šel za psom na ulico, ker ga predolgo ni bilo nazaj, in videl tipe, ki so lezli prek ograje ... potem se je seveda sprožil alarm ... no, policijo sem tudi poklical, a takrat so bili tatovi seveda

že za sedmimi gorami ...« Govori kot dež, malo prekmursko, malo hrvaško, še kak slengovski izraz mu uide vmes, na srečo pa ne zna madžarsko, ker se je priselil med nas z Goričkega. Na srečo pravim zato, ker bi z madžarščino iz svoje čudne govorice ustvaril pravi »bograč«. Frenki je samec srednjih let, brez družine in brez bližnjih sorodnikov, živi pa nedaleč od naju s svojim mešančkom Črnkom, ki mu edini dela družbo. Frenki dela v sortirnici komunalnih odpadkov, kar mu sploh ne diši, a kaj more ... V Prekmurju najti delo, sploh v primeru, da nimaš nobenih šol, je res težava.

»Upam, da tatov ne bodo ujeli,« dodam s kančkom jeze. »Kar že so odnesli, Česarju ne bo manjkalo! Nakraden kapital ima že varno spravljeno v kakšni davčni oazi, brez skrbi! Ko pride iz zapora, bo car!«

Vsi smo jezni na zloglasnega Česarja, ki je prišel do tega vikenda in goric na čuden način v zelo meglenih okoliščinah. Vila se šopiri z alarmom, kamerami za video nadzor, visoko ograjo in v oči vpijočim napisom: Pozor, hud pes! Čeravno tega hudega psa še nikoli nismo videli – in tatovi so bili očitno o tem dobro obveščeni.

»Ja, pa to sta slišala, da se bo v industrijski coni spet gradilo? Rastlinjaki menda, neka avstrijska firma, več kot 800 novih delovnih mest ...«

»Eh Frenki, to ni novica! O tem že vsi vrabci čivkajo,« reče Joži in doda: »Ne nasedaj, saj veš, kako je bilo pred prejšnjimi volitvami, ko so gradili pri Leku. Kak rompom-pom je bil, obljubljenih več kot 200 delovnih mest, končalo se je pa pri dvajsetih. No, zdaj smo spet pred volitvami ...«

»Ja, prav imaš, sosed,« soglašava Frenki. »Zdaj nam bodo obljubljali nebesa, po volitvah pa isto sranje. Pa kaj, Joži, če bi mi ti zrihtal kakšno delo, ko bodo rastlinjaki že postavljeni. Gotovo poznaš koga.«

»Žal, Frenki, ne morem pomagati ... sem samo navaden lendavski upokojenec brez stricev in tetk na občini. Še svojemu sinu z doktoratom znanosti nisem mogel pomagati, zato se dnevno vozi delat na fakulteto v Maribor. V Lendavi preveč šolanih pač ne rabimo,« pojasnjuje Joži, Frenki se pa mršči, se čoha po glavi in vzame cigareto iz mojega zavojčka – kar tako, po domače. Hitro mu nalijem še skodelico kave, saj sodita skupaj – kava in čik.

Pa mu vržem pod nos: »Tvoja tako opevana stranka ti naj pomaga, Frenki. Janša ima še vedno veliko moči in vpliva, pri takšnih zadevah naj se lokalna celica SDS angažira.«

Frenki puhne dim, pa me debelo pogleda, kot da sem zinila vesoljno oslarijo: »Stranka se bori za višje cilje. Boš videla, prihodnje volitve bodo za SDS bomba!«

»Ja ja, višje cilje! Jih ti vidiš? Stranke bi se morale boriti za volivce, za malega človeka, ne samo za višje cilje,« ga zavrnem malo žolčno, ker mi gre njegov SDS na jetra, njegova zaverovanost v velikega vodjo pa ravno tako. Sicer nisem naklonjena nobeni stranki, vse po vrsti zamegljujejo resničnost in se borijo samo še za svoj prestiž.

»Kaj pa o Murskem valu sta slišala? Menda ga bodo župani na koncu res še kupili! Potrebujejo volilno trobilo in regionalni radio je kot nalašč. In to z našim denarjem ...« Frenki spet puhne dim, saj v bistvu sploh ni kadilec, samo bolj imenitnega se počuti s čikom med prsti. »Vrtijo nas, kot nas hočejo. Ne mislita, da smo Slovenci v bistvu jako pohlevne ovce?«

»Seveda smo,« soglašam, pri tem pa res, »vsak se boji za svojo rit, zato raje po nojevsko tiskamo glave v pesek in čakamo, da gredo viharji mimo. No, pri kolobocijah okrog Murskega vala smo se pa le postavili, kot je treba in mislim, da zaradi vala ogorčenja po medijih po mojem do nakupa le ne bo prišlo.«

Frenki vztraja pri svoji teoriji: »Lendavčani so pa živa beda.« Sam se seveda nima za Lendavčana, saj je priseljenc, kot pravi. »Slišal sem, da mariborski Čander in tisti pesnik, imena se ne spomnim, ki agitirata za Lendavo pri kandidaturi za EPK, pošteno molzeta občinsko blagajno. Na sestanku strankarskega odbora so omenjali blazne vsote, več kot 30 000 evrov. Je to res?«

»Najbrž,« pritrdim, «objavljeno je bilo na Lendavainfo.com. Tudi mene je kar šokiralo. Pa kaj moremo? Občinski svet za vsak županov predlog dvigne po potrebi obe roki.

Frenki odkimava, Joži mi pa namiguje, naj ne poglobljam debate, ki itak ne more prinesiti nobenega olajšanja. Saj smo vendar nepomembni, mali ljudje, ki jih nihče noče slišati, kajne?

»Samo še to: moj desni sosed Horvat je prodal svoj vinograd s kletjo vred, ne bosta verjela – za 15 000 evrov!« se razburi Frenki. »Rekel sem mu, da je totalno mahnjen. Skoraj nova klet in 800 trt pa za 15 000 evrov! Kam smo prišli! Razprodajamo vino-grade, objekte, kot bi razprodajali svojo tradicijo. Res bedno!« Potrka se po glavi, odkimava, potem se pa z adijo do jutri odpravi domov.

Po Frenkijevem odhodu si oddahneva. Saj ni nadležen, a ko začne napletati, zna biti jako naporen. Ko grem mimo njegove skromne kleti, ki stoji nasproti nekdanje Kranjčeve zidanice, me vselej stisne v želodcu. Na oknih ima rjuhe namesto zaves, pri vhodu nagradene stare fotelje, kupe lesa in plastenk, med katerimi poležavajo mačke, ki jih ima menda več kot deset. Hrano zanje dobi v Hoferju, ko pred zaprtjem izločijo klobase in druge mesnine, ki jim je pretekel rok trajanja. Rad ima živali,

naravo in ljudi in zmerom pravi, da je kljub revščini, s katero se tepe že od malih nog, ponosen na vse, kar je v življenju dosegel. In res redko potarna. Običajno le takrat, ko mu crkne moped, brez katerega pač ne more na delo, ali pozimi, ko mu sneži v spalnico, ker je hišica brez poštenih stropov in seveda tudi brez izolacije. Miloščine ne bo sprejel, razveseli se pa časopisov, revij, knjig, kakšnega krožnika sladkarij ali mesa z ražnja, ki običajno ostane po vsaki družinski fešti.

Nemški filozof Hegel trdi: ČLOVEK ni nič drugega kot njegova dejanja. Če so dejanja dobra, je tudi človek v svojem bistvu dober.

Aleksander Ružič

GLAS TIŠINE

Glas tišine valovi po zraku,
zven globine se vrti v fraku.
Gluhi gluhega poslušā,
moder modrega preskušā.

Vara ga, tako ga skuša,
prazna njegova je duša.
Meglo seje, malo žanje. Suha
noč je v močvirju gluha.

Voda motno se svetlika,
gluhi zven ga k sebi vleče,
majhna je podobe slika,
hrope, težko nosi tovor sreče.

Nič ga ne premakne, nič ne sluti,
le tovari svoj spomin naduti.

VALOVIM

Meč vrtim nad ognjem zlatim,
zvezde blede s svoda klatim.
Iskre ostre sujem na poljano,
gledam luno, blede obsijano.

Noč je svetla, vidim polje.
Mi svetlobo riše – naj bo bolje.
A temina se upira v meni,
v zarjaveli duši leni.

Boj se bije, dolga kopja suče,
čas nastavlja mi življenja ključē.
Dvigam se in padam v globino,
v neskončno valovim sivino.

ONA

Bila je.

Odeta v kopreno.
Sveže drhteča.
Rahlo odstrta,
vabljiva, minljiva.

Še je tam.

V pajčevini se suče,
spomine odstira,
bolestno podobo
iz sence pobira.

Je večna.

Nesó jo valovi
v neskončno poljano,
nad njo se bogovi
igrajo ubrano.

KI FOG MEGVÉDENI?

Amikor Amanda kilépett az irodája ajtaján, nem volt kifejezetten feldobott. Hirtelen összeállt benne minden. Úgy érezte, hogy őt senki sem fogja megvédeni.

- Ilyen időket élünk... – gondolta Amanda – Senkiben sem lehet megbízni. A bizalom nagy szó. Ha nem tudsz megbízni valakiben, talán boldog sem lehetsz. Amanda felismerte, hogy a bizalomhoz még mindig két ember kell. Lehetséges, hogy eddig rossz helyen építkezett. Csak ez volt a hiba, a talaj, ami nem az ő lábai alá volt való.

- És hol volnának azok az új helyek, ahol a reménytelennek tűnő helyzetből valami újat tudnál kihozni? – tette fel önmagának a kérdést. De válasz nem volt rá. Amanda tudta, hogy az őszinte kommunikáció talán a legjobb kiindulópont. És ezt elsősorban önmagánál kéne elkezdenie.

- Itt nem fogok elakadni... – bízta magát. – Az erős emberek tisztában vannak a gyengeségeikkel – elmélkedett Amanda, s reménykedett abban, hogy fel lehet újra éleszteni a porrá égett bizalmat.

- De ki fog megvédeni? A diplomáim, a doktori disszertációm, a nyelvvizsgáim, szakmai bibliográfiám? A férjem, a gyerekeim? Apám, anyám? Öcsém? A főnököm, a munkatársam? Kik fognak megvédeni? Ez is sokszor reménytelennek tűnt neki. Aztán eszébe jutottak a pozitív tapasztalatok is, amikor Kanadába utazott egy óceánon túli konferenciára, ahol senkit sem ismert nyolcezer kilométer távolságban, mégis segítettek útbaigazítani, eljutni uticéljának a végpontjához, pedig ismeretlen emberek voltak, akik mégis meghallgatták és útbaigazították. Kedvesek voltak hozzá, mert ez egy ilyen ország volt, ahol sosem tomboltak világháborúk és közel hatvan különböző nemzetiség élt együtt. Ha valakihez az emberek általában bizalommal fordulnak, az valószínűleg méltó lehet a bizalomra.

- Miért kell ennyi sziszüphoszi utat megtenni, az emberi teljesítőképességet már-már meghaladó és hiábavaló munkát, hogy kialakuljon a bizalom? És, ha kialakul, miért hullik olyan gyorsan vissza a semmibe? A bizalom a bolondoknak való. Változik és elporlad, akárcsak a homok, eléggé gyenge alap bármilyen szövetségnek – gondolkodott Amanda.

Amanda, kilépett az utcára és teljesen megnyugodott. Elhatározta, hogy ő nem lesz bizalmatlan az emberek iránt, mert csak ezzel küzdheti ki magának azt az érzést, hogy mások is megbízának benne.

- Ha adok, akkor talán kapok is valamit. Bizalmat bizalmatlanság helyett? – levonta a végső konklúziót, de nem volt kinek elmondania.

Filip Matko Ficko

NASILJE V SVETU ∞ ERŐSZAK A VILÁGBAN

OPIS (in OZNAKA) OSEBE ali ∞ SZEMÉLY- vagy

OPIS POKRAJINE ∞ TERMÉSZETLERÁS

JE DELO VREDNOTA? ∞ A MUNKA ÉRTÉK?

36. literarni večer ∞ 36. irodalmi est

Lidija Alt

POTOK

Svet se je
od tebe oddaljil,
nisi več to,
kar si nekoč bil.

Življenje naložilo
ti je težo skrbi,
ki lepoto narave
sedaj vsem greni.

Nekoč vabil si nas
v svojo bližino,
polnil poglede
z neskončno daljino,
nas razvajal
s studenca svežino ...

O potok,
ti voda spomina,
nekoč si bil
raj naših dni,
sedaj postal si
grobišče smeti.

ZLATA POLJA

Po zlatih poljih
veter se mudi,
ziblje zrno kruha,
plod marljivih ljudi.

Je veliko rodov
ta polja oralo,
morje potu
je v zemlji ostalo.

Še vedno jim
pesem daje moči,
njih sloga
briše trpke sledi.

Po praznih poljih
se veter mudi,
kašče so polne,
po kruhu diši.

NA ODRU SVETA

Na odru sveta
se dogajajo
grozne stvari ...

Vsak dan gledamo,
kako sila moči
podira uspehe ljudi
in srečo, ki v njih je živila.

Vsak dan vidimo
obraze ljudi,
ki strah jim
korake prešteva.

Vsak dan
slišimo jok
nedolžnih otrok,
ki nam v srcu odmeva.

Zares je ta svet
s sovraštvom prežet
in sonce ne more
do njega.

Poiščimo pamet
in veliko srce,
ki bosta pravičnosti
mesto dodelila
in žalost v srečo spremenila.

Verona Auguštin

SPOMINI

Zaprla sem svoje spomine
v skrinjico zlato,
ključ odnesel je čas, ki je
za mano.

Dnevi temni so bili.
Zastor je dvignjen,
svetloba je v dušo
stopila, jo osvetlila!

Ko roko steguje po meni
spomin iz temnih globin,
hoče na plan,
skrinjico zlato trdno držim,
preteklih dni nočem nazaj.
Brez dnevov temačnih
svetal je vsak nov dan!

PRETEKLOST

Preteklosti ne moreš priklicati.
Ostane za nami vekomaj.
Kar bilo je, so le spomini,
megleni, temni, svetli.
Sčasoma se še ti oddaljijo.

Spominjamo se slabih dni,
lepi trajajo prekratko.
Čas hiti, ne čakajmo na jutri,
ustaviti se ga ne da.
Živeti je treba v trenutku - zdaj.
Lahko trenutek izgubiš,
sprašuješ se, zakaj potem živiš?

PRETEKLOST

Preteklost je nekaj, kar se je zgodilo včeraj, pred enim tednom, pred enim mesecem.

Pred 50. leti se je živelo drugače, tudi navade so bile drugačne. Vse se je sčasoma spremenilo. Šlo je počasi, s tokom življenja naprej. Bila je drugačna moda. Tehnologija se je počasi razvijala. Vsega, kar je bilo takrat, si sploh ne moremo predstavljati. Zgodovina naroda je zapisana in skrbno shranjena v trezor, ki je na varnem.

Preteklost je naše življenje, saj tudi sedaj pišemo zgodovino. Vsako obdobje je skrbno zapisano in shranjeno. V Veliki Britaniji imajo velike trezorje, kjer je shranjena vsa naša preteklost. V njem so 1000 let stari, skrbno čuvani in varovani zapisi.

Vsak od nas ima svojo preteklost. Eni se je spominjamo bolj, drugi manj. Moje najgloblje misli se vračajo daleč nazaj, v leto 1948, ko se je rodil moj najmlajši brat. Spominjam se dogodkov, ko sem bila stara 5 let. Ko brskam po svoji preteklosti, vedno pricurlja na plan kaj zanimivega, saj želim osvežiti dogodke, ki sem jih v nekem obdobju doživela. Želim se vrniti v leta, ko sem začela delati, se spomniti, kje vse sem delala, kaj sem delala, s kom sem se družila, kakšen odnos sem imela z ljudmi.

U DUBINI PROŠLOSTI

Naterala si svoje misli da te povedu u neznano.
Da te usmere ka sreći, da pobediš samu sebe.
Uspomene si zabetonirala zauvek.
Dani su pisani zlatnim slovima.
Očekivanja su bila velika.
Čak su i uspomene izbledele.
Ostale su samo uspomene na prošla vremena.
Suze si ostavila u nekom dalekom svetu.
Ostale su zaboravljene.
Prošla su sećanja a odgovor je stigao kasno.
Tvoje kajanje ostalo je kao erupcija ugaslog vulkana
Tamo među zelenim palmama sastavila si dva plamena.
Vijugava reka donela je snove sa sobom.
Bez izrezanih grana ne bi bilo proleća.
Sa sobom si odnela sreću
Odbacila prste detinjstva.
Pobedila nejaku mladost.
Kroz maglu je prohujala mladost
Kad se puna jedra razliju na mesečini tražićeš oproštaj.
Niokuda neće biti znaka koji bi te vodio pobedi.
Neko je brojao dane koji su bili ispisani za tebe.
Određena ti je putanja sa koje nisi mogla da skreneš.
Išla si do kraja puštajući svoje misli, da te vode u neznano.
Sanjala si rečni tok koji se valjao prema tvojoj sudbini.
I reka je posustala želeći da ti pomogne.
Odbila si njenu pomoć i bacila se u nepoznato.
Traga nije bilo za kojim bi mogla da pođeš.
Ostala je praznina u nedrima tvojim.
Ništa nije moglo da nadoknadi očekivanja, kojima se trag izgubio.
Tražila si smisao života, verujući u nemoguće.
Nisu ti dozvolili da misliš o životu, koji će ti promeniti smisao.
Na leđima si osetila dah neba.
Nad tobom je planula munja.
Zgrabila si život svojim nežnim rukama.
Očekivala si radost, koja je došla kroz misli.
Nisu bili potrebni drugi načini.
Otvorilo se nebo.
Stigla je dubina.

Stvorila se legenda za neka druga vremena.
Iskopnila se je misao.
Stvorila se realnost, koja je odudarala od mladosti.
Čekala si urlik tela.
Zatalasala se je mladost.
Prohujala potocima želja.
Rodila se realnost.
Toplotom si istopila želje.
U utrobi zemlje ostavićeš misli.
Začela si život, koji će ti ostvariti snove.
Zauvek će ostaviti trag neispavane noći.
Uspomene su pokrile smisao života.
Želja se neće ponoviti.
Prošli su dani.
Prošle su godine.
Ostala si zauvek vezana za ovaj kraj.
Uspomene neće nikada izbledeti.

Zlatka Frajzman-Pupa

NIKO

Meni je često dosadan sopstveni život,
tražim put, kojim bi otišla iz njega,
žudeći da napustim ovo vreme...
Da se nečujno izvučem kroz neka druga vrata
u neku drugu stvarnost!

Sve već postoji u meni.
Niko mi ne nudi drugu galeriju slika,
niko mi ne priređuje nove note
na skrivenim koncertima moje duše.
Niko mi ne daje ključ od nove brave,
niko mi taj drugi svet ne čini vidljivim
svojim krupnim, bojažljivim očima neispunjene čežnje.

Jasno govoriti, da sam rob
vremenu ovom.

Nataša Horvat

NIJE JOŠ VRIJEME

Nije pravi trenutak,
da priznamo si,
kako smo skrenuli s puta
i kako smo mogli
sačekati neki glas iz budućnosti,
da nam da znak za
pristanak,
da možemo pomaknuti
sve granice razuma,
doseći svoju veličinu
i grliti oblake,
sakupiti sve pogubljene snove
i od njih satkati
pregršt zvjezdane
prašine.
Skrenuli smo s puta
i bez pristanka
istetovirali su nam križ na leđa -
u ovoj mučnini
koprcamo se od uspomena i bola
i ne može nas ništa vratiti
iz središta tišine,
a mogli smo sačekati neki glas
iz budućnosti ...

Milan Hajdinjak

NEKOČ

Nekoč sem ljubil tebe
tako silno
z vso dušo svojo,
tebe samo!

In ti si odšla ...

Zdaj ljubim nekoga:
daljni, neznani,
nedosegljivi
IDEAL –
SVOJO NOVO POT!
Ti, dekle, si
samo senca njene podobe ...

LE NJEJ

Ko mrak ti seže v dušo,
nespokoj ti v srcu ždi,
življenje spremeni v rušo,
nekje globoko ljubezen spi.
Sanje se spremene v meglo,
večno tavajo v temi,
nasmeh zamrl je za vedno,
ostala je le praznina nema.
Dolgo traja, še predolgo,
v duši žge, srce gori,
oko potočilo bi solze,
v grlu beseda zanemi.
Iz dna ljubezen vstaja,
nežna vsa dehti,
v prsih srce mi raja,
obraz trd zdaj zardi.
Počasna je, nemirna,
v sanjski svet leti,
le ona je nežna, nemirna,
zdi se brez ljubezni.
Je bog želel mi sreče?

Mi angela poslal,
ne, nikoli, srce trpeče,
bom kdaj lahko mirno zaspal?
Leti misel, leti k njej,
življenje se budi,
v srcu ne bo miru prej,
da me večno ljubi.

SLOVO

Slovo ... od koga in zakaj?
Od nje, ki sem jo ljubil
in je ne bo nazaj,
ker igro sem izgubil!

Slovo ... mogoče od gozdliča,
ki dajal je zavetje,
ljubezni bil je priča,
lepšal je poletje?

Slovo ...
Namesto svatov črn ptič
leti v prihodnosti obup,
okoli njega prazen nič,
za njim spominov strup.

Slovo ...
so črni svatje,
črni bratje,
črn ptič
in nič
in nič
in nič ...

Danijela Hozjan

SPOMIN NA MINULE DNI

Leta prehitro teko,
ljudje več ne vedo, kje so,
ne cenijo lepote okrog sebe?
Hitijo, ne ozirajo se na druge,
v prazno govorijo in se slepijo.

Spomini odhajajo z njimi v pozabo,
le redki so tisti, ki cenijo naravo,
ljudi, okolje in zdravo prehrano.
Le hitijo, se slabe družbe veselijo,
nikomur lepe besede ne privoščijo.

To je slaba pot pokvarjene družbe,
nezadovoljstva in pogube.
Predramimo se! Stare spomine obudimo!
Bodimo to, kar smo nekoč bili:
v srcu dobri in v družbi veseli!

JE DELO VREDNOTA?

Delo, delo, delo – kaj pa sploh je to?
Je to vrednota, je lepota,
marljivost, dobrota?
Ali pa trpljenje, mučenje,
okrutnost in slabo mnenje?

Nekako vsega po malem.
Vsako delo je vrednota,
vendar pa je odvisno od različnih dejavnikov,
ki jih določa človek – da, človek,
ki včasih presega svoja merila in pozabi, da je človek.

V svetu in tudi pri nas je preveč izkoriščanja,
trpinčenja, šikaniranja, mučenja,
da bi lahko vsakemu delu lahko rekli,
vrednota, dobrota.

Človeku so odvzete osebnost,
morala, volja in obstojnost.
Človek več ni človek,
je stroj in številka - to pa ni človek.

Ne vem, kako bomo ohranili vero,
da je delo vrednota.
Ali bomo res morali na drug planet,
poiskati druge ljudi in okolje,
se še bolj potruditi, da bo boljše?

Poskusimo z drugimi metodami.
Človek mora najti v sebi vrednote,
ljubezen in spoštovanje.
Le tako bo lahko cenil vse to,
kar ga obdaja in mu daje moči za življenje.

POGLED SKOZI OKNO

Ko pogledam skozi okno,
se mi zdi, da je vse drugače.
Drevesa se šopirijo v svoji lepoti,
krasijo jih čudoviti cvetovi,
ki jih obiskujejo čebele z različnimi glasovi.

Travniki so odeti z zeleno preprogo,
ki jim daje vtis mehke in novega rojstva.
Drobne marjetice kukajo skozi gosto travo,
tu so še cvetoče divje jagode, razni praproti,
čisto pri zemlji pa kukajo na svet novi zarodki.

Okrog in okrog vse brsti in zeleni,
ptičje petje se sliši iz krošenj dreves,
oznanja lepoto narave vse do nebes.
Prisluhnite torej vsemu kar je okoli vas.
bodite veseli in srečni ter oznanjajte ta mogočen glas.

Franc Koren

NEBESA

KO SEM TE UJEL,
SEM ZALEPIL ZAKONSKO POSTELJO NA STROP,
JO OŽARIL Z ARKTIČNO BELINO PRTA
IN OBLAČNO PLAVIMI POJŠTRI,
SEM TI REKEL:
POGLEJ, TAM SO NAJINA NEBESA,
BOŠ VIDELA, KO BO NAJINA LJUBEZEN PRAVA,
BOVA PREMAGALA ZAKONE GRAVITACIJE IN SREDI NJE
SKOTILA VSE NOETOVE PRITIKLINE,
KI PREDSTAVLJAJO DANAŠNJE ŽIVLJENJE:
OTROKE, JAGODE, KRAVO MOLZNICO IN KLESAN NAGROBNI KAMEN
S PISAVO DOLŽNIH IN GREŠNIH.

KO SEM TE IZPUSTIL,
NISI HOTELA ODITI,
POKLEKNILA SI IN MOLILA.
NEVIDNI OKOVI SO ZACVETELI KOT VRTNICE PO POZEBI ...
»UBIJ ME, UBIJ, POLJUBI ME, LJUBI ...« IN TAKO NAPREJ.
KOT DA NE BI VEDELA, DA JE BARKA NASEDLA,
DA JE PRISTANIŠČE POŽRLO OTROKE,
DA SO JAGODE IZKRVAVELE,
DA JE KRAVA MOLZNICA PRESAHNILA
IN DA NA NAGROBNEM KAMNU NI MOČ IZKLESATI NOBENEGA
DOLGA IN GREHA VEČ.

NAD NAMA SO ŠE ZMERAJ VISELI
ARKTIČNA BELINA PRTA IN OBLAČNO PLAVI POJŠTRI ...
NEBESA

Janja Magdič

ŽIVLJENJE

Pomisli, človek, in poglej,
kaj življenje naše je prej ali slej,
kako življenje hitro mine,
kako nenadno vse izgine.

Glej, noč in dan je grob odprt,
si mlad al' star, ne vpraša smrt.
Neznana ura sta ti in dan,
ko v večnost boš pozvan.

Zato zamislimo se večkrat tudi mi,
kako živimo,
koliko lepih besed si namenimo,
koliko časa si posvetimo.

Živimo za danes –
za ta trenutek,
ne za jutri,
kajti trenutke življenja ne moremo ustaviti -
ustavimo se lahko le mi sami,
če se imamo dovolj radi.

Preudarno izkoristimo
in uživajmo življenje,
ki nam je dano.

PREVARA

Telo strese nepričakovano spoznanje
grenke, tihe prevare -
obraz spreleti groza,
ki spači njeno podobo.
Mlado srce - ob komaj rojeni ljubezni -
se zdi podobno razvalini.

Ustnice drhtijo,
zaman ponovno sreče si želijo.
Brez besed usta nemo molče,
ne upajo več v življenje.

Oči plavajo v morju obupa,
poskušajo zdržati bolečino srca
in zakriti potok solza.

Vendar so nemočne,
bolečine razočaranja so močnejše.

Potok solza se zbere v veliko solzo,
solzo prevare in obupa.
Utrne se iz očesa,
spolzi po bledem licu
in neslišno zdrkne na tla ...

Lesketa se, blešči se,
zakriva bolečino prevaranega srca.

Toda nihče ne ve,
kdo bolečino ji povzročil je,
kdo mladenko prevaral je
in ji storil to strašno gorje.

Olga Paušič

SPOMIN

Bila si sestra mi 'po duši',
prijateljica še iz rosnih let,
bila si dež po dolgoletni suši,
otok, mir, moj varen svet.

Zaupala sem ti, verjela vate,
z roko v roki sva bili močan duet,
gledali sva ta ves sivi svet
in sanjali o rajju, ki nekoč bo spet.

Verjela sem, da si TI prava stvar,
prijateljstvo za temne - svetle čase,
a zdaj te vidim – misliš samo nase,
na slavo, na laži in na denar!

Prasica prava si postala,
obrnila po vetru plašč,
kleveti in koristim si nasedla,
in mislim, da bilo je za nalašč.

Spomin je le ostal,
spomin, grenkoba v srcu,
kar dobrega sva skupaj naredili,
je že zbledelo brez sledi.

Res človek blizu je živali:
dvoličen in strašljiv,
kremplje ti v dušo zasadi,
umiraš tiho, brez krvi.

In res je, kar trdi modrost ves čas:
človeku daj oblast,
obleci uniformo -
razkril bo svetu svoj pravi obraz.

POD ČEŠNJO (opis pokrajine)

Moj najljubši kotiček, prostor za razmišljanje in meditacijo, je zelo star in že pošteno preperel hrastov štor, stoječ pod 26-letno češnjo pred našim vikendom v Lendavskih goricah. Češnjo sva zasadila, ko sta bila fanta stara osem let, saj sta potrebovala drevo za plezanje, opazovanje čebel in sladkanje obenem. Zdaj je stara 26 let! Kam neki so izhlapela vsa ta leta?

Z mojega štora se razpira pogled na dobršen del Prekmurja in še veliko dlje. Ob jasnih nedeljskih jutrih rada greva z možem v gorice na kavo. Takrat je najlepše sedeti, nič delati in opazovati. Na desnem griču vidim strnjeno naselje simpatičnih družinskih hiš, grajenih v »socialističnem« slogu, kot radi pravimo: so kvadratne oblike s štirimi okni na največkrat beli fasadi, imajo trikotno streho, krito z rdečimi strešniki, pred hišami pa so vrtovi in vrtički s cvetnimi ali zelenjavnimi gredami. Rahlo levo se oko že obesi na Vinarium, naš slavni stolp, trenutno najvišji v Sloveniji. Prava vaba za horde turistov, ki v teh pomladnih dneh dobesedno oblegajo lendavsko novopečeno znamenitost. Še malo levo je dobro vidna kapela svete Trojice, obdana s košatimi akacijami, ki so sredi maja živo zelene barve, posute z belimi lisami, saj je akacija na vrhuncu cvetenja. Za zvonikom svete Trojice so daleč zadaj lepo vidni obronki Kozjaka in Mariborskega Pohorja, nekoliko bolj levo pa trebuch Boča, razpotegnjeni grebeni Maclja in celo Donačko goro, ki je podobna šiljasti vulkanski tvorbi z dvojnimi vrhom. Trije priljubljeni cilji pohodnikov. Včasih po dežju, ko je zrak res kristalno čist, vidim skrajno levo celo hrvaške vrhove, vse tja do Žumberačke gore in Ivanjščice. Tako z mojega štora vidim ravno toliko ali še več kot tisti, ki silijo za sedem evrov na vrh Vinariuma!

Če pogledam predse v dolino, je lepo vidno naselje, ki se začne pri novem lendavskem pokopališču in se zajeda v obla griča levo in desno kot dobro ošiljen klin. Hiša pri hiši, med njimi veliko zelenja, predvsem zelenja, saj je sadno drevje v glavnem odcvetelo, le rožni grmiči potonik, okrasne vijoličaste in rumene akacije, živobarvnih lilij in bezga s svojo mavrico popestrijo pokrajino. V ozadju zbode oko grda temna stavba Lekovega skladišča/pakirnice in še drugih kvadratnih objektov v industrijski coni izven mesta. Te grdobe so pač nujni davek razvoju in napredku kraja! Vidim celo trak avtoceste, ki povezuje Madžarsko s Slovenijo. Kot mravlje brzijo po njej v obe smeri preštevilni tovornjaki, s pričetkom pomladi pa tudi vse več osebnih vozil na poti v Italijo, Španijo in druge zahodne dežele. Reko Muro lahko zaslutim le v zimskih dneh, ko drevje osuje svoj listnati okras in se v ravnici modro zablešči – to je Mura, naš simbol in od nekdanj znamenitost, pečat pokrajine, nemirna arterija, ki zagotavlja ljudem in zemlji življenje. Te dni je pogled na ravnico še posebno pisan, saj se oko lahko potopi v živo rumenilo cvetoče oljne repice, v škrlatne zaplate lucerne ali preprosto v olivno zeleno barvo žitnih polj, na katerih le slutiš rdeče pege divjega maka.

Res je krasen ta naš svet. Ko odmislim vse tegobe, skrbi in vsakdanje izzive, ki me hote ali nehote obremenjujejo, se zdi, da je okoli mene sama lepota, oplemenitena z neskončnim mirom, tišino in vonji življenja, bivanja, s toplino večne narave.

Biserka Sijarič

KOLEKTIVNE SANJE

Prepoznam bolečino
sključene resnice,
zaprta usta po potrebi,
zavest, ki skoči v bran pestnice.

Drezam v preteklost
kakor ranjeni poet,
100 let staro dušo
hranim z dnevi za zalet.

Spet pokala krepost
po šivih bo nevzdržno
in z glavo sklonjeno
ponos pod težo pači držo.

Na razcepu pred večino,
vsa nemilost brca vame,
ker še vedno, proti toku,
rušim kolektivne sanje!

KÁLVÁRIA, KERESZTHALÁL ÉS FELTÁMADÁS

Amikor Tünde belépett Pilátus irodájába, ahova már előzőleg bejelentkezett, érezte, hogy baj lesz, hiszen a titkárnője várta, nem maga Pilátus, aki arra hivatkozott, hogy sajnós várnia kell a helytartóra.

- Legyen nyugodt, hamarosan jönni fog Pilátus, csak várjon türelmesen – tájékoztatta a titkárnő, aki kedves volt hozzá, elbeszélgetett vele, de ő sem tudta megmondani, mikor érkezik meg az elfoglalt Pilátus.

A helytartó rezidenciája fényűző volt, ki tudja mi célból, de látni lehetett a helyiségen, hogy sok pénzt költöttek rá, hogy látszódjon, nem mindennapi irodáról van szó. Aztán betoppant az irodájába Pilátus, aki meglehetősen zaklatott állapotban volt, feszült a dühtől. Tündének úgy tűnt, hogy már előtte felhergelte magát, mint ahogy a politikusok szokták magukat felhergelni, ha van rá valami okuk, ha meg nincsen, akkor pedig kitalálják. Tünde várakozó helyzetbe helyezte magát, hiszen ő akart ide jönni, most minek háborogjon. Pilátus közelebb lépett hozzá és az asztalon belelapozott a tanulmányköteteibe, amelyeket azért tett oda, hogy könnyebben mutassa be a koncepcióját. Később arra is rádöbbsent, hogy ez is felesleges volt, hiszen Pilátus már előzőleg eldöntötte, hogy bosszúból sem akarja őt meghallgatni. A lapozgatás még ingerültebbé tette Pilátust, aki ezt is megszokott pózként cselekedte, hiszen ő a helytartó, azt csinál, amit akar. Ki is mondaná meg neki, mi a jó és mi a rossz cselekvés? Ő korlátlan és öntörvényű. Ő a 21. században él, amikor okos telefonokkal hálózunk be a világot, vagy a világ minket.

- Mi az igazság? – kérdezte Pilátus izgatottan Tündétől.

- Az én igazságaim a könyveimben rejlenek, leírtam őket. Időre van szükségem, hogy ismertessem. Ez alapján szeretnék dolgozni, értékeket teremteni a helytartó birodalmában, ahol születtem – válaszolta Tünde.

- A te világod nem illik bele a mi világunkba. Mit is akarsz tőlünk? Itt már kihalóban van a magyarság, porladozik, nem kell őket feltámasztani a poraikból. Egyébként is porból lettél porrá válsz. Nem kellene itt magyar gyűjtemények, nincs ki olvassa őket – folytatta a mondanivalóját Pilátus.

- Felesleges itt megváltani a világot, mi megváltás nélkül is jól megvagyunk – bontotta ki a gondolatait Pilátus.

- Minek itt a prófécia? Nem értjük mi ezt. Miért is erőlteted ránk? – folytatta a mondanivalóját s még levegőt sem vett, annyira izgalmasnak tartotta a beszélgetést, amelyben szokás szerint csak ő beszélt.

- Mi mást akarunk, itt és most élni, jól élni, nem a keresztfán. Minek az evangélium? Csak megzavarja a gondolatainkat. Ki akar napokig szenvedni a keresztfán, a Golgotán? Ki volna ilyen hülye? S a két latrok is csak kinevetne. Ez a világ nem a te oldaladon áll – fejezte be a beszédét Pilátus, a procuratori rangú helytartó.

Tünde nem jutott szóhoz, felállt és némán távozott. Elkezdte járnia a kálvária útját.

A feltámadása is késni fog, de ahhoz hogy feltámadjon, előtte meg kellene halnia. Kint az utcán nagyot sóhajtott, rossz döntésnek vélte a találkozást Pilátussal, habár a rómaiak idejében még a néppel is szembesülnie kellett volna. Ezen az utcán egy lélekkel sem találkozott, szerencséjére.

„Pilátus pedig látván, hogy semmi sem használ, hanem még nagyobb háborúság támad, vizet vévén, megmosá kezeit a sokaság előtt, mondván: Ártatlan vagyok ez igaz embernek véréből; ti lássátok!” – a Biblia szerint...

A PINCÉR

Átlagos napnak ígérkezett ez a hétfői munkanap. Violetta elindult, hogy beszeresse a szükséges ajándékkönyveket Muraszombatban, az Ifjúsági Központban, és kioszthassa az olvasási verseny résztvevőinek. Korán kelt, hogy gyorsan elintézhesse a munkahelyi teendőit. Amikor megérkezett Muraszombatba, a muravidéki megyeszékhelyére, egy kis forgalmi dugóba került, hiszen útlezárás volt. Azt követően parkolóhelyet kellett találnia a megyei könyvtár környékén, a város központjában. Reggel fél nyolc volt. Ébredezett a város és annak a lakossága, de itt-ott a kávéházak előtt már kint ültek és szürcsögték a reggeli kávéjukat. Violetta megszólított egy kávézó embert.

Jó reggelt kívánok! Érdeklődni szeretnék, hogy hol lehet egy parkolóautomatát találni? – érdeklődött az utcán.

Nézzen csak odaát, az úttest másik oldalán van egy – mutatott az utca másik felére egy kedves fiatalember.

Violetta átment az úttesten, de közben kiderült, hogy nincsen aprópénze, hogy parkolójegyet vehessen, tehát elindult egy ott levő vendéglő felé, s közben szorongott egy kicsit, hogy mikor lesz ennek a forgalmi káosznak vége, kint a járdán, úgszintén ott belül, az ő lelkében. Még semmit sem csinált és már problémákba ütközött. A vendéglő teraszán nem ült senki. A reggeli napsugár mégis csalogató volt. Violetta belépett a vendéglőbe, egy szimpatikus fiatal pincért talált a pult mellett. Köszöntötte:

Jó reggelt! Tudna-e nekem segíteni? Parkolási díjat kellene fizetnem, de nincsen apróm.

Természetesen, mindjárt megoldjuk – válaszolta a fiatal pincér, aki nagy pénztárcájában kutatgatva előszedte az aprópénzt, majd hozzátette – Fél óra parkolás ingyenes, nem szükséges fizetni, de ki kell tennie a parkolóóráját.

Violetta megörült a tájékoztatásnak. Mivel sietett, megköszönte a pincér figyelmes-

ségét és kedvességét, de mégis szólt hozzá néhány kedves szót.

Nagyon kedves, hogy tájékoztatott. Majd visszajövök, amikor elintézem a dolgaimat. Ritkán találkozom ilyen kedves pincérekkel.

A pincér elmosolyodott, Violetta szemébe nézett és látszott a tekintetében, hogy tetszik neki a bókja, a megjegyzése és a figyelmessége.

Aztán sikerült elintéznie a könyvek átvételét. Azt követően a muraszombati piacon vásárolt még néhány begóniát a terasz előtti virágágyásba. Majd eszébe jutott, hogy mit ígért a pincérnek. Lassan visszatért a vendéglőbe és rendelt is egy Fanta üdítőt. A pincér beszédbe elegyedett vele, mintha száz éve ismerték volna egymást. Violetta mélyen a szőke pincér szemébe nézett, aki nem fordította el a tekintetét, sőt tetszett neki ez a mozdulat, majd Violetta mellé ült az asztalánál és érdeklődött iránta: honnét jött, mégis mi járatban van Muraszombatban. Violetta megglepte ez a nyitottság, de neki is imponált ez a közeledés. Közben érkeztek vendégek és abba kellett hagyniuk az ismerkedést. Majd Violetta kihasználta az alkalmat, felállt és lassan elindult a kocsija felé, arra gondolva, hogy lassan lejár a parkolási ideje is. Az autópályán döbbsent rá, hogy lehetséges, hogy ez a parkolási hercehurca mégsem volt hiábavaló, hiszen felkeltette az érdeklődését a szőke, kékszemű pincér. Ha akkor nem akart volna parkolni, és nem megy be a vendéglőbe aprópénzért, talán sosem találkozott volna ezzel a férfival. Ott belül érezte, hogy találkozniuk kéne méh, vágyott rá. Mikor is megy és miért újra Muraszombatba? Az autópályán volt ideje ezen gondolkodni. Végül is nem nagy ügy, majd kitalálja, s felhangosította rádiót, amelyből egy kedvenc zeneszáma áradt.

Filip Matko Ficko

BASEN (v verzih ali v prozi) ∞ ÁLLATMESE (versben vagy prózában)

PREVARA ∞ CSALÁS

37. literarni večer ∞ 37. irodalmi est

Lidija Alt

MAČKA IN MIŠI
(basen)

Kadar mačke ni pri hiši,
veselo plešejo
svobodne miši,
haj,haj,haj,
vije se njih raj.

Veselje miši se razlega
vse do sosedovega brega,
a ko zasliši se korak:
tap,tap,tap,
se miši v dir spustijo
in v prvo luknjico zbežijo,
tu čakajo na čas,
ko se mačka spet
odpravi v vas.

PREVARA

Kaj je prevara? Prevara je, če te kdo »okrog prinese«, bi rekli po domače. Prevaran si lahko na več načinov. Morda te kdo prevara materialno ali ti spelje ljubico, ženo ali moža. Takšne prevare so zelo boleče. Najbolj boli, če te prevara mož ali partner. Boli tudi vsaka druga prevara ali kraja, ko te spravijo ob premoženje.

Kaj imata skupnega prevara in kraja?

Ti dve besedi sta tako močno povezani, da skoraj ne funkcionirata ena brez druge. Neverjetno, kako so prevaranti iznajdljivi, koliko idej imajo, da bi čim bolj prikriili svoja dejanja.

Zakaj toliko prevar?

Ljudje si ne znajo in nočejo priznati – dojeti, da je zadosti to, kar imajo. Nimajo slabe vesti, če kaj ukradejo, čeprav to ni njihova last. Ko se ponudi do priložnosti, preprosto vazmejo in jih ne peče vest. Saj revni ne kradejo, to delajo tisti, ki imajo že nakopičeno bogastvo. Priložnost dela tatu, in res je, da je denar sveta vladar.

Prevare so se v svetu že tako razbohotile, da postajajo kar pričakovane, predvidljive. Zdi se nam, da sploh ni več človeka, ki ne bi kradel, če se mu ponudi priložnost. Zato revni ostanejo revni, ker si drugače ne morejo pomagati.

Prevaran človek izgubi zaupanje, v vsakem človeku vidi prevaranta, je žalosten, potr in še kaj ...

U NESREĆI POZNAŠ PRIJATELJA

Sa vrha planinskog gorostasa i za ljude nedosegljivog masiva odlučila je nadprirodno velika zver, da se spusti među ljude i oproba svoje druženje sa njima. Sa seljacima iz obližnjeg sela nije mogla da uspostavi kontakt. Zbog njene veličine bojali su se seljaci, koji nisu želeli, da sa nepoznatom životinjom navežu prijateljske odnose. Životinja je osetila da nije dobrodošla među ljude i povukla se u prirodnu jamu, koja se pružala duboko u unutrašnjost zemlje a koja se nalazila na nekoliko metara od reke, koja je stotinama godina tekla kroz selo i ulivala se u obližnje more.

Odlučila je, da svoj život, koji je mnogo duži od ljudskog provede bez prisustva ljudi. Imala je sreću, da je bila biljožder i da je za nju bilo u okolini čak i previše hrane. A vode je imala u izobilju od obližnje reke.

I dalje je pokušavala, da se približi stanovnicima obližnjeg sela a nije imala sreće sa ljudima. Mada je životinja bila dobroćudna i volela ljude, ništa nije pomagalo. Bojeći se ove životinje seljaci iz ovog kraja dogovorili su se da se zauvek otarase straha od ove životinje- velikanke. Dok je ona spavala dovezli su veliku količinu građevinskog materijala i za nekoliko sati zabetonirali izlaz iz te jame. Probudivši se životinja je pošla ka izlazu iz tunela, da nađe hranu, međutim beton na izlazu nije joj dozvolio da izađe. Svojim jakim glasom i urlikanjem pozivala je ljude da joj pomognu. Pomoć su seljaci danima odbijali. Životinju je glad počela veoma da muči i njeno telo je postajalo sve slabije i slabije. Čak ni do obližnje reke nije mogla da izađe. Jednoga dana nastalo je nevreme. Počela je da pada kiša kao nikada do tada. Poplava je pretila da uništi selo. Ogromna količina vode koja je padala sa neba uspeła je da kroz neke pukotine probije zemlju nad tunelom u kome se nalazila životinja. Popivši mnogo te sveže vode životinja se malo opomogla i stala na svoje noge. Za životinju je to bio spas. Međutim velike količine vode sa neba nastavile su put prema selu rušeći sve pred sobom. Seljaci su počeli da beže iz svojih kuća a nabujala reka, koja se slivala sa životinjskog tunela nosila je sve pred sobom jureći prema selu. Životinja je čula vrisak ljudi i dece iz obližnjeg sela. Mada je bila na bezbednom odlučila je da pomogne ljudima. Počela je da pije sve više vode sa kojom je dobila nadprirodnu snagu, koju je usmerila prema izlazu iz tunela. Razbila je beton na ulazu tunela, koji je vodio u unutrašnjost zemlje. Voda je promenila pravac. Mesto na selo voda je jurnula u tunel i milioni litara vode su tekli u tunel i dalje duboko u unutrašnjost zemlje. Nažalost, voda je sa sobom u unutrašnjost zemlje odnela i životinju. Selo je bilo spašeno. Kad su se seljaci vratili nazad svojim kućama videli su kuda je otišla ogromna količina vode i naravno sasobom odnela životinju, koja je spasila njihovo selo. Tek tada su seljaci videli koliko im je životinja pomogla a oni su je bez razloga mrzeli. Postiđeni su odlučili da od ostataka betona naprave spomenik životinji, koji i dan danas stoji na tom mestu.

Milan Hajdinjak

SPOMINI

Spomin nate, drago dekle,
na mojo vasico v dolini,
na kolovoze, poti,
na trdo garanje,
na tvojo lepo besedo.

Skoraj pozabil sem
tvojo podobo.
Kakšne imaš lase,
kakšne imaš roke?

Vem samo, moje drago dekle,
da si imela modre oči,
da si imela neskončno
majhno in dobro srce.

TEBI

Ujel sem tvoj pogled, neznana,
iskre, ki topijo led
in puščajo globoko sled,
kot plug v polja nezorana.

Tvoj nasmeh, tako poznan,
ki daje up in bolečino,
sužnju dala si zaman,
ker pustih dni sivino
pregnal bo le svobode dan.

... zavita v črnino
dolga noč mineva,
rojeva sanje,
dan rojeva, tvoj pogled, neznana,
je spoznanje ...

Nataša Horvat

TU GDJE NAS SVE VARA

Lijepo je voljeti te na mjestu tako krhkom
kao što je svijet.

Mučno je voljeti te u tom kraju
punomnesavršenstva
Gdje nas sve lomi i ušutkuje
Gdje nas sve vara i rastavlja.

KHATE KAJ SA HOHAVEL AMEN (ROMŠČINA)

Šukar si tut te kamel pe, po than kade kuvlo
sar so si e ljuma.

Dukhado si tut te kamel pe, po than kaj khanči
mišto naj.

Kaj saphagrel amen thajašarel.

Kaj sahoavel amen thaj donde lel.

Danijela Hozjan

PREVARA

Sedim in premišljujem,
iščem rešitve ter objokujem.
Kje so tisti zlati časi,
ko smo lepo živeli na vasi?

Kje veseli ljudje,
dobri in zlata vredni?
Kam so šla vsa hrepenjenja,
veselje in koprnenja?

Vse je pusto in zlagano,
tuje, lase povlečeno.
Večja vrednota od človeka je denar,
ki postaja sveta vladar.

Redko kdo se spomni ljudi,
ki so vsak dan pomoči potrebni,
nimajo ne hrane ne bogastva,
osamljeni so in brez »haska«.

Ves svet je prevara,
goljufija in omama.
Človek človeka več ne pozna,
ne družī se in le goljufa.

Odprimo srca, najdimo izhod,
dobro voljo natresimo okrog.
Bodimo ljudem luč rešitve
in ljubezen odrešitve.

CAPELIN

Za desetimi drevesi in sedmimi nebesi, za desetimi gorami in sedmimi vodami je živel majhen škratek. Imel je zelene kariraste hlače, rdeče čveljčke s črnim paskom in zlato zaponko in svetlo rdečo majčko, kakršne so gozdne robide. Bil je najmanjši škratek daleč, daleč naokoli in ni mu bilo enakega v vsem velikanskem gozdu. Bil je manjši od mezinca na roki in komaj si ga opazil. Pravzaprav - če si ga videl, si imel pravo srečo, saj se je le redkim pokazal.

Živel je v stari leseni hišici sredi gozda. Hiška je bila že vsa razpadla zdelo se je, da se bo vsak čas zrušila. Druge gozdne živali si sploh niso upale mimo, saj jih je bilo strah, da se bo kakšen delček hiše sesul nanje in jih pokončal. Škratek si je hišico zgradil sam in tudi živel je sam, kajti svojih staršev ni poznal.

Imel pa je še eno posebnost. Bil je zelo živahen in nagajiv, vedno, ko je kam prišel, je ušpičil kakšno norost, zato ga drugi škratek niso ravno marali. Poleg tega, da je bil tako poskočen, nagajiv in vesele narave, je bil tudi domišljjav. Domišljal si je, da je nekaj posebnega, da vse zmore sam in da niti slučajno ne potrebuje drugih škratev in sploh nikogar.

O njegovem videzu lahko povem še to, da mu je na nosu zrasla velika bradavica, ki jo je poimenoval Berta. Želel si je namreč, da če bo kdaj imel ženo in otroke, da bi njegovi ženi bilo tako ime. Izpod kape so se mu vili sivi lasje, okoli temnih oči pa so se videle že prve brazde. Za svojo higieno ni ravno skrbel, zato mu je iz ust po navadi zaudarjalo po ribah, ki jih je zelo rad jedel in hodil loviti k jezeru blizu gozda.

Kot pika na i k vsemu je bilo tudi njegovo ime prav posebno, malo nenavadno in smešno - ime mu je bilo Capelin. Zakaj so ga tako klicali, boste izvedeli prav kmalu.

Vse skupaj se je začelo na njegov 119. rojstni dan. Za škrate pravijo, da dopolnijo včasih tudi tja do tisoč let in še več. Potemtakem bi lahko za Capelina rekli, da je bil še otrok, vsaj kar se obnašanja tiče, videz pa je že izdajal leta.

Škratek je rojstni dan praznoval sam tako kot vsako leto doslej. Zjutraj je zgodaj vstal in pospravil svojo hišico. Njegov običaj je bil, da je hišico pospravljaj samo za svoj rojstni dan.

Ko je vse bilo na svojem mestu, si je spekel svoj najljubši kolač. Čokoladni kolač iz gozdnih jagod. Nemudoma je vzel iz škripajočega predala posodo in začel pripravljati in mešati sestavine. Škratku so se ob vseh gozdnih dobrotah že cedile sline, zato

je moral pohiteti s peko, da ga prej ne bi premagala lakota in bi jagode pojedel, še preden bi spekel kolač. Lani mu je bilo zelo slabo, saj si je naredil kolač iz drevesne smole, kar njegovemu želodčku ni bilo po godu, čeprav za škrate velja, da lahko zaužijejo skoraj vse, tudi drevesno smolo, iglice, storže in še kaj, kar vam pade na pamet.

Ko se je do sitega najedel kolača in torte, je pobrskal še po svoji omari. V njej so bile stare reči, kot je stara svetilka, raztrgan zmaj, stara skrinja in veliko, veliko prahu. Na policah so bile tudi rdeče majice. Capelin ni hotel nositi drugih majic kot samo rdeče. Za vsak rojstni dan jih je zložil od najsvetlejše do najtemnejše, in čeprav so bile vse enake barve, jih je Capelin zložil glede na to, katera je bila bolj ali manj zbledela. Ko je uredil vse stvari v omari, je obrnil še svojo visečo mrežo, v kateri je spal, na drugo stran, saj je verjel, da mu to prinaša srečo.

Čez vse leto je škratek zbiral deževnico. Šel je pogledat, če se je v prejšnjih dneh nabralo kaj dežja, ko pa je videl, da ni ničesar, se je jezil sam pri sebi, da mu bodo spet ovenele rože na oknih, a še sam ni vedel, da lovi deževnico z luknjasto posodo.

Dan je mineval in bližal se je večer, vse živali so se že poskrile, vsaka je odhitela na svoj konec, druge pa so komaj ob večernih urah šle na lov, da napolnijo svoje lačne trebuščke. Capelin je otožno gledal skozi okno in premišljeval kako žalosten in sam je in da njegova hiška počasi razpada. Sanjaril je, kako lepo bi bilo, če bi se poročil s kako Berto in če bi našel skriti zaklad.

Ura je odbila polnoč, kar je pomenilo, da gre škratek spat. Stopil je k omari, ki jo je popoldne pospravil, in si oblekel luknjasto pižamo. V omari je bilo toliko prahu, da je trikrat kihnil. Naenkrat je opazil staro leseno skrinjo, na njej pa čuden zvitek papirja, povezan z zlato nitjo. Radovedno je odvil nit in pogledal, kaj se skriva v skrivnostnem zvitku. Našel je načrt, načrt za skriti zaklad. Od veselja je poskočil in sklenil, da mu obračanje viseče mreže res prinaša srečo. Odločil se je, da se bo naslednje jutro podal na pot in poiskal zaklad.

Noč je bila dolga in nemirna, škratek se je premetaval po viseči mreži in nestrpno pričakoval novo jutro.

Napočil je dan in odločilni trenutek, ko je res krenil na pot, na pot za skritim zakladom in velikim bogastvom. S sabo je vzel nahrbtnik, ki ga je napolnil z domačim kamiličnim čajem, včerajšnjimi kolači in povečevalnim steklom. V svoji desni roki pa je na vso moč stiskal načrt poti do skritega zaklada, da mu ga veter ne bi odpihnil, saj je bilo tisti dan res vetrovno in zdelo se je, da se pripravlja k nevihti.

Preden je Capelin odšel od doma, je pred vrati našel gosenco, ki se mu je zasmilila,

naposled se je odločil, da jo vzame s sabo. Dal jo je v stekleno vazo, ki jo je imel skrito nad omaro. Tako sta dva prijatelja pogumno in veselo šla na pot po gozdnih stezah in poteh.

Najprej ju je pozdravil Nikolaj, stari hrast, ki je že stoletja raztezal svoje veje po gozdu. Pomahal je in rekel: »O, Capelin, tebe pa že dolgo ni bilo na spregled, le kje si se tako dolgo skrival?« Capelin pa je odgovoril veselo in malo sanjavo: »Ah Nikolaj, saj veš, da sem vedno doma. Doma je najlepše. Zdaj pa je prišel čas, da najdem svojo srečo in da grem novim dogodivščinam naproti.« Malo sta poklepetala, potem pa, kot je bilo Nikolaju v navadi, je vsakemu mimoidočemu postavil uganko. Tokrat se je glasila takole: »Pod streho je, pa je zmeraj moker, kaj je to?« Capelin je malo razmišljal in se praskal po bradi, a mu nič ni padlo na pamet. Sklenil je, da pove Nikolaju odgovor na uganko, ko se bo vračal domov. Tako sta gosenica in škrat odšla naprej po poti, v upanju, da najdeta zlatnike in obogatita.

Capelin je celo pot poskakoval in si pel: »Jaz sem Capelin, sem škratek nagajiv, zaklad iskal bom, dokler bom živ.« Ure so minevale in prehodila sta že veliko poti, a nista našla ničesar, kar bi bilo podobno zakladu.

Začelo se je večeriti, zato sta prijatelja malo počivala na klopi ob jezeru. Mimo je priletela sovica Sivka. Malo je poklepetala z njima in ju vprašala, kam sta namenjena. Capelin je odgovoril zavzeto in hitro: »Z mojo gosenico iščeva ... Hmmm, nekaj iščeva, nekaj zelo, zelo lepega in nekaj, kar se zelo sveti.« Sivka je debelo pogledala, da so se njene oči zdele še večje. Že skoraj strašne. V smehu je odgovorila: »To mora biti gotovo zaklad. Mogoče vama lahko celo pomagam. Zdi se mi, da bi zaklad lahko bil skrit v jami pri škrtu Dolgonosu. Zagotovo ga bosta našla tam.«

Škrat se je malo zamislil in ni minila niti sekunda, že se je napotil tja. Bil je tako zagnan, da je gosenico pozabil ob jezeru. Po dolgi in naporni hoji je končno prispel na cilj.

Jama pri škrtu Dolgonosu je bila videti malo strašljiva. V njej so bili gromozanski pajki, ki so pletli mreže in v njih so visele žuželke, ki so se ujele vanje. Slišal se je hrup netopirjev in raznih zveri. Malega škratka je postalo strah. Pogledoval je naokoli, če bi mogoče našel kje skriti zaklad, a vse je bilo zaman. Zaklada ni bilo nikjer. Ko je že hotel pobegniti iz jame pred zvermi, mu je na pot stopila kača. Bila je najmanj petkrat večja kot on, imela je temačen pogled in jezno je sikala. Nagovorila ga je: »Kam pa kam, ti malo, sladko, neumno škratovsko bitje? Ali ne veš, da ne maram, če kdo moti moj mir in nenapovedano pride v moje kraljestvo teme in zla?« Capelin je od strahu otrpnil, začela so se mu tresti kolena, v grlu pa se mu je nabiral cmok in komaj je še dihal. Komaj slišno je odgovoril: »Saj sem že na poti domov in ravno sem hotel oditi, samo pogledat sem prišel, če se morda tukaj skriva za ... za ... zaklad,« je ves prebledel zajeceljal škrat. Kača pa mu je odgovorila: »Le kaj ti je, res misliš, da

zaklad obstaja? Zaklada ni nikoli bilo, brez zveze se trudiš in ga iščeš, ker ga nikoli ne boš našel.«

Capelin je z solzami v očeh odhitel iz jame in se napotil proti domu. Čakala ga je dolga, dolga pot. Premišljeval je, da ima kača najbrž prav in zaklada res ni, saj bi ga, če bi obstajal, po vsem tem iskanju in naporih že našel. Razočaran in obupan je zaspal pri starem drevesu. Prebujalo se je jutro, sonce se je nasmihalo in s svojimi žarki božalo spečega zaspančka.

Capelin se je napotil proti domu, bil je že pošteno lačen in pogrešal je svoj dom. Veselo ga je pozdravil modri Nikolaj in ga povprašal, če morda že ve odgovor na uganko. Škrat je odgovoril: »Seveda vem, to je jezik.« Nikolaj se je na široko nasmešnil in mu pritrdil, pohvalil ga je, da je brihten škrat in ga velikodušno objel. Nato mu je rekel začuden: » Kje pa imaš svojo gosenco, ki si jo nosil v stekleni vazi?«. Capelina je malo stisnilo pri srcu in takrat se je zavedel, da je pozabil nanjo. Z zardevlimi lički je rekel: » Na žalost sem jo na poti izgubil, ampak upam, da je vse v redu z njo in da ji ni hudega.«

Po kratkem kramljanju je šel škrat naprej po poti, bližal se je svoji hiški in spet je postal boljše volje. Utrujen je sezul svoje škornje in si preoblekel majico. Pogled mu je spet privabila stara, prašna lesena skrinja, a tokrat ni bilo na njej nobenega zvitka, samo veliko umazanije in mrtvih mušic. Capelin je še enkrat pogledal načrt poti do skritega zaklada, glasno zavzdihnil, ga raztrgal ter vrgel v peč. Skozi okno je priletel čudovit moder metulj, katerega krila so se bleščala kot najlepši spomladanski dan. Metulj je letal po hiši in čeprav so bile v vazi rože, ki jih je Capelin nabral na poti, ni sedel nanje. Škratu se je zdelo to čudno. Čez nekaj časa je utrujen popotnik zadremal, vendar ni mogel zaspati, gledal je proti stari skrinji in videl, da metulj sedi na njej. Kot da bi ga vabil, naj skrinjo odpre. Tako je tudi storil.

Obsijala ga je čarobna svetloba, ki ga je skoraj zaslepila. Močnejša je bila od sonca in vse naokoli se je bleščalo. Capelin je pozorno pogledal v skrinjo in videl veliko zlatnikov. Takšnih še v svojem življenju ni videl in bili so najlepši zlatniki, ki bi si jih sploh lahko želel. »Končno sem našel zaklad, ki sem ga iskal!« je veselo vzkliknil. Od radosti je poskakoval in plesal, da se je zbrala vsa soseska. Prišli sta tudi dve podgani, Tob in Lob. Capelin je vse veselo pozdravil in jim ponosno pokazal zaklad, ki se je dolga leta skrival v njegovi hiši.

Tob in Lob pa sta se zarežala in rekla: »Trapast, capast Capelin, sploh ne ve, kaj ima, srečo išče in neumen je za dva.« Škrat ju je postrani pogledal in se razjezil, ker mu grdo govorita. Tob in Lob sta mu povedala, da sta onadva že od začetka vedela, da je zaklad pri njem doma, ker sta imela bivališče v njegovi omari, le da mu nista hotela povedati, ker sta želela, da zaklad odkrije sam. Ko je premetal vso skrinjo in pogledal

vsak zlatnik posebej, je na dnu našel pismo. Radovedno ga je prebral. Pisalo je: »Od-pri oči, odpri oči, ne išči sreče, kjer je ni. Zaklad, ki iščeš ga, v tvojem srcu je doma.« Le kaj bi lahko to pomenilo, si je belil glavo nagajivi škratek. Nakar je spoznal, da je pravi zaklad prijateljstvo. Na dlan mu je sedel lep, nežen metulj, ki mu je pobožal prste. Prav tisti, ki ga je prej tako vztrajno vabil, naj odpre skrinjo.

ORKESTER V NOSU

Pred davnimi časi, ko še mene in tebe ni bilo, je živel velikan po imenu Habariko. Bival je v pragozdu v veliki leseni kolibi, kjer je imel komaj kaj prostora zase. Le malo-kdo je vedel zanj, zato je dneve preživel sam. No, ne čisto sam. Ko je po dolgem času spet šel na sprehod, je videl, da se je mlada srnica ujela v past. Zelo mu je bilo hudo, ko je videl, da trpi, zato jo je osvobodil. Vzel jo je k sebi v naročje in od tistega dne naprej so se med njima spletle prijateljske vezi. Imel je velike modre oči, že sive lase in zelo dolgo brado, ki mu je segala do njegovih zlatih škornjev. Na vsakem prstu je imel tudi zlat prstan, še posebej lep pa je bil prstan z rdečim diamantom. Imel je ogromen nos. Kar je še pomembnejše, pa je to, da je imel veliko srce. Rad je kuhal, še raje pa je spal. Podnevi in ponoči je najraje spal in sanjaril, kako lepo bi bilo, če bi imel vsaj nekaj prijateljev, da ne bi bil tako sam.

V gozdu nedaleč stran so živeli tudi palčki. Čisto, čisto majhna, nevidna bitja, ki jih zelo težko opazimo. Bili so vsaj stokrat manjši od Habarika. Njihove družine so živele v vasi blizu gozda, po navadi pod kakšnimi gobami ali drevesi, kajti tam so se počutili najbolje. Bili so delavni in radi so kopali rude, odkrivali zaklade, ki so jih poskrili njihovi predniki. Včasih so bili hudomušni in šaljivi, niso pa želeli hudega nikomur.

Prišel je večer in Habariko je legel spat. Kot vedno si je pripravil večerjo, malo pobožal srnico, potem pa je zadremal na svoji velikanski postelji. Le redkokdaj se je pošteno naspal, saj je bila postelja zanj premajhna. Že dolgo je tuhtal, da si mora narediti večjo. Zvečerilo se je in vse je utihnilo, dokler ... Dokler po gozdu spet niso začeli odmevati strašljivi zvoki. Vse živali so se poskrile, saj jih je postalo strah. Tla so se tresla in to je trajalo vso noč. Za to je bil kriv palček Tin, ki je v Habarikovem nosu vsako noč vadil igranje trobente. To je bil njegov najljubši instrument. A ker mu ni šlo najbolje, je s svojim igranjem prestrašil vse naokoli, še srnica je težko zaspala ob vsem tem ropotu. Ostali so mislili, da Habariko smrči, zato ga ni nihče maral. Tinovo igranje trobente v Habarikovem nosu so slišali tudi palčki iz sosednje vasi. Eden izmed palčkov je vzkliknil: »Sovražim smrčanje! In velikana tudi. Zaradi njega vsako noč ne morem spati. Niti gobe, ki sem si jih potisnil v ušesa, mi ne pomagajo. Še vedno vse slišim!« Drugi palček pa odgovori: »Bomo že nekako opravili s tem nevljudnim velikanom, ki nas vsako noč trpinči s svojim smrčanjem!« Ko so se palčki pogovarjali med seboj, so sklenili, da bodo naslednjo noč poiskali Habarika in mu s skupnimi močmi preprečili smrčanje.

Prebujalo se je novo jutro, Tin pa je ravnokar zaspal. Po vseh napornih nočeh, ko je vadil trobento v velikanovem nosu, je zjutraj vedno zadremal, saj je bil zelo utrujen. Tako je Tin podnevi spal, ponoči pa igral na svoj najljubši instrument. V Habarikovem nosu mu je bilo toplo in bil je zaščiten pred zunanjimi nevarnostmi, zato je bil tam naseljen že dolga leta. Habariko ni vedel za skritega prijatelja, le občasno se je jezil, da ga v nosu spet nekaj žgečka. Tin pa je imel Habarika zelo rad, saj je videl, da je velikodušen velikan.

Dan je spet hitro minil in sonce je začelo zahajati. Mrak je padel nad gozd in vsi so se pripravljali k spanju. Habariko je hitro zadremal na postelji in trdno zaspal.

Mali palček Tin je začel s svojimi vajami. Mislil si je: »Le kaj bi lahko danes igral? Včeraj sem vadil bolj umirjene pesmi, danes pa lahko začnem z bolj živahnimi.« Vzel je svojo trobento in začel vaditi igranje v Habarikovem nosu. Po gozdu je spet odmevalo daleč naokrog. Bil je neznosen hrup in še tla so se tresla. Palčki iz sosednje vasi so se spet pritoževali. Ker so se prejšnjo noč dogovorili, da bodo opravili s Habarikom, so se tisto noč odpravili proti njegovi kolibi.

Velikan pa je spal trdno, kot že dolgo ne. Sanjalo se mu je, da je praznoval svoj rojstni dan in da je upihnil svečke na svoji rojstnodnevni torti. V tistem trenutku je tako močno kihnil, da je Tina in njegovo trobento odneslo iz nosnice. Tin je stokal: »Auuuu, to je pa bolelo! Prijatelj dragi, drugič vsaj povej, da me boš vrgel iz mojega doma.« Tin je pregledoval svojo trobento, če je kje poškodovana in od daleč opazoval Habarika.

Medtem so prispeli palčki iz sosednje vasi, trdno odločeni, da končajo in opravijo s Habarikovim smrčanjem, no, vsaj mislili so, da je smrčanje. Ko so se bližali njegovi kolibi, so vsi začudeno in napeto poslušali, če bi se kje kaj slišalo. Na njihovo veliko presenečenje je bila naokrog čista tišina. Eden izmed njih je rekel: »Zdaj, ko smo končno tu, nas ima za norca in ne smrči. Bo že videl, nesramni velikan, ko pridemo do njega.« Palčki so vstopili v kolibo in se čisto približali velikanu, pogledali so ga od blizu, vendar niso slišali ničesar. Vodja se oglasi: » Nič, fantje! Gremo nazaj domov, kaže, da se je končno spametoval in ne bo več motil nočnega miru.« Ko so bili že skoraj pri vratih kolibe, je eden izmed njih opazil prelep zlat prstan z rdečim diamantom, ki se je bleščal na Habarikovem mezinu. Palčki so se spogledali, potem pa s skupnimi močmi hitro sneli prstan z velikanovega mezinca. Odnegli so ga v svojo vas. Sredi noči se je Habariko prebudil. Ko je opazil, da nima več prstana, je planil v jok in rekel: »Moj prstan! Kam je izginil? Nekdo me je oropal. Pa ravno moj najljubši prstan je bil.« Velikan je tako jokal, da so mu tekle gromozanske solze po licih in nastala je cela poplava. Tin se je skoraj utopil, komaj, komaj se je oprjel za rob mize in se rešil. Ker je videl, da je njegov velikanski prijatelj žalosten, je sklenil, da mu bo pomagal in zanj poiskal prstan.

Še tisti večer se je odpravil k palčkom v sosednjo vas. Tin je po dolgi poti prispel v majhno vasico, ki je bila polna njemu podobnih bitij. Ko se je približeval hišam, sploh niso opazili, da je tujec, bil jim je namreč na las podoben. Po kratkem sprehodu po vasi je opazil, da prstana ni videti nikjer. Povprašal je enega vaščana, če mogoče ve kaj o tem. Odgovoril mu je: »Seveda vem. Prstan, ki so ga moji sorodniki ukradli velikanu, so ravnokar pretopili v zlat pribor. Če si ga prišel iskat, si malo prepozen, lahko pa pokličem svojega strica, ki je bil s tatovi prstana, če ti to kaj pomaga.« Tin je prikimal in ni minila ura, ko je že prišel palčkov stric. Tin je rekel: »Zakaj ste ukradli prstan mojemu prijatelju Habariku? Zdaj je ves žalosten in potr in ves čas joče, jaz pa bi se skoraj utopil v njegovih solzah.« Palček pa mu odgovori: »Ta velikan moti naš nočni mir, zaradi njegovega smrčanja nihče ne more spati in hrup nas zelo moti, še tla se včasih tresejo in vse gozdne živali se bojijo zaradi grozних zvokov, ki jih spušča.« Tin se je zasmel in rekel: »Hehe, to ni on, to sem jaz in moja trobenta. Vsako noč v njegovem nosu vadim igrati na trobento, zato tako odmeva in se sliši. No, če vas tako zelo moti, potem ne bom več.« Med pogovorom so se palčki s Tinom spoprijateljili. Ko so se tako pogovarjali, so dobili zamisel, da lahko namesto trobente vzame s sabo zlat pribor, ki so ga pretopili iz velikanovega prstana. Tin se je z zlatim priborom vrnil k velikanu. Naselil se je na svoje staro mesto in zadremal. Tisto noč je bil mir in tišina. Vsi so lepo zaspali.

Naslednji večer je Tin premišljeval: »Pogrešam svojo trobento in igranje, lahko bi se domislil česa drugega.« Ko je premišljeval, se je spomnil na zlat pribor, ki ga je prinesel iz vasi svojih novih prijateljev. Vzel je v roke zlat pribor in se začel igrati z njim. Po velikanovem nosu je odmevalo Tinovo igranje, a tokrat je bila glasba prav prijetna. Tin je sčasoma povabil še ostale palčke, da so se mu pridružili in nastal je cel orkester. Tako se je ponoči po gozdu razlegala prelepa glasba, ki je vse uspavala in v kateri je prav vsak užival. Habariko je tudi sam opazil, da ima v svojem nosu nepovabljenе goste in prijatelje, in čeprav ni nobenega izmed njih videl, jim je vsak dan povedal, da jih ima rad.

ODEJICA UPANJA

NASTOPAJOČI:

KUŠTRAVKA: deklica z zvozlanimi oranžnimi lasmi in pegicami. Je umirjena in pogosto zamišljena.

RAZCAPANKA: deklica v stari, razcapani oblekici, rjavih las in oči. Živahna in zgovorna, polna idej.

COPATEK: deček s samo enim copatom, vedno v pižami. Svetlih las in oči ter rdečih ličk.

GOSPA SRAKA: visoka, vitka gospa, vedno elegantno oblečena, s črnimi lasmi, spetimi v figo. Večkrat nervozno hodi v krogu in smrka.

MILOSRČNA: gospa, ki sprejme otroke in jih kasneje posvoji.

MIHA: deček iz sirotišnice.

Prizorišče

Soba sirotišnice, pisarna/dom gospe srake, gospe Milosrčne. Prizorišče spreminjamo le s spreminjanjem tipičnih rekvizitov, osnovna oprema ostane.

1

RAZCAPANKA: Danes sem tako lačna, pri kosilu se nisem nič najedla. Spet smo dobili samo žgance in mleko, tako kot vsak dan.

KUŠTRAVKA: Tudi jaz sem lačna in zebe me v stopala, nekje sem založila svoje nogavice. Čeprav so že luknjasti, me vsaj malo pogrejejo.

COPATEK: Ah, ne tarnajta, dekletci, bo že bolje. Poglejta mene, že več kot eno leto hodim po svetu s samo enim copatom, pa se nič ne pritožujem. Nekega dne bo tudi nas doletela sreča, bosta videli.

RAZCAPANKA: Hehe, Copatek, imaš prav. Nekega dne se bo tudi nam nasmehnila sreča. Jaz sem pa mislila, da ti je gospa Sraka že kupila nov par copat, ampak vidim, da se spet ni držala svojih obljub. Meni je lani pred božičem obljubila novo obleko, pa me poglej! Še zdaj hodim v teh starih capah, da me je včasih prav sram.

KUŠTRAVKA: Ko smo že pri obljubah, meni je gospa direktorica obljubila glavnik, dobila pa sem samo suhe slive pa še po teh mi je bilo slabo, ko sem jih pojedla.

COPATEK: Sploh se ne čudim, da ti je bilo slabo, ko si jih pa vse naenkrat zmazala. No jaz pa nisem bil nič boljši od tebe, saj sem pojedel cel paket krekerjev, nisem se mogel upreti lakoti.

RAZCAPANKA: Nehajta govoriti o hrani, ker bom še bolj lačna. Raje preberimo knjigo, ki smo jo začeli brati včeraj, do konca. Zdi se mi zelo zanimiva in radovedna sem, kakšen bo konec.

V sobo stopi direktorica sirotišnice in pogleduje naokoli.

GOSPA SRAKA: Šmentana muha in nemarni otroci! Vedno je direndaj, še danes obžalujem tisti dan, ko nisem kandidirala za županjo, stokrat bolje bi mi bilo kot tukaj s temi nehvaležnimi otroki! Razcapanka, vidim da že spet nimaš pospravljene postelje. Kdaj se boš naučila reda? Ti, Copatek, me pa nič ne glej, ker nisi nič boljši od nje. Tukaj sem ti prinesla glavnik, Kuštravka, in upam, da se boš končno česala, saj zdaj zgledaš kot poljsko strašilo. Še ptiči bi se te prestrašili.

KUŠTRAVKA (s solzami v očeh): Hvala gospa, si bom razčesala grivo.

COPATEK: Kdaj bo pa danes večerja? Po navadi smo vedno jedli ob tej uri.

GOSPA SRAKA: Danes večerje ne bo. Treba se je sprijazniti s tem, kar imate. Nekateri otroci po drugih sirotišnicah niti tega nimajo. Jutri bo zajtrk, malo potrpite čez noč. Hitro v posteljo in lahko noč.

Otroci so odšli spat in nastala je tišina.

GOSPA SRAKA: (razmišlja sama pri sebi): Ta mesec pa ne vem, kako bo šlo skoz z mojimi financami, nič dobrega se ne kaže. Malo bom varčevala z odejami in hrano, drugače si ne bom mogla privoščiti dopusta na morju. Naj že pride enkrat dan, da si malo spočijem živce od teh napornih divjakov.

Novo jutro, nov dan.

MIHA (prihiti iz sosednje sobe): Dobro jutro, prijatelji, kako ste spali?

RAZCAPANKA: Ne ravno dobro, žalostna sem. Sanjala sem o moji mami, ko sem jo še zadnjič videla, preden je za zmeraj odšla. Sanjalo se mi je, da mi je kupila lepo rdečo obleko z belimi pikicami in rdeče čeveljčke, čudoviti so bili!

KUŠTRAVKA: Meni pa se je sanjalo, da sem bila na sprehodu v nekem lepem parku, kjer je bilo veliko pisanih rož in fontana, iz katere sem pila vodo, potem pa je prišel k meni nek fant in mi prinesel šopek rož. Skoraj sva se poljubila, a sem se na žalost prav takrat zbudila.

COPATEK: Joj, Kuštravka! Si ti mogoče zaljubljena, da sanjaš take traparije? Fant te je skoraj poljubil ...

RAZCAPANKA: Meni se pa zdi, da si ti malo ljubosumen, hehe.

MIHA: Res je, tudi meni se tako zdi.

KUŠTRAVKA: Ah, nehajte. Saj so bile samo sanje, kdo bi me pa pogledal takšno, kot sem? Vsa kuštrava in pegasta. Mogoče samo kak fant, ki ima čuden okus za dekleta.

GOSPA SRAKA (se dere): Kosilo je na mizi, hitro v jedilnico, da hrana ne pobegne!

Otroci odidejo v jedilnico.

RAZCAPANKA: Mmm, kako dobra enolončnica. Moj želodček bo zelo hvaležen.

KUŠTRAVKA: Meni pa je bolj všeč riž, ki smo ga jedli prejšnji teden, nekako me bolj nasiti kot to. O mesu pa lahko samo sanjamo, sploh se ne spomnim, kdaj samo nazadnje dobili meso.

COPATEK: Najraje bi si naložil kar tri porcije, samo potem se bo gospa Sraka spet drla name, da sem požrešen in da naj pustim še kaj za druge otroke.

Konec kosila, otroci gredo v sobe.

RAZCAPANKA: Dolgčas mi je, ne vem, kaj naj delam. Včeraj sem risala portrete, danes bi pa nekaj drugega.

COPATEK: Jaz bi pa igral nogomet, samo kaj, ko nimamo žoge, ker jo je včeraj Aleš preluknjal. Zdaj se pa samo dolgočasim tu v sobi in ne vem, kaj bi sam s sabo.

RAZCAPANKA: Že dolgo nisem šivala. Rada bi spet obudila spomine na stare čase, ko sem še šivala tiste lepe punčke iz cap. Tako lepe so bile. Vsaj malo so mi popestrile dneve in ko mi je bilo hudo, sem eno izmed njih stisnila k sebi. Takoj mi je bilo bolje.

KUŠTRAVKA: Tiste punčke so bile res lepe. Tako nadarjena si za vse, včasih ti prav zavidam. Jaz pa pogrešam, ko sem jim strigla lase, čeravno so bile iz volne, meni je bilo zanimivo in smešno, kako so na koncu zgledale. Kot prave mojstrovine!

RAZCAPANKA: Grem pogledat v klet, če še najdem pribor za šivanje. Takoj se vrnem.

Razcapanka odide v klet.

COPATEK: Gospa Sraka danes spet ni najboljše volje. Zadnje čase je nekam čudna. In opažam, da nam daje vsak dan manj in manj hrane.

KUŠTRAVKA: Res je, ne vem, kaj ima za bregom.

RAZCAPANKA (se vrne iz kleti): Našla sem pribor! Prav hvaležna sem. Zdaj si bom spet lahko malo krajšale te dolge turobne dni.

KUŠTRAVKA: Na! Tukaj imam kos starega blaga, mogoče ti bo prišlo prav. Kaj lepega sešij.

RAZCAPANKA: Hvala, bom poskusila. Imam idejo, ki sem si jo zapomnila iz sanj.

Zvečeri se in otroci so v posteljah.

GOSPA SRAKA (pridrvi v sobo): Šmentana muha! Sam nered in nečistoča. Če bi bili moji otroci, bi vas že naučila reda! Če ne bi šlo zlepa, bi pa šlo zgrda. Hitro spat in lahko noč. In da mi niti ne pisnete več!

Vsi zaspijo, razen Razcapanke

RAZCAPANKA (žalostno in zamišljeno): Spet ne morem spati. Šla bom šivat. Vzela bom tisto staro blago in poiskala še svoje stare luknjaste oblekice, za nekaj bodo že uporabne.

Ure minevajo in noč je mirna. Razcapanka šiva in premišluje.

RAZCAPANKA: Le kaj bo nastalo iz tega? Samo svoje cape imam in staro blago. Utrujena sem že, grem spat.

Zdani se in v sobo pride gospa Sraka.

GOSPA SRAKA: Dobro jutro, divjad! Gremo, gremo! Hop, hop! Hitro k mizi, da hrana ne pobegne.

KUŠTRAVKA: Dobro jutro vsem skupaj. Kako ste spali?

RAZCAPANKA (na veliko zeha): Jaz sem šivala skoraj vso noč, samo ne vem, kaj bo nastalo iz tega. Sešila sem razne kose blaga. Zgleda zelo pisano in barvito. (Vsem kaže svoj izdelek.)

COPATEK: Zgleda, da bo nastala odejica. Lepa in pisana. Pa še topla bo povrh vsega. Ravno pravšnja za prihajajoče dni. Lahko ti pomagam danes po kosilu.

RAZCAPANKA: Oh, hvala, Copatek. Prav imaš! Lahko je odeja, na to sploh nisem pomislila. Dobre zamisli imaš.

KUŠTRAVKA: Tudi jaz ti lahko pomagam, da se vsaj malo zamotim. Drugače se mi bo zmešalo od dolgčasa.

KUŠTRAVKA: Velja. Potem pa gremo danes v akcijo.

Po kosilu se otroci zberejo v sobi in začnejo skupaj šivati odejo.

KUŠTRAVKA, COPATEK, RAZCAPANKA (pojejo): Šivamo odejico, odejico pisano, šivamo odejico, da nas pokrila bo. Odejica nas grela bo, ko bo hladno, ko bo hladno,

odejica nas grela bo, ko pri srcu nam bo težko.

Minevale so ure in ure in odejica je bila sešita.

RAZCAPANKA: Čudovita je! Lepa, pisana in velika, pa še topla. Zdaj moramo le še pustiti svoj pečat in sešiti začetnice naših imen: RCK.

COPATEK: Se povsem strinjam s tabo, naj se vidi in ve, da obvladamo stvar, hehe.

KUŠTRAVKA: Ja, dajmo! To bo naš podpis na izdelku, da se bo vedelo, da je odejica naša.

(Otroci so sešili svoje začetnice v odejo: RCK.)

9

Zvečerilo se je in gospa Sraka je prišla v sobo pogledat otroke.

GOSPA SRAKA: Čičke, mačke, tačke! Umazane tačke ... Vse je zapacano! Kakšen nered! Šmentana, šmentana muha! Le kaj mi je bilo, da sem šla v ta poklic?! Najbrž mi je padla opeka na glavo ali pa letalo. Nemarni otroci! Hitro spat, da postelja kam ne pobegne. Kaj vidim, kakšna papagajska odeja je to?! Kdo jo je sešil?

RAZCAPANKA: Jaz sem jo pa Copatek in Kuštravka.

GOSPA SRAKA: To ne sodi sem! Ta odeja gre z mano. Če ne za drugo, bo dobra za mojo psičko čivavo, da je ne bo zeblo. Moja mala kosmata revica. Mamica bo poskrbela za svojo malo zverinico, da se ne prehladi.

Otroci se žalostno pogledajo in odidejo spat.

GOSPA SRAKA: Ta cunjja sploh ni tako slaba. Ne vem, če je ne bom unovčila. Odeja je dokaj kvalitetna. Prodala jo bom gospe Milosrčni, ki ima bolnega sina, gotovo ji bo prišla prav. Jutri se bom odpravila k njej.

10

Novo jutro, nov dan.

GOSPA SRAKA (pri gospe Milosrčni): Dober dan, gospa, upam, da vas ne motim. Prinesla sem vam odejo za vašega sina. Mislim, da ga bo lepo ogrela. Naši otroci iz sirotišnice so jo sešili.

MILOSRČNA: Oh, najlepša hvala. Vidim, da so všite črke: RCK. Kako je torej ime tem otrokom? Rada bi jih spoznala, res so sešili lepo odejico. Otroci imajo veliko talentov, samo odkriti jih morajo. Tudi naš Tim je nekoč rad šival, zdaj ga je pa bolezen priklenila na posteljo. Še vedno zbiramo denar, da bi lahko šel na operacijo. Res upam, da v tretje uspe, saj se mi zdi vse bolj slaboten.

GOSPA SRAKA: Ne priporočam ravno, da bi spoznali te tri naše lumpe, ampak če res želite, jih lahko pripeljem. No, če je tako, pa naj vam odeja služi kot naš dobrodelni prispevek, saj veste, da se jaz osebno zelo trudim za naše dobro ime.

MILOSRČNA: Seveda, gospa Sraka, vem, da ste si vedno prizadevali za ugled. Potem pa otroke kar pripeljite, me prav zanima, kakšni so ti nadarjeni sončki.

GOSPA SRAKA: Prav. Danes okoli tretje jih pripeljem, da se spoznate. Iskreno upam, da vam ne bodo prenaporni.

11

Gospa Sraka pripelje otroke k Milosrčni.

MILOSRČNA: Živijo, otroci. Lepo vas je spoznati. Jaz sem Milosrčna, prejela sem vašo lepo odejico, ki je naravnost krasna. Zelo lepo ste se potrudili.

RAZCAPANKA: Hvala. Veseli, da je pristala v dobrih rokah. Gospa Sraka je omenjala, da jo bo porabila za svojo čivavo. Njena psička pa vse, kar dobi, raztrga.

MILOSRČNA: Nič skrbeti. Jaz bom odejico lepo vzdrževala. Fant, vidim, da si brez copatka. Ti bom prinesla nov par.

Milosrčna prinese nove copate. Otroci se pogovarjajo.

KUŠTRAVKA: Ta Milosrčna pa se mi zdi prijazna gospa, čisto nasprotje naše direktorice. Lahko bi nam bila mama.

COPATEK: Ko bi le! Takoj bi sprejel tako skrbno in prijazno mamó. (K Milosrčni.) Najlepša hvala za copate, gospa. Zelo ste prijazni. Slišali smo, da imate bolnega sina in da zbirate denar za operacijo.

MILOSRČNA: Tako je. Upam, da pravočasno zberemo vsa sredstva. Najlepša hvala še enkrat za vašo krasno odejico.

RAZCAPANKA: Hvala vam, da ste nas sprejeli tako odprtih rok. Lahko sešijemo še več takšnih odej in jih prodajamo, kar dobimo, pa lahko porabite za operacijo. Kako se vam zdi?

MILOSRČNA: Super ideja! Odejica je zelo lepa in gotovo bi jih ljudje kupovali.

12

Pri gospe Milosrčni.

KUŠTRAVKA: Uspelo nam je! Lahko smo ponosni drug na drugega. Tim bo končno lahko ozdravel.

MILOSRČNA: Kako sem vam hvaležna. V tem času sem se zelo navezala na vas, kar škoda je, da morate nazaj. Najraje bi vas posvojila, a ne vem, če se bo gospa Sraka strinjala.

COPATEK: Jupi! Končno bom imel dom in družino!

RAZCAPANKA: Jaz pa mamico, ki sem jo tako zelo pogrešala!

KUŠTRAVKA: Nič več ne bo lakote pa mleka in žgancev. Tega sem se že prenajedla.
(Pride gospa Sraka.)

MILOSRČNA: Gospa Sraka, naša skupna želja je, da bi otroci za zmeraj ostali pri meni, pod mojo oskrbo in varstvom. Samo še vaše dovoljenje in podpis potrebujemo.

GOSPA SRAKA (nervozno stopa v krogu): Kaj pa vem! Nič ne vem, šmentana muha! Nemarni otroci, le kaj bo še z njih? Reda se težko učijo, a če bo vam vzgajanje bolje uspevalo kot meni, naj vam bo! Bo manj lačnih ust pod našo streho in tudi manj nereda. Jebela cesta! Tega res nisem pričakovala. Grem po papirje pa jih lahko odpeljite. Hitro si boste morali pobarvati lase, ker vam bodo zaradi otrok osiveli. To vam kar takoj povem!

MILOSRČNA: Hvala, gospa Sraka, želim vam še naprej veliko uspeha kot vodji sirotišnice.

RAZCAPANKA (se hudomušno nasmeje pomaha gospe Sraki): Adijo, gospa Sraka, le pogrešajte nas kaj!

DILEMA

HALO, HALO ...

Ko si me poklicala, si hotela govoriti z mojim kurcem.

Naj ga vzamem ven in prislonim telefon na glavico.

Ne vem, kaj si mu šepetala, da je tako zardel in zrasel.

Saj sploh nisva ljubimca.

Čez teden dni sem te poklical nazaj in zahteval,

da se pogovorim s tvojo pičko.

Da nasloniš pametni telefon na ustne in ga stisneš.

Nekaj sem žlobudral tja v en dan, pa mi je zopet zrasel.

Saj, če pomislim, še nikoli nisva bila nežna drug do drugega.

In to je trajalo še kakšen mesec ali dva.

Še celo fotografije sva izmenjala.

Jaz sem ga polepšal in mu dal na glavico klobuček.

Tvoja pa je bila frizirana z novo irokezo.

Čudno.

In to samo zato, ker sva bila nekajkrat skupaj na kavici.

In še to zmeraj v družbi.

In kaj sedaj?

Naj sparčkava, krstiva, združiva in požegnava ta najjina uda z revolucijo odnosov?

Saj sva oba srečno poročena.

Saj imava oba otroke.

Avto in denar na banki.

Hišo, vrt in arhiv buteljčk v kleti.

In ko sediva na kavi med prijatelji, ko otroci moledujejo za sladoled,

je tvoja vlažna, da pušča srage na plišasti prevleki sedeža.

In moj dvignjen visoko do pasu, da ne morem vstati od bolečine in sramu.

In kaj sedaj?

BASNI O ADAMU IN EVI

1. BASEN

Nekega popoldneva je Eva zaspala na livadi sredi raja. Kačon jo je opazil in se neslišno priplazil do njenega spečega golega telesa. Nekaj časa jo je le občudoval, zatem pa jo je z vso nežnostjo začel z repom božati po mednožju in riniti v njo. Eva je v sanjah začela gruliti in se sladko nasmihati, dokler je ni Kačon preveč zbudel. Še napol omotična in z rahlo bolečino v mednožju je zakričala, ko je opazila kapljice krvi na vrhu Kačonovega repa. V naglici, ne zavedajoč se bolečega občutka med nogami, ga je vprašala:

»A te nič ne boli ta krvaveči rep, ko si tako nasmejan in vesel?«

Nauk: Ni greh komu vzeti nedolžnost, greh je ne priznati posledice dejanja.

2. BASEN

Eva se je z Adamom z roko v roki sprehajala po rajskem vrtu. Nenadoma je Adam zastokal in začel poskakovati po eni nogi. Med prste na stopalu se mu je zaril velik akacijev trn. Eva ga je posedla in mu ga nemudoma izdrla. Kri je kar brizgala iz mehkega tkiva med prsti. Da bi zaustavila krvavenje, je prislonila ustnice na rano in začela sesati kri iz nje. Okus krvi je bil sprva nenavaden, vendar zelo poživljajoč. Naslednje dni ga kar ni in ni mogla pozabiti in se je nekega dne namenoma porezala po roki. Tokrat je rano dala sesati Adamu. Tudi njega je prevzel nenavaden občutek moči, ko je požiral živordečo tekočino.

Kačon, ki ju je mrtvo hladen opazoval izza drevesa, se ni mogel vzdržati komentarja: »Oh Bog, a ti še vedno verjameš, da je kača tista, ki bo zavedla Evo, da bo ugriznila v rajsko jabolko?«

Nauki:

- Videz vara.
- Veganstvo ni možno, dokler so še živa bitja na Zemlji.
- Bolje postati vampir kot samomorilec.

NE ŽAGAJ VEJE, NA KATERI SEDIŠ!

V majhnem kraju - bolj zakotnem gnezdu - imenovanem Bednica, se je dal volk izvoliti za župana. Dal pravim zato, ker volitve niso bile najbolj poštene – volivce so namreč volkovi agitatorji podkupovali s pečenimi piškami, medenjaki in kislim domačim vinom. A kaj češ, materialnih dokazov za navedeno ni bilo, saj so deležniki omenjeno popili in pojedli, in tako se je volk ugnezdil v mestni hiši, s sabo pa je pripeljal svoje najbolj vdane ritoliznike, ki so za funkcije, dobro hrano, pijačo, dnevnice in nagrade pridno dvigovali roke za vsak volkov predlog.

No, ne vsi, nekaj jih je vendar bilo, ki so imeli na ramenih GLAVE, ne pa votle buče. Tako se je večkrat oglasil enouhi osel, češ da ni mogoče sklepati o županovem predlogu, če občinski svet sploh ni sklepčen. Tudi star kozel z zvoncem okoli vratu je imel svoje pomisleke, ko je župan volk predlagal, da bi vse ovce v občini pobarvali vijolično, da bi se razlikovale od tistih iz sosednje občine in da bi jih tako vsak hip imeli na očeh, videli, kaj počno in s kom se družijo. Tako se je tudi zgodilo, saj je večina v občinskem svetu dvignila roke ZA županov bedast predlog. No, občasno sta si drznili kaj reči tudi stari kozi, ki sta že veliko preživele in približno vedeli, kako se svet vrti. Ostalih enajst svetnikov pa je bilo županovih podrepnikov. Trn v peti župana pa je bila starejša krava, ki so jo meščani Bednice spoštovali, ker je bila aktivna na mnogo področjih in je bila med tistimi, ki so si drznili županovo početje glasno in javno kritizirati. In kar je bilo najpomembnejše: bila je edina v majhni občini, ki je še dajala mleko, vse druge so bile prestare in izčrpane. Mladih krav pa v občini sploh ni bilo, ker jih je župan volk, alergičen na prepametne krave, pregnal iz občine in so šle s trebuhom za kruhom.

Župan je naročil svoji tajnici: »Tečne krave se je treba znebiti, tako ali drugače!«
»Jo naj damo zaklati?« je pohlevno vprašala tajnica.

»Saj so še drugi načini, ne? Treba jo je postopno eliminirati s prizorišča, razumeš?«

Torej so kravo počasi, zahrbtno, a odločno izrinili iz vseh okolij, kjer je bila aktivna.

Krava je doumela, kaj se dogaja, in ker se ji ni ljubilo več spopadati z županovo »elito«, se je umaknila v osamo, se prepustila meditiranju, razmišljanju in pisanju spominov.

Nekega jutra je župan volk zarjovel v svoji pisarni: »Tajnica! Kakšna kava je to? Kje je mleko?«

»Oprostite, župan, v trgovini ni več mleka!« se je tresla tajnica.

»Kako ni več mleka?« je tulil razjarjeni župan.

»Naročili ste, da je treba kravo odstraniti s scene – zdaj pa na tržišču ni več mleka ...«

»Pa kupi mleko v drugi občini!« je tulil župan volk.

»Nočejo nam prodajati mleka, ker ste sprti z njihovim županom. Saj se še spomnite tiste afere z nakupom lokalnega radia ... ko ste prišli navzkriž z županom Packom iz sosednje občine ...«

»Ti hudič!« je cepetal volk in tuhtal, kaj naj stori. Kako naj pije jutranjo kavo brez mleka? Kako naj se sladka z jagodami brez smetane? Kako naj uživa v mesnih špagetih brez sira? Kako bodo občani sprejeli to, da ni hrane za dojenčke, skute za cmoke, smetane za torte? Kako bodo gospodinje pripravljale skute reteše brez skute? In njegov najljubši sin nikoli več ne bo jedel paniranega sira!

Kar na jok mu je šlo, a mu ni prišlo na misel nič pametnega. Bes ga je razjedal, da še svoje sence ni prenesel.

»Kaj pa naj zdaj storim?« je renčal v svojega svetovalca, ki se je tresel pred njegovo mizo.

»Nimam pojma, gospod župan,« je končno zinil svetovalec. »Prej bi bili morali pomisliti, da ni pametno žagati veje, na kateri sediš.«

PREVARA

Ko mi nad glavo svet obvisi,
najraje grem proč od ljudi
in spim z odprtimi očmi.
Sledim sencam temine,
štejem niti mesečine
in čakam, čakam, da stiska mine.

Ko mi nad glavo svet obvisi,
vem, da mi ni do ljudi,
da vse, kar navznoter greni,
strup je – strup, ki mori!

Grebem po duši, iščem poti,
da bi ušla sencam v temí,
da me niti mesečine
ne zvlečejo v peklá globine,
in čakam, čakam, da stiska mine ...

Ko mi nad glavo svet obvisi,
ne maram teme, ne maram ljudi.
Z odprtimi očmi
sanjam svet, ki ga ni!

ENDRE TÁVOZÁSA

Az egész nem úgy indult, hogy el kellett volna búcsúzkodni, de inkább az ellenkezője történt. Mária türelmesen várt a muraszombati kórház intenzív osztályán, ahol órákat kellett várnia, amíg bejuthatott az orvosi rendelőbe. Steril volt a környezet, hiszen egy kórházban várakozott. Ő sem tudta, hogy mit fognak kimutatni a műszerek. A szívével volt a baj, de előre tudta már, hogy semmi különös nem fog kimutatni az EKG, de mégis eljött a vizsgálatra, s ez egy napjába került. Hát várakozott.

S ekkor jelent meg a folyosón Endre, egy régi gyermekkori ismerőse, akit a nővére ágyastól együtt tolt be az intenzív osztályra. Mária már a folyosó elején észrevette, hogy hazai ismerősről van szó, aki tehetetlen, halovány, kifejezetten sovány és rettenetesen kedvtelen. Mivel ismerős arcról volt szó, felállt a helyéről és elindult feléjük, hogy üdvözölje őket. Nem szeretete volna, hogy kikerüljék egymást. Amikor Endre ágya mellé lépett egy kicsit visszafogott lett és gyenge hangerővel kérdezte meg:

- Mi a baj?

Hirtelen nem kapott rá választ, hiszen mindketten meglepődtek, hogy Endre iránt érdeklődik. Endre megnémult, semmit sem felelt. Egy kis idő elteltével végül a húga szólalt meg.

- Minden baja van Endrének.

Aztán hirtelen újra csend lett, s senki sem akarta megzavarni ezt a csendet, az elnémulást. Mária aztán magáról beszélt.

- Én is már hat órája várom a főorvost, de csak nem hívnak be a rendelőbe. Nem is tudom mi a bajom. A háziorvosom elküldött, hogy vizsgálják meg a szívemet. Egy hosszú influenza utáni időszakot élek meg. S néha szúrja valami a szívemet.

Újra csend lett. Mintha Mária senkit sem szólított volna meg. S különben is egy szlovén környezetben voltak, ahol csak ők tudtak magyarul. Aztán Mária lassan visszaült a váróteremben elfoglalt székére és elhallgatott. Türelmesen vár tovább, s közben eszébe jutott valami. Lehetséges, hogy Endrének rákja van. Szabályozatlan sejtszaporulata, amikor a biológiai szövetekbe is betör a betegség. Kialakul a daganat. Ezt a hibát kemikáliák, fizikai hatások okozzák, esetleg öröklődnek vagy éppen spontán jelennek meg. Azaz genetikai és környezeti tényezők együttesen vezethetnek eltorzult növekedési szabályozáshoz. Teljesen gyógyítható, amennyiben kezelése időben megkezdődik.

- És most mi történik Endrével? – elmerült a gondolataiban. – Nagyon lefogyott, sovány.

- Meg tudják-e menteni? Van-e esélye még az életre? Kezelésre jár? Kemoterápiára vagy sugárkezelésre? – de kérdéseire senki sem válaszolt, minek is válaszolnának.

Segíthet-e egyáltalán valamivel, ha rákérdezne? Inkább csak elrontaná a kedvüket. Mária felidézte azokat az emlékeket, amikor kamaszok voltak és Endre a bulikon a figyelem központjába kerülve mindig érdekes történeteket mondott, s ezzel szóra-koztatta őket. Mindig pozitív, lelkesítő és segítőkész volt. De most meg sem szólalt, mintha nem ismerné meg őt. Hirtelen kinyílt a sürgősségi osztály ajtaja. Endre hűga betolta őt a rendelőbe. Becsukódott az ajtó. Mária újra egyedül maradt, mint egy manysik vadászember a távoli Szibériából, akinek már nincsen kivel manysikul beszélnie. Szomorú volt. Belelapozott egy újságba, valamivel el szeretne volna terelni figyelmét Endre betegségéről, de ebben nemigen volt sikeres. Fél óra elteltével kinyílt az ajtó és Endrét újra kitolta a hűga. Máriának újra szembe kellett néznie vele. Ekkor érezte, hogy most kell valaminek történnie. Valamit cselekednie kell. Eljött megismételhetetlen perc, s még ez is oly gyorsan elillan. Ahogy távolodott Endre az ágyával, úgy vetette rá Mária a tekintetét. Majd rámosolygott, mint búcsúzaskor szokás. Ebben a mosolyban annyi minden benne volt, a múlt emlékei, a jelen szálnalmas tehetetlensége és a jövő felé vezető út, amely kiszámíthatatlan. Meglepetésére Endre visszamosolygott rá. Ez volt az utolsó üdvözlése, mintha azt mondta volna:

- Gondolj még rám. Ne mondj semmit, mert most el kell mennem, mert hívnak az angyalaim. Most ki kell lépnem ebből a világból és belépnem a halálomba.

Mária gondolatai feloldódtak Endre mosolyában. Megnyugodtak mindketten. Amikor a folyosó végéhez ért Endre hűga, az ágy szélei már alig voltak láthatóak. Endre távozása hirtelenül érte Máriát, mint a bejövetele is a váróterembe. Majd azon gondolkozott, hogy az élet is csak olyan, mint egy hosszú váróterem ahova belépünk, s nehezen találjuk meg belőle a kiutat. Igaza volt. A kezdetekkor nem tudni, hogy milyen lesz a vége. Az egész élet egy nagy utazás. A lényege is bizonytalan. Talán a megismerés, hogy részesei voltunk ennek a hosszú útnak. Mária erősnek érezte magát, mert mégiscsak megtette a magáét, hiszen integetett a búcsúzaskor, pedig nem búcsúzni jött ebbe a váróterembe. Mégis búcsúzás lett a vége a találkozásuknak, amikor Endre távozott a váróteremből.

Két hét elteltével Mária értesült Endre haláláról. Az orvosok is ennyit jósltak még neki. Jóslatuk bekövetkezett. Endre ötvennégy éves volt. Halála azóta mindenben benne van. Benne van a mobiltelefonjában, a zakójában, az autójában, a családjában, a tavaszi szélben, a keresztjében, amely a sír tövében áll. Endre odaért a halálba. Mindenki tudja, hogy ott van. Miért keressük őt az élők közt? Távozott. Ha lassan is, de most odaért. A halál sajnos nagy gazda, láthatatlan, de jelen van.

- Hol vagy Endre? – kérdezte Mária.

Nem volt rá válasz. A halálra nincsen válasz. A halál állapot.

A FELESLEGESSÉG ALAGÚTJÁBAN

Enikő nehezen gyúrta maga alá a hétköznapjait. Az ötvenes éveiben járt, még nem kellett volna éreznie, hogy becsukódnak az ajtók, de sokszor ilyen érzéssel kellett megbirkóznia. Néha olyan érzése volt, hogy egy titokzatos előszobába kerül, és lassan le kell mondania arról, amit életnek nevezünk. Álmaiban hallotta nagyanyja szavait:

- Ne félj unokám! Ne félj!

És maradt minden a régi helyén. Egy kicsi meghízva, de lelkileg jócskán alultápláltan, ebben az isten háta mögötti provinciában. Hiába, így érezte. Úgy érezte, hogy nem lett belőle senki, ha már csak az maradt, hogy naponta a nyugdíjra gondoljon, kevés a mentegetőzéshez.

- Semmire sincs végső megoldás, sem a művészetben, sem a tudományban, miért is volna a saját életemben? – önreflexióként levonta a következtetéseket ebben a témában. S el is fogadta őket.

- Lettem, ami lettem, amit megengedtek nekem, amit kiharcoltam magamnak.

- Miért is engedtem meg magamnak, hogy ne legyek senki?

Enikőnek vissza kellett mennie a hivatalba, mert lejárt az uzonnaideje. Úgy érezte magát, mint egy öreg fa az őszi nap lemenő sugarai közt, amely még egy kis ideig beragyogja a lombjait, de gyorsan elköszön tőle.

- Jöhetnek újabb tavaszok, hajthat még esetleg rügyet a lomb, de gyümölcsöt ő már nem terem – gondolta magában.

Hazafelé a munkahelyéről még eszébe jutott egy gondolat, hogy lassan a fészke is kiüresedik, hiszen félig elhagyták azok, akiket ringatott. Mindenki megy a maga útján, fiai is, Ljubljanába és Ausztriába. Őt itt marad a feleslegesség alagútjában. Úgy érezte, mintha valamit kinőtt volna, mintha valamit elveszített volna, mintha már egy árnyékban pihenne, nem tud innét tovább lépni. Mintha várna valamilyen megmentőre. Elhatározta, hogy ő nem akar többé senkivel, semmilyen hatalmi drámát, senkit nem akar megfélemlíteni, mint annyiszor megkapott a főnöknőjétől, senkit nem akar vallasni, mint annyiszor megkapott a felemás barátnőtől, senkitől nem akar elzárkózni és senkitől nem várja el, hogy „te szegény teremtés”-nek nevezzék. Döntéseit lassan hozta meg, s egy este kiöntött magának egy féldeci vörösbort, majd megitta a saját egészségére. Így készülődött az öregedésre. Észrevétlenül, mint egy katicabogár, amely elbújik a tulipánok szirmai közt.

A GAZDAG SZEGÉNYEK, SZEGÉNY GAZDAGOK

Miklós szegény embernek tartotta magát, mert már régóta nem dolgozott, nem volt munkahelye. A munkátlansága egy bizonyos idő után már nem volt számára rákfene és rendkívüli állapot, csak egy egyszerű tapasztalat. Az ő fazékában csak egyszerű eledel rotogtak. Egyszerű, igénytelen ételeket fogyasztott, kásás vagy

rizses egytálételeket egy kis levessel, néha zöldséggel is, és túlélte a napját. Apró vágyaival mindig Istenhez fordult, akivel bensőséges viszonya volt, hiszen nem fordulhatott szinte senkihez. Istenhez is csak apró dolgokért fordult: egy kis kajáért vagy melegebb ruháért, új cipőért. Amikor szembekerült a hatóságokkal, mert nem fizetett lakbért vagy villanyszámlát, csak Istenhez fordulhatott, de ekkor is inkább reménytelen volt a helyzet, de lelkének jólesett a fohászkodás.

Közben látta, hogy azok az emberek, akiket felelősnek tartanak a gazdasági válságért és az egyre növekvő társadalmi-szociális egyenlőtlenségekért, még mindig a maguk párhuzamos világában élnek: besöprik az osztlékokat, elrepülnek nyaralni a magángépeiken a magánszigeteikre, miközben az emberbarátság és jó-tékonykodás jegyében néha osztogatnak a népnek egy kis alamizsnát.

De azt is látta, hogy a vagyon megszerzése utáni első stádium a rongyrázás. A gazdagsággal sokféleképpen hivalkodtak az évszázadok során, de a dolog lélektana nem sokat változott. Az ókor és a középkor rabszolgái, ágyasai, aranykincsei és várkastélyai helyébe ma a magánrepülők, a nyaralószigetek meg a futball- és baseballklubok léptek. Egyeseknek már ennyi is elég. Ők kerülnek a reflektorfényt, behúzódnak a luxusvilláik magas falai mögé, s barátaik és tányérnyalóik szűk körében élvezik diszkrétan a nagy jólétet. Nem gazdasági válság van a világban, hanem szellemi válság. Amíg éheznek az emberek, addig hogy lehetnek a gazdagok boldogok? Csak úgy, hogy nem veszik észre a szegények éhezését.

Miklós arra is rádöbbsent, hogy akárcsak az elmúlt századokban, a státuszszimbólumok önmagukban nem elegendők. Aki már jóllakott a gazdagsággal, valami többet, valami mást is akar.

Miklós egy alkalommal elmondta a tehetősebb szomszédjának, hogy a gazdagság csak ritkán teremti meg a lélek nyugalmát. A szupergazdagokat állandóan foglalkoztatja a kérdés, hogy mi lesz holnap? Féltik a hagyatékukat és a gyermekeiket. Vajon biztonságban lesz-e az általuk szerzett pénz az utódok kezében? Lehet, hogy semmivé válik az általuk elért társadalmi rang? Emelnek-e majd szobrot a tiszteletükre? Miklósnak nem volt vagyona, pénze, se rangja, tehát nem volt mit elveszítenie sem. Egyébként is minden vagyon itt marad ezen a világon.

Miklós tudta azt is, hogy nem az a legmeghökkenőbb a jelenkorban, hogy szupergazdagok léteznek, hanem az, hogy csaknem minden országban jelen vannak. Létük valódi globális jelenség. A szakadékok nem a társadalmak között mélyülnek, hanem a társadalmakon belül. Az emberek máshogy néznek arra, akinek pénze van. A nagyon nagy gazdagsággal párosul a félelem. Ő nem félt, habár a körülmények meglehetősen reménytelennek bizonyultak, hiszen állandó pénzhiányban szenvedett. Ennek következtében, mint ember olyan tartósan fennálló, hátrányos helyzet-

be került, melyből saját ereje által nem tudott kikerülni a nélkülözés bűvköréből. Pedig nem volt iskolázatlan, s mégis egyre jobban elszigetelődött a világtól, szinte semmilyen jellegű mobilitásra nem volt már alkalmas. Az élet szépségéről sem győzte meg senki, arról hogy az élet egy paradicsomkert. Láta a természet szépségét, de ettől nem lett boldogabb, hiszen amikor a virágos cseresznyefa mellett látta elhaladni a BMW márkájú autót, már nem bővölte el a természet, inkább elkezdte rontani a hangulatát. Nem tudta elfogadni, hogy ami szép, az érdek nélkül szép. Mert a cseresznyefa látványától is csak az jutott eszébe, hogy miért nincsen neki olyan szép kertje, mint a gazdagoknak?

Miklós az életet már nem szemlélte komolyan, mert minden komoly dolog végül is kicsúszott a kezéből. Neki sosem volt küldetése, hát ezt a szerencsétlen életét valahogy a játékra helyezte át. Voltak napjai, amikor jobban játszott, s voltak, amikor nem volt a játéka derűs. A saját viszonyát a világhoz, a játékban vezette le. Ha napokon át nem is evett, de a játékról nem mondott le, bement néha egy játékautomatákat üzemelő kis kaszinókba, s egy kis aprópénzt dobott az automatába, boldogította a nyereség kockázata, még ha veszített is. Hát ez volt az ő szegény gazdagsága.

TAVASZI ÉBREDÉS

A természet ölen táncolva,
a nyírfaerdők mélyén,
fehér paripák ontják
a szomjukat, csendes
patakok vizében
útra kelnek
a vándormadarakkal
az ismeretlen felé,
szilaj szarvasok
keresik párjukat,
cseppkőbarlangok
mélyétől visszhangzik
a lábuk nyoma,
sárga napraforgók
nyitogatják
szívük mélyét,
s hull a tavaszi zápor
pipitérvirágok
végtelen tengerébe.

ÍME, HÁT MEGLELTEM HAZÁMAT variációk József Attila versére

Íme, hát megleltem hazámat,
Kapca az, ahol nevemet
hibátlanul írják fölémbe,
ha majd a két fiam eltemet.

E föld befogad, mint a persely,
mert régóta szeretem, gyermekeim
is itt nőttek fel, itt voltam
igazán szerelmes.

Egyedül voltam én sokáig,
majd eljöttetek hozzám,
ajtóim ma is nyitva
állnak még előttem.

Így éltem s voltam én hiába,
bolondot ne játszottok velem,

kinevettek, de én erős vagyok,
és csak örömben nevetek.

Szép a tavasz és szép a nyár is,
még szebb lesz a tél, ha majd
megérem, meleg tűzhelyem mellett
elférhettek, ha megérkeztek.

KAZALO ∞ TARTALOMJEGYZÉK

Danijela Hozjan, IZPOLNILA SE JE ŽELJA!	4
Hozjan Danijela: IVALÓRA VÁLT KÍVÁNSÁG!	5
Rajko Stupar, ROSA KOT SIMBOL ČISTOSTI	6
Stupar Rajko: A HARMAT, A TISZTASÁG SZÍMBÓLUMA	8
Avtorji ∞ A szerzőkről	10
Illustratorka & oblikovalka ∞ A Illusztrátor & grafikai tervező	29
<i>32. literarni večer ∞ 32. irodalmi est</i>	30
Lidija Alt, NA POTI ISKANJA?	31
Lidija Alt, MAJHNO SEME	31
Lidija Alt, NOVO LETO	32
Verona Auguštin, PESEM VIOLINE	33
Verona Auguštin, ČEŠNJEVI CVETOVI	33
Verona Auguštin, ALI SE ZADOSTI CENIM	34
Rade Bakračević, STIGLI SMO DO VRHA	35
Zlatka Frajzman-Pupa, SAMO JA ZNAM	37
Zlatka Frajzman-Pupa, PRIČAJ MI	37
Milan Hajdinjak, MIMO ZVEZD	38
Milan Hajdinjak, STARI ČASI	38
Milan Hajdinjak, TEBI, DRAGA	38
Nataša Horvat, NE BI	39
Nataša Horvat, TAMO	39
Nataša Horvat, ODORING (ROMŠČINA)	40
Nataša Horvat, RECI MI KAKO	40
Danijela Hozjan, POT DO USPEHA	41
Danijela Hozjan, KAKO ZAČETI LETO	41
Danijela Hozjan, ALI SE ZADOSTI CENIM	42
Franc Koren, VEDEŽEVALEC	43
Franc Koren, ROBERTA FLACK: FIRST TIME	44
Janja Magdič, RAZMIŠLJANJE OB NOVEM LETU	47
Aleksander Ružič, GLEDAM	48
Aleksander Ružič, PESEM	48
Aleksander Ružič, TOTAL	48
Aleksander Ružič, PRAMEN	49
Aleksander Ružič, NEMIR	49
Biserka Sijarič, VELIKI UPI	50
Biserka Sijarič, KLOVNI	50
Zágorec-Csuka Judit: A CSÓK	51
Zágorec-Csuka Judit: MEA CULPA!	53

Zágorec-Csuka Judit: A TE UTAD – KEMÉNY ISTVÁN KÖLTŐNEK	54
Slavica Zver, NOVO JUTRO	55
Slavica Zver, MOČ SEDANJEGA TRENUTKA	55
<i>33. literarni večer ∞ 33. irodalmi est</i>	56
Milan Hajdinjak, ČUDNASI	57
Milan Hajdinjak, NE BOM	57
Nataša Horvat, NEBUDITE ME	58
Nataša Horvat, NA ŽUNGAVEN MAN (ROMŠČINA)	59
Nataša Horvat, SAHRANIT ČU SVE USPOMENE, SJEČANJA	60
Danijela Hozjan, OTOŽNOST	61
Danijela Hozjan, PUST	61
Danijela Hozjan, NOVO ŽIVLJENJE	62
Franc Koren, PO MLAD NA	63
Biserka Sijarič, PREPOZNAM TE, BOLEČINA	64
Anita Szunyog, JAZ	64
Jerica Trojak, NOVO ŽIVLJENJE	65
Judit Zágorec-Csuka, NEZNANE LOVSKE POKRAJINE	66
Judit Zágorec-Csuka, VANKUVERSKA ROMANCA	67
Judit Zágorec-Csuka, NE ČAKAJ	68
Judit Zágorec-Csuka, JEZUSU	68
Judit Zágorec-Csuka, V PUŠČAVSKEM VETRU	69
Judit Zágorec-Csuka, VITEZ	69
Judit Zágorec-Csuka, ZADNJA PESEM VSEH	70
Judit Zágorec-Csuka, RAZTEGNJEN ČAS	71
Judit Zágorec-Csuka, MARIJA, GLORIJA	71
<i>34. literarni večer ∞ 34. irodalmi est</i>	72
Lidija Alt, POT SPOMINA	73
Lidija Alt, SANJSKI SVET	73
Lidija Alt, VSPOMIN	74
Lidija Alt, ZRCALO DNEVA	74
Olga Paušič, SPOMINI	75
Rade Bakračević, DALEKO OD ZABORAVA	84
Milan Hajdinjak, DANES	85
Milan Hajdinjak, SAMOTA	85
Milan Hajdinjak, OPROSTI	86
Milan Hajdinjak, JOKAJ	86
Nataša Horvat, RISPARIMATA (ROMŠČINA)	87
Nataša Horvat, USPOMENE	88

Danijela Hozjan, SPOMINI	89
Danijela Hozjan, OGLEDALO	89
Danijela Hozjan, SANJE	90
Franc Koren, NA FRONTI	91
Olga Paušič, SANJAM	92
Olga Paušič, ZRCALO	93
Aleksander Ružič, ŠE JE TU	94
Biserka Sijarič, SPOMINI S PODPISOM	95
Anita Szunyog, EGY	96
<i>35. literarni večer ∞ 35. irodalmi est .....</i>	<i>98</i>
Lidija Alt, ČUDEŽNA DLAN	99
Lidija Alt, ABECEDA ŽIVLJENJA	99
Kornelija Baša, V SPOMIN DOBREMU ČLOVEKU	100
Zlatka Frajzman-Pupa, NOVI DAN	102
Milan Hajdinjak, GREH	103
Milan Hajdinjak, DOLINA	103
Milan Hajdinjak, NE VERJEMI	104
Danijela Hozjan, KAJ BI RADA POSTALA	105
Koter Gizela, RÉGI SZÉP IDŐK	106
Franc Koren, RINGARAJA	107
Olga Paušič, DOBER ČLOVEK	108
Aleksander Ružič, GLAS TIŠINE	112
Aleksander Ružič, VALOVIM	112
Aleksander Ružič, ONA	113
Zágorec-Csuka Judit: KI FOG MEGVÉDENI?	114
<i>36. literarni večer ∞ 36. irodalmi est .....</i>	<i>116</i>
Lidija Alt, POTOK	117
Lidija Alt, ZLATA POLJA	117
Lidija Alt, NA ODRU SVETA	118
Verona Auguštin, SPOMINI	119
Verona Auguštin, PRETEKLOST	119
Verona Auguštin, PRETEKLOST	120
Rade Bakračević, U DUBINI PROŠLOSTI	121
Zlatka Frajzman-Pupa, NIKO	123
Nataša Horvat, NIJE JOŠ VRIJEME	124
Milan Hajdinjak, NEKOČ	125
Milan Hajdinjak, LE NJEJ	125
Milan Hajdinjak, SLOVO	126
Danijela Hozjan, SPOMIN NA MINULE DNI	127
Danijela Hozjan, JE DELO VREDNOTA?	127

Danijela Hozjan, POGLED SKOZI OKNO	128
Franc Koren, NEBESA	129
Janja Magdič, ŽIVLJENJE	130
Janja Magdič, PREVARA	131
Olga Paušič, SPOMIN	132
Olga Paušič, POD ČEŠNJO	133
Biserka Sijarič, KOLEKTIVNE SANJE	134
Zágoriec-Csuka Judit: KÁLVÁRIA, KERESZTHALÁL ÉS FELTÁMADÁS	135
Zágoriec-Csuka Judit: A PINCÉR	136
<i>37. literarni večer ∞ 37. irodalmi est</i>	138
Lidija Alt, MAČKA IN MIŠI	139
Verona Auguštin, PREVARA	140
Rade Bakračević, U NESREĆI POZNAŠ PRIJATELJA	141
Milan Hajdinjak, SPOMINI	142
Milan Hajdinjak, TEBI	142
Nataša Horvat, TU GDJE NAS SVE VARA	143
Nataša Horvat, KHATE KAJ SA HOHAVEL AMEN (ROMŠČINA)	143
Danijela Hozjan, PREVARA	144
Petra Jovanovska, CAPELIN	145
Petra Jovanovska, ODEJICA UPANJA	152
Franc Koren, DILEMA	159
Franc Koren, BASNI O ADAMU IN EVI	160
Olga Paušič, NE ŽAGAJ VEJE, NA KATERI SEDIŠ	161
Olga Paušič, PREVARA	163
Zágoriec-Csuka Judit: ENDRE TÁVOZÁSA	164
Zágoriec-Csuka Judit: A FELESLEGESSÉG ALAGÚTJÁBAN	166
Zágoriec-Csuka Judit: A GAZDAG SZEGÉNYEK, SZEGÉNY GAZDAGOK	166
Zágoriec-Csuka Judit: TAVASZI ÉBREDÉS	169

Avtorji ∞ Szerzők

LIDIJA ALT

VERONA AUGUŠTIN

RADE BAKRAČEVIĆ

KORNELIJA BAŠA

ZLATKA FRAJZMAN-PUPA

MILAN HAJDINJAK

NATAŠA HORVAT

DANIJELA HOZJAN

JERICA TROJAK

PETRA JOVANOVSKA

FRANC KOREN

GIZELLA KOTER

JANJA MAGDIČ

OLGA PAUŠIČ

ALEKSANDER RUŽIČ

BISERKA SIJARIČ

ANITA SZUNYOG

ZÁGOREC-CSUKA JUDIT

SLAVICA ZVER

Ilustracije & oblikovanje ∞

Illusztrálás & grafikai tervezés

ANDREA SCHNEIDER

Pesem

Pesem je polna.

Izpeta.

Se vanjo naselil je krokar.

*Se v svoji lepoti
razkošno bohota,*

uživa v zmoti

in nič ga ne moti.

Aleksander Ružič

